

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI
Avrupa Birliği EĞitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

AVRUPA KONSEYİ VE AVRUPA KOMİSYONU
BELGELERİ IŞIĞINDA,
BİR ÖĞRENME HAREKETLİLİĞİ OLARAK
AVRUPA GÖNÜLLÜ HİZMETİ'NİN TÜRKİYE'DEKİ
RESMİ VE TOPLUMSAL TANINIRLIĞININ
İNCELENMESİ

UZMANLIK TEZİ
Yunus DUMAN

(Ocak-2017)

Ankara

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

AVRUPA KONSEYİ VE AVRUPA KOMİSYONU
BELGELERİ İŐİĞİNDA,
BİR ÖĞRENME HAREKETLİLİĞİ OLARAK
AVRUPA GÖNÜLLÜ HİZMETİ'NİN TÜRKİYE'DEKİ
RESMİ VE TOPLUMSAL TANINIRLIĞININ
İNCELENMESİ

UZMANLIK TEZİ
Yunus DUMAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr.
Özgehan ŞENYUVA

(Ocak-2017)

Ankara

KABUL VE ONAY

Yunus DUMAN tarafından hazırlanan “Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Belgeleri Işığında, Bir Öğrenme Hareketliliği Olarak Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin Türkiye'deki Resmi ve Toplumsal Tanınırlığının İncelenmesi” adlı bu tezin Uzmanlık Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Özgehan ŞENYUVA
(Tez Danışmanı) ✓

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Uzman Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı ve Soyadı

Başkan : Yunus Alper ALTAY
Üye : Nilüfer İLHAN FİDANAY
Üye : Sefa YAHŞI
Üye : Muhammed Akif KILIÇ
Üye : Fatih Mehmet ATASEVER

İmzası

Tarih : 25.04./2017

Bu tez, ABEGPM Uzman Yeterlik ve Tez Hazırlama Kılavuzu ile belirlenen tez yazım kurallarına uygundur.

**TEZ VE YETERLİK SINAV KURULUNA
BEYAN**

Bu belge ile bu uzmanlık tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplayıp sunduğumu; ayrıca, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

25/01/2017

Yunus DUMAN
Uzman Yardımcısı

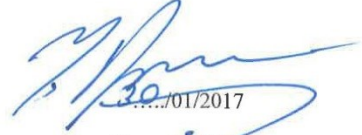
**UZMANLIK TEZİNİN ÇOĞALTILMASI
VE YAYIMI İÇİN İZİN BELGESİ**

Tezi Hazırlayanın Adı Soyadı : Yunus DUMAN

Tez Konusu : Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu belgeleri ışığında, bir öğrenme hareketliliği olarak Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin Türkiye'deki resmi ve toplumsal tanınırlığının incelenmesi.

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Özgehan ŞENYUVA

Yukarıda başlığı yazılı olan uzmanlık tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere **Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı** tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda tamamen veya kısmen çoğaltılması, ödünç verilmesi dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

.../01/2017

Yunus DUMAN
Uzman Yardımcısı

ÖNSÖZ

Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH) nevi şahsına münhasır felsefesi ve ruhu ile, gerçek anlamda bir öğrenme hareketliliği, hayat deneyimi ve öz-keşif sürecidir. Türkiye’de 1998 yılından itibaren uygulanmakta olan bu program, faaliyete katılan gönüllüler ve sürece dahil kurum ve kuruluşlar tarafından takdir edilse de; ne yazık ki genel anlamda bilinirliği çok kısıtlı kalmıştır. Bu sebeple en doğru şekilde anlaşılması da istenilen seviyede olmamıştır. Son yıllarda, kamu kurum/kuruluşlarının da yoğun biçimde dahil olması ile birlikte farklı bir çehre kazanan AGH, uzun yıllar sivil topluma, sosyal içermeye, aktif katılıma, imkanları kısıtlı bireylere ve ‘öğrenme’ye gönül vermiş kişi ve kurum/kuruluşların mücadelesi ile ülkemizde yeşerip serpilme fırsatı bulmuş; Türkiye Ulusal Ajansı’nın kurulması ile birlikte kurumsal bir kimlik kazanarak her geçen yıl kendini geliştirerek bugünlere ulaşmıştır.

O zamandan bu yana, AGH’nin gelişimine katkı sağlayan bütün ‘gençlik çalışanlarına’, ‘gençlik eğitmenlerine’, ‘gönüllü’ faaliyette bulunan gençlere ve AGH’ye gönül vererek, onu daha ileri götürmek için ekstra mesai ile çalışan Türkiye Ulusal Ajansı personeline sonsuz teşekkür ederim.

Türkiye açısından Avrupa Gönüllü Hizmeti üzerine hazırlanmış çok az akademik çalışma olması hasebiyle, bu çalışmanın bu alanda az da olsa bir boşluğu doldurmasını, yapılacak çalışmalara birazcık da olsa ışık tutmasını ve saha çalışanlarının mücadelesine az da olsa destek olmasını gönülden temenni ediyorum.

Bu zorlu ve uzun tez sürecimde daima yanımda olan aileme ve tez fikrinin oluşmasından son noktayı koyduğum ana kadar desteğini, değerli fikirlerini ve zamanını benden esirgemeyen değerli büyüğüm, üniversite yıllarımdan bu yana örgün ve yaygın anlamda hocam ve tez danışmanım Sn. Doç. Dr. Özgehan ŞENYUVA’ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ankara, 2017

Yunus DUMAN

Hayatımda tanıdığım en güçlü kadına,
Annem Döne DUMAN'a;

"Fırtınalar atlatmış olmaktan gururlu

ANNEM;

benim üzerinden geçtiğim en sağlam bir köprü..."

(Carolyn M. Rodgers)

ÖZET

ABEGPM Uzmanlık Tezi

Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Belgeleri Işığında, bir Öğrenme Hareketliliği olarak Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin Türkiye'deki Resmi ve Toplumsal Tanınırlığının İncelenmesi

Yunus DUMAN

DUMAN, Yunus, "Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Belgeleri Işığında, bir Öğrenme Hareketliliği olarak Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin Türkiye'deki Resmi ve Toplumsal Tanınırlığının İncelenmesi", ABEGPM Uzmanlık Tezi, Ankara, 2017.

Bu tez çalışmasında, Erasmus + Programı altında yer alan Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH)'nin bir öğrenme hareketliliği olarak Türkiye'deki resmi ve toplumsal tanınırlığının incelenmesi ve artırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, AGH hakkında geniş ve kapsamlı bilgi vererek programın farkındalığını ve bilinirliğini artırmak, Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi olan *RAY (Research-Based Analysis of Youth in Action) Network* çalışmasına dikkat çekmek, gönüllülük genelinde ve AGH özelinde bundan sonra yapılacak muhtemel çalışmalara temel oluşturmak da bu çalışmanın hedefleri arasındadır.

AGH, Türkiye'de 1998 yılından bu yana uygulanan bir program olmasına rağmen tanınırlık hususunda çeşitli eksiklikleri vardır. Özellikle politik ve resmi açıdan AGH'nin yeterince tanınmaması; gerek gönüllülere gerekse akredite kurum/kuruluş temsilcilerine zorluklar yaşatmaktadır. Bu tez çalışmasında, mevcut durum nicel ve nitel araştırma yöntemleri ile ortaya konmaya çalışılmış ve eksik görülen hususlarda muhtemel çözüm önerileri sunulmuştur.

Bu çalışmada kullanılan nicel veriler, *RAY Network* Araştırması kapsamında hazırlanan 2014 ve 2015 Türkiye Ulusal Raporlarından ikincil olarak kullanılmış. Nitel veriler ise, tez çalışması kapsamında Türkiye Ulusal Ajansı personeli, akredite kurum/kuruluş temsilcileri ve Gençlik Araştırmacıları (Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından kullanılmakta olan Avrupa Gençlik Araştırmacıları Havuzu üyeleri) ile gerçekleştirilmiş olan 7 adet mülakat sonucu elde edilmiştir.

Bu tez çalışması, Türkiye'de AGH özelinde yapılmış olan ender akademik çalışmalardan bir tanesidir. Ayrıca, yapılan çalışmada AGH'nin tanınırlığı ile ilgili Türkiye özelinde bu tezden önce yapılmış olan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Mezkur durum, bu çalışmayı Türkiye açısından önemli kılmaktadır.

Bu araştırma; Türkiye'de AGH'nin öz tanınırlığının çok yüksek, toplumsal tanınırlığının yüksek olmasına karşın politik tanınırlığının düşük ve resmi tanınırlığının ise yok denecek kadar az olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Erasmus+ Programı, Gençlik Programı, Avrupa Gönüllü Hizmeti, Tanınırlık, Gençlik Çalışmaları, Yaygın Eğitim, Hareketlilik.

ABSTRACT

In this thesis, it is aimed to make a contribution to the examination and promoting of the formal and social recognition of the European Voluntary Service (EVS) under Erasmus+ Programme in Turkey, as a learning mobility. Moreover, increasing the awareness about the program by providing wide and comprehensive information on EVS, getting attention and interest to RAY Network which is the Research-based Analysis of Youth Programme, providing a base for possible future studies that will be undertaken after this thesis are among the objectives of this study.

Although EVS is a program which has been implemented in Turkey since 1998, it has various deficiencies in terms of recognition. Especially, inadequate recognition of EVS from political and formal angles causes difficulties for both volunteers and the representatives of accredited organizations. In this thesis, it has been tried to reveal the current situation through qualitative and quantitative research methods and possible solution proposals have been provided on incomplete issues.

The quantitative data that has been used in this thesis has been used as secondary data from 2014 and 2015 Turkish National Reports which were prepared within the scope of RAY Network Research. The qualitative data has been obtained as a result of 7 interviews that were conducted with Turkish National Agency officers, the representatives of accredited organizations and Youth Researchers (The members of European Youth Researchers which have been using by Council of Europe and European Commission).

This thesis study is one of the unique academic studies that has been done peculiarly in the field of EVS, in Turkey. Moreover, no other study, conducted before this thesis regarding the recognition of EVS in Turkey, has been found as a result of the research done. This situation makes this study important in terms of Turkey.

As a result of the research that has been undertaken, it is founded that in Turkey, although both self-recognition and social recognition of EVS are high; its political recognition is low and its formal recognition is very low that can be assumed as nearly none.

Key words: Erasmus+ Programme, Youth Programme, European Voluntary Service, Recognition, Youth Work, Non-Formal Education, Mobility.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ADAMA	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER, GRAFİKLER, TABLOLAR DİZİNİ	ix
GİRİŞ	1
YÖNTEM.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE ULUSAL AJANSI, GENÇLİK PROGRAMI VE AVRUPA GÖNÜLLÜ HİZMETİ	5
1.1. Türkiye Ulusal Ajansı	5
1.2. Gençlik Programı	7
1.2.1. Tanımı ve Tarihçesi	7
1.2.2. Hedefleri.....	7
1.2.3. Gençlik Programı'nda Yaygın (<i>Non-formal</i>) ve Sargın (<i>Informal</i>) Öğrenme Yöntemleri	9
1.2.4. Youthpass Sertifikası	13
1.2.4.1. Anahtar Yeterlilikler	17
1.3. Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH).....	18
1.3.1. Tanımı ve Gençlik Programı İçerisindeki Yeri.....	18
1.3.2. Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin Tarihsel Süreci	20
1.3.2.1. Türkiye Açısından AGH'nin Tarihsel Süreci	23
1.3.3. Avrupa Gönüllü Hizmeti'ne Katılan Kurum/Kuruluşların Akreditasyonu	25
1.3.3.1. AGH Şartı (<i>EVS Charter</i>)	28
1.3.3.2. Gönüllülük (Faaliyet) Anlaşması	29
1.3.4. Avrupa Gönüllü Hizmeti Eğitim ve Değerlendirme Döngüsü	29
1.3.4.1. Türkiye'de Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin Eğitim ve Değerlendirme Süreci.....	32

İKİNCİ BÖLÜM

GENÇLİK ÇALIŞMALARI VE YAYGIN ÖĞRENME AÇISINDAN TANINIRLIK (RECOGNITION) KAVRAMI	34
2.1. Yaygın Eğitim üzerine Strazburg Sempozyumu	37
2.2. Beyaz Kitap (<i>White Paper</i>)	39
2.3. <i>Pathways</i> Belgesi	42
2.4. Tanınırlık Köprüleri (<i>Bridges for Recognition</i>)	43
2.5. Gençlik Liderleri ve Gençlik Çalışanları İçin Avrupa Portföyü	45
2.6. Youthpass	47
2.6.1. Youthpass: Tanınırlık için Kapıları Açma	48
2.6.2. Youthpass Etki Çalışması	49
2.7. I. Avrupa Gençlik Çalışmaları Kongresi	50
2.8. <i>Pathways 2.0</i> Belgesi	52
2.9. ‘ <i>Getting There...</i> ’ Strazburg Sempozyumu	57
2.9.1. Katılımcı Beyanı (<i>Statement</i>)	57
2.9.2. Eylem Planı (<i>Plan of Action</i>)	59
2.10. II. Avrupa Gençlik Çalışmaları Kongresi	60
2.11. Diğer Önemli Gelişmeler	61

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE AÇISINDAN AVRUPA GÖNÜLLÜ HİZMETİ’NİN TANINIRLIĞININ İNCELENMESİ.....	63
3.1. Öz Tanınırlık:	65
3.2. Toplumsal Tanınırlık:	78
3.3. Politik Tanınırlık:	92
3.4. Resmi Tanınırlık:	99
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	104
KAYNAKÇA	110
EKLER.....	115
Ek 1 Gençlik (Youth) ve Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı	116
Ek 2 Mülakat Soruları (Türkiye Ulusal Ajansı Personeli).....	126
Ek 3 Mülakat Soruları (AGH Akredite Kuruluş Temsilcileri)	128
Ek 4 Mülakat Soruları (Gençlik Araştırmacıları)	130
Ek 5 Avrupa Gönüllü Hizmeti - İlgili Belge	131
ÖZGEÇMİŞ.....	133

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ADT	: Ara Değerlendirme Toplantısı
AÖE	: Ayrılış Öncesi Eğitimi
AK	: Avrupa Konseyi
ABEGPM	: Avrupa Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı
AGH	: Avrupa Gönüllü Hizmeti
bk.	: Bakınız
çev.	: Çeviren
Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
EC	: (ing.; <i>European Commission</i>) Avrupa Komisyonu
ECTS	: (ing.; <i>European Credit Transfer System</i>) Avrupa Kredi Transfer Sistemi
EU	: (ing.; <i>European Union</i>) Avrupa Birliği
ed.	: Editör
EVS	: (ing.; <i>European Voluntary Service</i>) Avrupa Gönüllü Hizmeti
ing.	: İngilizce
İşKUR	: Türkiye İş Kurumu
KHK	: Kanun Hükümünde Kararname
KYK	: Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu
n.d.	: (ing.; <i>no date</i>) tarih yok
NDT	: Nihai Değerlendirme Toplantısı
OECD	: (ing.; <i>The Organisation for Economic Co-operation and Development</i>) Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

RAY	: (ing.; <i>Research Based Analysis of Youth in Action</i>) : Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi
SALTO EECA	: (ing.; <i>SALTO Eastern Europe and Caucasus</i>) : SALTO Doğu Avrupa ve Kafkaslar
SALTO IRC	: (ing.; <i>SALTO Inclusion Resource Center</i>) : SALTO Dâhil Etme Kaynak Merkezi
SALTO SEE	: (ing.; <i>SALTO South-East Europe</i>) : SALTO Güney-Doğu Avrupa
SALTO TCRC	: (ing.; <i>SALTO Training and Cooperation Resource Centre</i>) : SALTO Eğitim ve İşbirliği Kaynak Merkezi
Sn.	: Sayın
ss.	: Sayfadan sayfaya
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEC	: (ing.; <i>Training and Evaluation Cycle</i>) : Eğitim ve Değerlendirme Döngüsü
vb.	: Ve benzeri
VSE	: Varış Sonrası Eğitimi
YiA Programme	: (ing.; <i>Youth in Action Programme</i>) : Gençlik Programı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Öğrenme Yaklaşımları 10

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1.1. Projede Kullanılan Yöntemler (Örgün Eğitim ve Öğretim) 12

Grafik 1.2. Youthpass Hakkında Bilgilendirildim (YiA) 15

Grafik 1.3. Youthpass Sertifikanız var mı? (YiA) 15

Grafik 1.4. Youthpass Hakkında Bilgilendirildim (Erasmus+) 16

Grafik 1.5. Youthpass Sertifikanız var mı? (Erasmus+) 16

Grafik 3.1. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Öğrenme I 66

Grafik 3.2. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Öğrenme II 68

Grafik 3.3. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Kazanımlar I 69

Grafik 3.4. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Kazanımlar II 70

Grafik 3.5. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve İstihdam I 79

Grafik 3.6. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve İstihdam II 80

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Ülke Bazında Dağıtılan Youthpass Sertifikası Rakamları 51

GİRİŞ

Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH), 17-30 yaş arasındaki gençlerin Avrupa Birliği (AB)'nin sınırları içinde veya dışında bir ülkede, 12 aya kadar uzanan bir süre zarfında, ücretsiz ve tam zamanlı gönüllü hizmette bulunarak kendilerini geliştirmelerine fırsat veren bir gençlik programıdır (European Commission, 2016a:78-79). AGH kapsamında gönüllüler; kültür, sanat, çevre, spor, gençlik bilgilendirmesi, kalkınmada işbirliği gibi konular üzerine faaliyette bulunabilmekte ve kendileri için de yeni beceriler elde etme, yeni bir dil öğrenme ve diğer kültürleri keşfetme ve tanıma fırsatı elde etmektedirler. AGH, Avrupa'da 20 yılı, Türkiye'de ise 18 yılı aşkın bir süredir uygulanan bir programdır. 2000 yılında, gençlik programlarının, 'Gençlik Programı' adı altında birleştirilmesi ile birlikte AGH de bu Program'ın bir parçası olmuştur. Halihazırda da Erasmus+ Gençlik Programı içerisinde yer almaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından Türkiye'de 1998 yılında başlatılan AGH, 1999 yılında Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı altında, 2004 yılından itibaren de Türkiye Ulusal Ajansı bünyesinde kurumsal şekilde uygulanmaya başlanmıştır.

Gençlik Programı'nın önemli bir ögesi olarak AGH, diğer gençlik faaliyetleri gibi katılımcılarına yaygın ve sargın öğrenme deneyimi sunmakta ve bu yönüyle bir öğrenme hareketliliği olarak tanımlanmaktadır. Mezkur programlarla çeşitli benzerliklere sahip olmakla birlikte; AGH'nin gençlere uzun süreli olarak başka bir ülkede yaşama şansı sunması, akreditasyon sisteminin varlığı sebebiyle daha profesyonel olarak uygulanabilmesi, eğitim ve değerlendirme döngüsü sayesinde değerlendirme sürecine daha fazla önem verilebilmesi ve bireysel olarak gönüllülük esasına dayalı gerçekleşiyor olması itibarıyla bu programlardan farklılık göstermektedir. AGH'nin bu farklı ve Gençlik Programı içerisinde nevi şahsına münhasır yapısına binaen, bu tez çalışmasında Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin bir öğrenme hareketliliği olarak Türkiye'deki resmi ve toplumsal tanınırlığının incelenmesi ve artırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, AGH hakkında geniş ve kapsamlı bilgi vererek programın farkındalığını ve bilinirliğini artırmak, Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi olan RAY (*Research*

Based Analysis of Youth in Action) Network çalışmasına ilgi çekmek, gönüllülük genelinde ve AGH özelinde bundan sonra yapılacak muhtemel çalışmalara temel oluşturmak da bu çalışmanın hedefleri arasındadır.

Tanınırlık kavramı, gençlik çalışmaları ve yaygın ve hatta sargın öğrenme açısından Avrupa’da ortaya çıkmış bir kavramdır. 1998 yılında gerçekleşen Avrupa Konseyi 5. Avrupa gençlikten sorumlu Bakanlar toplantısında; üye ülkelere, ‘yaygın öğrenme yoluyla edinilen eğitim ve yeteneklerin tanınırlığının sağlanması ve elde edilen deneyim ve yeterliliklerin çeşitli şekillerde onaylanması’ tavsiye edilmiştir. 2000 yılında bu hususta Strazburg’da düzenlenen ilk sempozyum ile gençlik çalışmaları ve yaygın ve sargın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı kavramı gelişim göstermeye başlamıştır. Kavramın değişimi ve gelişimi açısından ilgili tarihten günümüze kadar bir çok çalışma ve faaliyet yapılmış, belge hazırlanmış olmasına rağmen; 2001 yılında Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmış olan Beyaz Kitap, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi tarafından oluşturulan Gençlik Ortaklığı (*Youth Partnership*) kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin yanı sıra, bu ortaklık tarafından hazırlanan *Pathways* ve *Pathways 2.0* Belgeleri ve *Pathways 2.0* Belgesini detaylı ele almak için 2011 yılında düzenlenen ‘*Getting There... Sempozyumu*’, diğer çalışmalara yön vermeleri açısından en önemli gelişmeler olarak ifade edilebilir. Ayrıca, Youthpass ve Gençlik Liderleri ve Gençlik Çalışanları için Avrupa Portföyü gençlik çalışmalarının ve yaygın öğrenme/eğitimin tanınırlığını sağlamak için ortaya konan ilk ve en önemli araçlardır.

Gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı literatürde bir bütün olarak ve gençlik sahasının tamamını kapsayacak şekilde ele alınmaktadır. Bu açıdan bakıldığında tanınırlık; gençlik çalışmaları ve bu çalışmalar içerisinde kullanılan yaygın ve hatta sargın öğrenme yöntemleri ile edinilmiş olan bilgi, beceri ve yeterliliklerin yani öğrenme çıktılarının tanınması anlamını taşır. Avrupa Gönüllü Hizmeti açısından tanınırlık; AGH projelerine katılan gönüllülerin elde ettikleri yaygın öğrenme deneyimini ve proje çıktıları olarak edinilen bilgi, beceri ve yeterlilikleri farklı sektörler ve aile, okul ve potansiyel işverenlerle paylaşma, mevcut çıktıları bu aktörlere tercüme etme ve AGH içerisinde yaşanan öğrenme sürecini ve faaliyetleri toplumun çeşitli kesimleri nezdinde de değerli hale getirebilme olarak ifade edilebilir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:104). Tanınırlık içerisinde sayılan

öğeler ve bunların oranları birbirinden farklılık gösterebildiği için, bu kavram literatürde, genel olarak toplumsal ve resmi olarak iki başlık altında ele alınmıştır. 2011 yılında Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan *Pathways 2.0* Belgesi, gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı hususunda kendinden önceki bütün çalışmaların bir sonucu olarak ortaya konmuş ve sürece yön vermiştir. Bu belgede, tanınırlık kavramı gençlik çalışmaları açısından ilk kez 4 başlık altında resmi tanınırlık, politik tanınırlık, toplumsal tanınırlık ve öz tanınırlık olarak ele alınmıştır. 2011 yılından itibaren, gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı üzerine hazırlanmış bütün çalışmalarda bu belgenin ve belgedeki kavramsal çerçevenin etkisini görmek mümkündür. Bu sebeple, bu tez çalışması kapsamında, AGH'nin Türkiye'deki tanınırlığı da bu kavramsal çerçeve üzerinden incelenmiştir.

Bu tez çalışması kapsamında yapılan araştırmada, AGH'nin Türkiye'deki öz tanınırlığının yüksek; toplumsal tanınırlığının istihdam açısından yüksek olmasına karşın gönüllülerin ailesi, yakın çevresi, arkadaş, iş ve okul çevresi bakımından istihdama kıyasla düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Politik ve resmi tanınırlık açısından ise tanınırlık düşük olup, politik tanınırlık ile ilgili son dönemde olumlu gelişmeler olmasına rağmen resmi tanınırlık hiç yok denecek kadar azdır.

Bu çalışma kapsamında AGH'nin Türkiye'deki tanınırlığı 3 ana bölümde ele alınmıştır. İlk bölümünde Avrupa Gönüllü Hizmeti, AGH'nin de içinde yer almakta olduğu Gençlik Programı ve Türkiye'de AGH'nin yürütülmesinden sorumlu otorite olan Türkiye Ulusal Ajansı hakkında kurumsal, tarihsel ve teknik detaylara yer verilmiştir. İkinci bölümde, 2000 yılında Strazburg'da düzenlenen yaygın eğitim temalı sempozyumdan itibaren, Avrupa çapında önemi gittikçe artan gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı kavramı üzerinde durularak, bu kavramın gelişim ve değişim süreci Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi belgeleri ışığında ortaya konulmuştur. Son bölümde ise, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi Belgeleri ışığında, AGH'nin Türkiye'deki tanınırlığı 4 başlıkta ele alınarak, özellikle *RAY Network* Türkiye Ulusal Raporlarından ve gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen bulgular yardımı ile genel bir inceleme yapılmıştır.

YÖNTEM

Bu tez çalışması kapsamında nicel ve nitel araştırma yöntemleri ile elde edilen veriler birlikte kullanılmıştır. Nicel veriler, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından hazırlanan ‘Gençlik Programı’nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY *Network* Ulusal Araştırma Analizi: Türkiye Ulusal Raporu’ ve ‘Erasmus+: Gençlik Programı’nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY *Network* Ulusal Araştırması: RAY Network Türkiye Ulusal Raporu 2014’ adlı belgelerden ikincil kaynak olarak kullanılmıştır. Nitel bulgular ise, tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilmiş olup bu mülakatlar, ‘Yarı Yapılandırılmış Görüşme’ formatında yapılmıştır. Tez çalışması kapsamında, 3’ü Türkiye Ulusal Ajansı personeli, 3’ü AGH akredite kuruluş temsilcisi ve 1’i Gençlik Araştırmacısı olmak üzere 7 farklı kişiyle görüşülmüş ve bu mülakatlar toplam 4 saat 13 dakika sürmüştür. Mülakatlarda görüşmecilere yöneltilen sorular; Ek 2, Ek 3 ve Ek 4’te yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE ULUSAL AJANSI, GENÇLİK PROGRAMI VE AVRUPA GÖNÜLLÜ HİZMETİ

1.1. Türkiye Ulusal Ajansı

Türkiye'nin Topluluk Programlarından¹ yararlanmaya başlaması, 1999 Helsinki Zirvesi'nde² Avrupa Birliği (AB)'ne adaylık sürecinin başlaması ile mümkün olmuştur (ua.gov.tr, 2016). 26 Şubat 2002 tarihinde Türkiye'nin ilgili programlardan yararlanmasını sağlayacak Çerçeve Anlaşma³ taraflar tarafından imzalanmış; ilgili anlaşmayı onaylayan 4763 sayılı kanun⁴ TBMM de görüşülerek uygun bulunmasının akabinde 28 Haziran 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın dayandığı Bakanlar Kurulu Kararı ve içeriği ise, imzaların tamamlanmasının ardından, 1 Eylül 2002 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştır (ua.gov.tr, 2016).

Türkiye Ulusal Ajansı'nın resmi adı Avrupa Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (ABEGPM) olup Ocak 2002'de 'Ulusal Ajans' görevini üstlenmek üzere Devlet Planlama Teşkilatına bağlı bir Daire Başkanlığı olarak kurulmuştur (ua.gov.tr, 2016). Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, tüzel kişiliği haiz, malî ve idari özerkliğe sahip bir kuruluş olarak 25191 sayılı ve 6 Ağustos 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 540 sayılı

¹ "Topluluk programları belirli bir süre için topluluk politikaları ile ilgili belirli alanları kapsayacak şekilde AB üye ülkeleri ve aday ülkeler arasında işbirliğini teşvik etmek üzere uygulanan faaliyetler bütünüdür. Topluluk programları, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin onayı ile yürürlüğe girmekte ve programa ilişkin teklif çağrılarını (ihale) yayımlayan ilgili Komisyon Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Katılımcı ülkeler tarafından yapılan ödemeler ve AB bütçesinden sağlanan tahsis ile programların bütçesi oluşturulmaktadır." (ab.gov.tr, 2016).

² 10-11 Aralık 1999 tarihinde Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de gerçekleştirilen Avrupa Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'dir.

³ 26 Şubat 2002 tarihinde Brüksel'de imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Türkiye Cumhuriyetinin Topluluk Programlarına Katılmasının Genel İlkeleri Hakkında Çerçeve Anlaşma.

⁴ Türkiye Cumhuriyeti İle Avrupa Topluluğu Arasında Türkiye Cumhuriyetinin Topluluk Programlarına Katılmasının Genel İlkeleri Hakkında Çerçeve Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun.

Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK'da Değişiklik Yapılması Hakkında 4968 sayılı Kanunla resmi olarak kurulmuş ve 2011 yılında 634 sayılı KHK ile Avrupa Birliği Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olmuştur (ua.gov.tr, 2016).

Türkiye Ulusal Ajansı'nın görevleri ve kuruluş amaçları 540 sayılı KHK Ek Madde 2'de şu şekilde ifade edilmiştir (2003):

“Avrupa Birliğinin eğitim ve gençlik programlarını Türkiye’de duyurmak; bu programlara katılım çalışmalarını yürütmek, koordine etmek, izlemek ve Avrupa Komisyonuna rapor halinde sunmak; bu programlar hakkında Avrupa Komisyonu ile gerekli görüşmeleri yapmak ve uygulama sözleşmelerini imzalamak amacıyla tüzel kişiliği haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, bu maddede belirtilmeyen durumlarda özel hukuk hükümlerine tâbi, Avrupa Birliği Bakanlığı ile ilgili olmak üzere Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı kurulmuştur.”⁵

Türkiye Ulusal Ajansı, kuruluşunun ardından 2003 yılında pilot uygulamaya başlamış ve nihayet 15 Nisan 2004 tarihinde programlara katılım hakkında Mutabakat Zaptının⁶ imzalanması ile birlikte Leonardo Da Vinci II, Socrates II ve Gençlik Programları yürütülmeye başlanmıştır (ua.gov.tr, 2016). Bu programlardan sonra 2007-2013 döneminde Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programları⁷ da Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütülmüştür. Halihazırda 2014-2020 döneminde uygulanacak olan Erasmus+ Programı Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütülmektedir. Erasmus+ Programı, temel olarak 3 ana eylem üzerine kurgulanmış olup bunlar:

- Ana Eylem 1- Bireylerin Öğrenme Hareketliliği
- Ana Eylem 2- Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği
- Ana Eylem 3- Politika Reformlarına Destek

olarak anılmaktadır.

⁵ 3/6/2011 tarihli ve 634 sayılı KHK'nin 39 uncu maddesiyle, bu fıkra da yer alan "Devlet Planlama Teşkilatı" ibaresi "Avrupa Birliği Bakanlığı" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

⁶ Avrupa Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyetinin Topluluk Programları Leonardo Da Vinci II, Socrates II ve Gençlik Programlarına Katılımı Hakkında Mutabakat Zaptı.

⁷ 2007-2013 tarihleri arasında yürütülen programın orijinal ismi 'Youth in Action' olmasına rağmen, resmi çevirilerde Gençlik Programı olarak yer aldığı için, bu çalışmada da bu isimle anılmıştır.

1.2. Gençlik Programı

1.2.1. Tanımı ve Tarihçesi

Gençlik Programı, Türkiye Ulusal Ajansı'nın kuruluşundan itibaren yürütmekte olduğu AB programlarından biridir. 1989 yılından pilot uygulamayla başlayan Gençlik Programı'na Türkiye'nin katılımı 2003 yılında ABEGPM'nin resmi olarak kurulması ile kurumsallık ve resmiyet kazanmıştır. Bu tarihten önce, AB gençlik projelerinde sadece ortak olabilen Türkiye'deki kurum, kuruluşlar ve resmi olmayan gençlik grupları bu tarihten itibaren proje başvurusu yapabilme ve hibelerden doğrudan faydalanabilme şansını yakalamışlardır (Türkiye Ulusal Ajansı, n.d. :4).

Güncel durum itibariyle, Gençlik Programı, istisnalar olmakla ve alt faaliyetler anlamında farklılık göstermekle birlikte, temel olarak 13-30 yaş arasındaki gençleri hedef almaktadır. Gençlik Programı, 2014 itibariyle uygulanmaya başlayan ve 2020'nin sonuna kadar devam edecek olan Erasmus+ Programı'nın bir parçasıdır. Erasmus+ Gençlik Programından önce sırayla 1989-1999 yılları arasında -pilot uygulaması yapılan- Avrupa için Gençlik (*Youth For Europe*) Programı⁸, 2000-2006 yılları arasında Gençlik (Youth) Programı ve 2007-2013 yılları arasında ise Gençlik (*Youth in Action-YiA*) Programı başarıyla uygulanmıştır.

1.2.2. Hedefleri

Gençlik Programları genel olarak; gençlik düzeyinde aktif vatandaşlığa katkı sağlama, gençler arasında dayanışmayı, kendi kültürüne ve başka kültürlerle karşı saygı ve hoşgörüyü geliştirme, Avrupa vatandaşlığı bilincini kuvvetlendirme ve Avrupa'nın geleceğinin şekillenmesinde gençlerin de etkin rol oynamasını sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca, bu program, gençlerin Avrupa içinde ve dışında hareketliliğini, kültürlerarası iletişimi, yaygın (*non-formal*) öğrenmeyi ve eğitimi,

⁸ Bu Program, AB tarafından 1988 yılında açılmış ve 3 kısımda uygulanmıştır. Birinci kısmı 1989-1991 yılları arasında, ikinci kısmı 1991-1995 yılları arasında ve üçüncü kısmı ise (Mart) 1995-1999 yılları arasında uygulanmıştır. (EC, 2001:64).

sosyal ve kültürel geçmişlerine bakılmaksızın tüm gençlerin dahil edilmesini teşvik etmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, n.d. :4).

Halihazırda günümüzü kapsayan Erasmus+ dönemine baktığımızda ise, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Erasmus+ Program Rehberinde Gençlik programlarından ‘gençlik alanında yaygın ve sargın öğrenme fırsatları’⁹ olarak söz edilmekte ve programın hedefleri şu şekilde sıralanmaktadır (2014a:21):

“Özellikle gençlerin, gençlik çalışmasında aktif olanların veya gençlik kuruluşlarının ve gençlik liderlerinin öğrenme hareketliliklerine daha fazla fırsat sunmak ve gençlik alanı ile işgücü piyasası arasındaki bağları güçlendirmek suretiyle; imkânları kısıtlı gençler de dâhil olmak üzere, gençlerin temel beceri ve yeterliliklerin seviyesini artırmak, Avrupa’da demokratik hayata ve işgücü piyasasına katılımı, aktif vatandaşlığı, kültürlerarası diyalogu, sosyal dahil etme ve dayanışmayı teşvik etmek;

Özellikle gençlik alanındaki kurum/kuruluşlar ve/veya diğer paydaşlar arasında artan işbirliği aracılığıyla, gençlik çalışmalarının kalitesini artırmayı teşvik etmek;

Özellikle politika alanında daha güçlü işbirliği, AB’nin şeffaflığının daha iyi kullanılması, tanınma araçları ile iyi uygulamaların yaygınlaştırılması suretiyle, yerel, bölgesel ve ulusal seviyedeki politika reformlarını tamamlamak ve bilgi ve kanıta dayalı gençlik politikası geliştirilmesini ve yaygın ve sargın öğrenmenin tanınmasını desteklemek;

Özellikle Program ve Ortak Ülke paydaşları ile uluslararası kurum/kuruluşlar arasında hareketlilik ve işbirliğini ve Ortak Ülkelerde hedeflenen kapasite gelişimini teşvik ederek; gençlik faaliyetlerinin uluslararası boyutunu ve Avrupa Birliği’nin harici eylemini tamamlamak üzere gençlere yönelik destek yapıları olarak gençlik çalışanları ve kurum/kuruluşlarının rolünü güçlendirmek.”

Gençlik alanında yukarıda sıralanan hedefleri gerçekleştirmek üzere Ana Eylemler altında yaygın ve sargın öğrenme açısından gençlik alanı ile ilgili alt eylemler tasarlanmış ve bu alt eylemler Erasmus+ Program Rehberinde¹⁰, gençlere (Gençlik Değişimleri ve Avrupa Gönüllü Hizmeti) ve gençlik çalışanlarına yönelik

⁹ Bu çalışma içerisinde ayrı bir bölüm olarak ele alınarak detaylı incelenmiştir. (bk. Bölüm 1.2.3)

¹⁰ Erasmus+ Program Rehberinin 20/10/2016 tarihinde yayımlanmış bulunan, bu çalışma itibarıyla en güncel versiyonu referans alınmıştır: Versiyon 1 (2017).

hareketlilik projeleri, ‘Geniş Kapsamlı Avrupa Gönüllü Hizmeti’, ‘Stratejik Ortaklıklar’, ‘Gençlik Alanında Kapasite Geliştirme’ ve ‘Gençlik Alanında Gençler ve Karar Alıcılar Arasındaki Toplantılar’¹¹ olarak sıralanmaktadır (European Commission, 2016a:29).

1.2.3. Gençlik Programı’nda Yaygın (*Non-formal*) ve Sargın (*Informal*) Öğrenme Yöntemleri

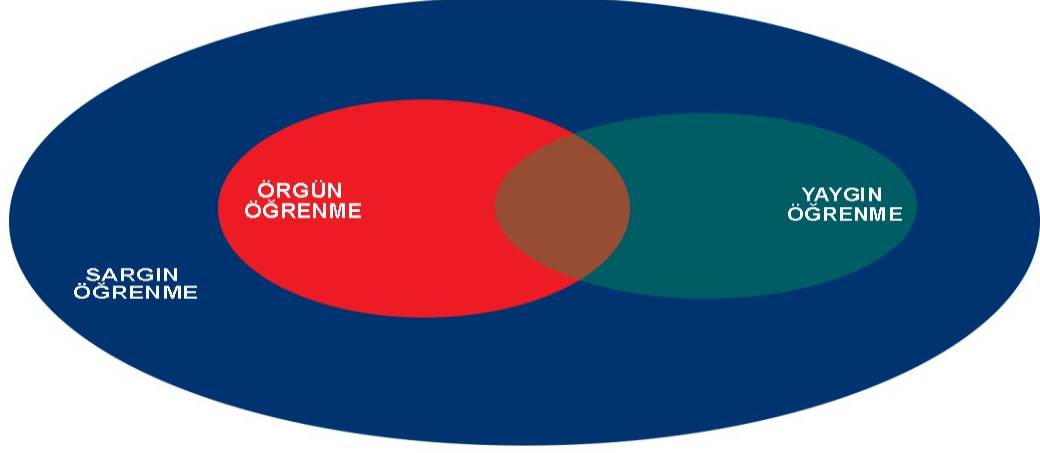
Öğrenme üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, 3 adet öğrenme yaklaşımı olduğu görülmektedir: örgün (*formal*), yaygın (*non-formal*) ve sargın (*informal*). Gençlik programlarında ise –Avrupa Komisyonu tarafından Erasmus+ Program Rehberinde belirtildiği üzere (bk. Bölüm 1.2.2)- yaygın ve sargın öğrenme yöntemleri öğrenme sürecini desteklemek üzere esas alınmıştır.

Örgün öğrenme belirlenmiş bir müfredat çerçevesinde yürütülen, tanınırlığı bir sertifika, diploma veya derece ile sağlanan, öğretmen-öğrenci ilişkisine dayalı ve devlete bağlı eğitim kurumlarınca belli sürelerde sunulan ve genellikle tek taraflı bilgi aktarımı ile yürütülen öğrenmedir. Yaygın öğrenme; deneysel öğrenme temelinde, planlı olarak belli bir süreyi kapsayan, gönüllülük esasına dayalı, katılımcı odaklı; grup çalışmaları, hareketlendiriciler, buz kırıcılar, tartışma grupları gibi interaktif yöntemlerle bireyin konu ile ilgili fikirlerini paylaşarak, gerçek hayatta uygulamasını kolaylaştıran öğrenme yaklaşımı (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:26) olarak ve Sargın öğrenme ise bireylerin hayatın içinde plansız olarak deneyimleyerek elde ettikleri kazanımların bütünü olarak ifade edilebilir.

Birbirinden çeşitli farklılıklara sahip olmalarına rağmen 3 öğrenme yöntemi, birbiri ile iç içe geçmiş ve ortak noktalara sahip yöntemlerdir. Özellikle informal öğrenmenin, bireyin doğumundan ölümüne kadar geçen sürede gerçekleştirdiği bütün öğrenme sürecini kapsıyor olmasından dolayı diğer 2 öğrenme yöntemini içerdiği söylenebilir (Şekil 1.1).

¹¹ Bu çalışmada ağırlıklı olarak AGH üzerinde durulacağından, alt eylemlerin hangi ana eylemle alakalı olduğu detayına yer verilmemiştir.

Şekil 1.1. Öğrenme Yaklaşımları

Kaynak: Gençlik Bilgilendirmelerinde Yaygın Öğrenmenin Kullanımı, Eurodesk Türkiye Eğitim Kitleri Serisi-1

Erasmus+ Program Rehberinde, Gençlik programlarından ‘yaygın ve sargin öğrenme fırsatları’ olarak bahsedilmiş olmasına rağmen, gençlik çalışmaları ve gençlik bilgilendirmeleri literatüründe ağırlıklı olarak yaygın öğrenme yöntemleri ve fırsatları üzerinde durulmuş olup bu çalışmada da ilgili öğrenme türüne ağırlık verilmiştir. Bu durum, sargin öğrenmenin büyük oranda yaygın öğrenmeyi kapsıyor olmasından ileri gelmesinin yanı sıra yaygın öğrenmenin ortak ihtiyaç ve beklenti ile bir araya gelmiş, belirli bir sürede ve planlı gerçekleşen; gönüllülük esasına dayalı ve bireyin aktif katılımı ile daha önceden sahip olduğu bilgi, beceri ve deneyimin paylaşılmasını amaçlayan öğrenme (Türkiye Ulusal Ajansı, 2016:26) türü olarak Gençlik programları ve faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olması sebebiyledir.

Yaygın öğrenme, bir müfredat çerçevesinde ilerlememesine ve okullarda yer almak zorunda olmamasına rağmen kendiliğinden gelişen bir öğrenme süreci değildir; öğrenmenin organize edilmiş bir faaliyet içerisinde gerçekleşmesi hedeflenir. Peters’a göre (2011:226); yaygın öğrenmeyi tanımlamanın bir yolu da onu evde, iş yerinde ya da toplumda gerçekleşen bir öğrenme türü olarak görmektir. Organize bir şekilde sunulmasına rağmen, genel olarak bir diploma, derece, akreditasyon derecesi veya sertifika gerektirmez.

“Gençlik Programı, gençler için yaygın eğitim ve öğretim etkinliklerine yasal bir çerçeveyi sağlamak ve desteklemek amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından

oluşturulmuş olması anlamında çok özgündür. Yaygın eğitimin öğeleri, 2001 yılında Avrupa Konseyi tarafından organize edilen yaygın eğitim/öğretim konulu sempozyumun final raporunda, bu alandaki deneyim yılı temelinde özetlenmektedir.” (Türkiye Ulusal Ajansı, 2015:19).

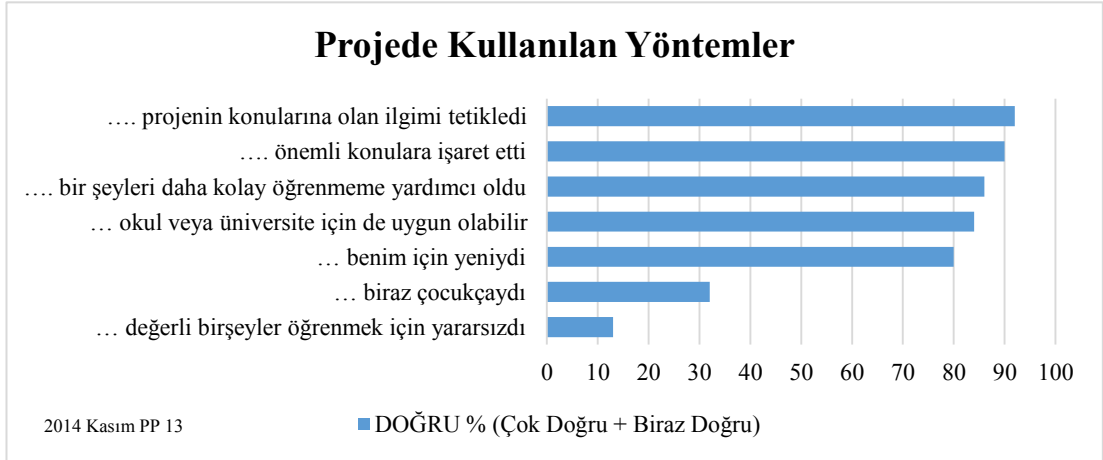
Bu bağlamda yaygın öğrenmenin temel öğeleri ortak bir paydada ortaya konulmaya çalışılmıştır: gönüllülük esasına dayalı ve herkes tarafından erişilebilir olma, öğreticiden ziyade katılımcı odaklı olma, öğrenmenin çeşitli boyutları arasında etkileşim kurarak bilişsel, duyuşsal ve pratik öğrenmeyi birlikte mümkün kılma, deneyimsel ve yaparak öğrenmeyi temel alma.

Ayrıca, örgün ve sargın eğitim alanlarının bir tamamlayıcısı olarak tanımlanan yaygın eğitim, faaliyet temelli yöntemler (pratik ve deneyimleme); sosyal temelli yöntemler (ortaklık ve ağ kurma, takım çalışması), iletişim temelli yöntemler (diyalog ve arabuluculuk) ve kendine dönük yöntemler (yaratıcılık, keşfetme, sorumluluk) gibi farklı öğrenme yöntemlerini de önermektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2015:19-20). Bu farklı öğrenme yöntemleri ve bu yöntemler aracılığıyla elde edilen fikirler ve kavramlar, Gençlik Programı'nın bütün faaliyetlerinde yoğun olarak kullanılmakta olup Program hedeflerine bu araçlarla ulaşılmaya çalışılmakta ve aynı zamanda faaliyetler daha interaktif, katılımcı odaklı ve eğlenceli hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Gençlik Programının herhangi bir faaliyetine katılım sağlayarak yaygın öğrenme yöntemleriyle tanışma ve/veya gözlemlene fırsatı bulan bireylerin bu yöntemlere yaklaşımları oldukça pozitif olarak değerlendirilmektedir. Türkiye Ulusal Ajansı tarafından sürdürülen RAY Network¹² Ulusal Araştırması kapsamında, Kasım 2014'te 228 proje katılımcısı üzerinde yapılan bir ankete göre (Grafik 1.1); katılımcıların %90'ından fazlası, projede kullanılan yöntemlerin, kendisinin proje konularına olan ilgisini tetiklediğini ifade etmiş, %90'a yakını ise bir şeyleri daha kolay öğrenmesine yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, katılımcıların %80'inden fazlası, yaygın öğrenme yöntemlerinin okul ve üniversite gibi örgün

¹² “Erasmus+: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi ve İzlenmesi (RAY Network), 2008 yılında bir grup Ulusal Ajans ve araştırma ortakları tarafından Erasmus+: Gençlik Programı Avusturya Ulusal Ajansı'nın, özellikle de konsorsiyum üyelerinden Interkulturelles Zentrum ve Innsbruck Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün insiyatifıyla Gençlik Programı'na ilişkin ulusötesi ortak araştırma faaliyetleri geliştirmek için kurulmuş bir Avrupa araştırma ağıdır.” (Türkiye Ulusal Ajansı, 2015:6)

Grafik 1.1. Projede Kullanılan Yöntemler (Örgün Eğitim ve Öğretim)

Kaynak: Erasmus+: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırması

öğrenime öncelik veren kurumlar için de uygun olacağını ifade etmiştir. Katılımcıların %30'undan fazlası bu yöntemleri çocukça bulmuş; fakat katılımcıların %90'una yakını, bu yöntemlerin yeni bir şeyler öğrenmek için işe yaramaz olduğu fikrine katılmamışlardır.

Daha önce de belirtildiği üzere, Gençlik Programı çerçevesinde gerçekleştirilen projeler, faaliyetler ve etkinliklerde yaygın ve sargın eğitim birlikte yer almakta olup bireylerin öğrenme süreçlerini her iki yöntemle desteklenmek esas amaçtır. Erasmus+ Programı'nı araştırmaya dayalı olarak analiz etmeyi amaçlayan *RAY Network* çalışması kapsamında, proje katılımcıları ile yaygın öğrenme ve eğitim üzerine odak grup çalışması da yapılmış olup, çalışmada (2015:21) yaygın eğitim ve öğrenimin değeri, odak grup toplantılarında da katılımcılar tarafından kabul edildiği; derinlemesine görüşmeler ve odak grup toplantıları, farklı projelerde, boş zamanlarda diğer katılımcılarla zaman harcamanın da önemli bir öğrenme ortamı yarattığı; bu anlamda, katılımcıların, çay-kahve molası, öğlen ve akşam yemekleri gibi uygun zamanlarda informal tartışmalardan bile önemli yararlar elde ettikleri ifade edilmiştir.

Odak grup toplantılarında yapılan mülakatlarda elde edilen sonuçlara bakıldığında, katılımcıların yaygın eğitim yöntemlerinden memnun kalmış olmakla beraber, bu memnuniyeti ifade ederken büyük oranda örgün eğitimle kıyasladıkları

görülmektedir. Grup lideri olarak Gençlik Değişimleri projesine katılmış olan erkek bir katılımcı (2015:21):

“Yaygın eğitimle ilgili olarak bağdaştıracağım ben bunu, bugüne kadar Türkiye’de gördüğümüz eğitimlerde otoriter sistem vardı, sınıftaki en büyük otorite öğretmendi. Bu projede herkes eşitti ve herkes fikirlerini açıkça beyan ediyordu ve ortak olarak sonuca gidiyordu.”

şeklinde ve proje katılımcısı olarak bir Eylem 5.1 projesinde yer almış olan bir kadın katılımcı (2015:21):

“Bence çok değerli çünkü başka yerde öğrenemiyorsunuz bunu; sadece proje içinde öğrenebiliyorsunuz. Uygulanan yöntem çok daha farklı ve normal şartlarda bizim okulda öğrendiğimiz şeyleri, öğretilen şekilde öğretilmiyor. O yüzden kalitesi çok daha farklı oluyor ve bilginin bize geçişi çok daha farklı oluyor.”

şeklinde ifade ederek okullarında gördükleri eğitimle kıyaslama yapmışlardır.

1.2.4. Youthpass Sertifikası

Youthpass, gençlik çalışmalarının öğrenme çıktıları olarak yaygın ve sargin öğrenme deneyiminin tanınırlığını (*recognition*) desteklemek ve hatta sağlamak üzere geliştirilmiş bir araçtır. Gençlik faaliyetlerine katılan bütün katılımcı, gönüllü ve gençlik çalışanlarına verilmesi öngörülen bu sertifika, Avrupa Komisyonu’nun yaygın öğrenmenin tanınırlığını teşvik etme stratejisinin sonucu olarak ortaya çıkmış ve bu stratejinin önemli bir parçası olmuştur (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:94). 2007 yılında Avrupa Komisyonu tarafından uygulamasına başlanan bu belge, ilk olarak 2007-2013 yılları arasında Gençlik (YiA) Programı kapsamında hibe tahsis edilen projelerde uygulanmış ve 2014-2020 yılları arasında uygulanmakta olan Erasmus+ Gençlik Programının da önemli bir parçası olmuştur.

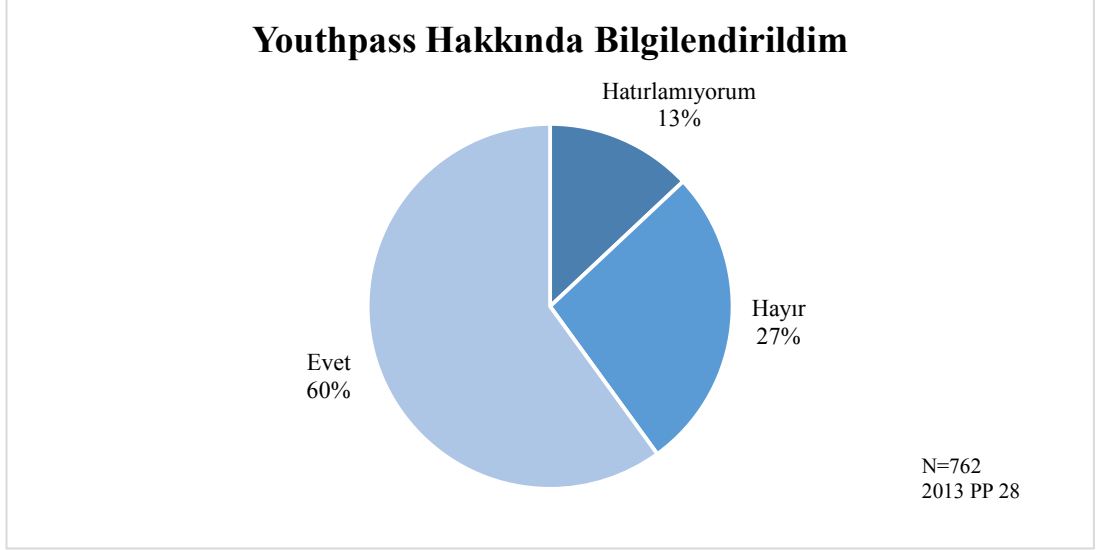
Youthpass’ın resmi elektronik ağ sayfasında belirtildiği üzere; yaygın öğrenme kapsamında elde edilen öğrenme çıktılarının daha görünür hale gelmesi ve bu çıktıların tasdik edilmesi için bir araç olarak Youthpass, gençlik çalışmaları kapsamında politika ile uygulama arasında bir ilişki kurmuştur:

- Youthpass Sertifikalarını bir destek kişisi ile birlikte hazırlamak suretiyle proje katılımcıları, projelerinde neler yaptıklarını ve hangi yeterlilikleri kazandıklarını tanımlama şansını elde ederler. Bu sebeple, Youthpass kişisel yaygın öğrenme süreçleri hakkında düşünmeyi desteklemektedir.
- Gençlik alanında yaygın öğrenmeyi tasdik eden bir araç olarak Youthpass, Avrupa çapında, gençlik çalışmalarının toplumsal tanınırlığının güçlenmesine katkı sağlamaktadır.
- Youthpass, projenin katma değerini tanımlayarak, gençlerin ve gençlik çalışanlarının aktif Avrupa vatandaşlığını desteklemektedir.
- Youthpass ayrıca anahtar yeterlilikleri bir sertifikada görünür hale getirerek gençlerin ve gençlik çalışanlarının istihdam edilebilirliklerini desteklemeyi amaçlamaktadır (2016).

Youthpass, genel anlamda, bir faaliyetin gerçekleştiğine dair o faaliyetin düzenleyicisi tarafından verilen bir onay, faaliyet için bir tanım, gerçekleştirilen faaliyet ve öğrenme çıktıları için bireysel bir tanımlama, Gençlik Programı projelerine katılanlara verilen bir sertifika ve anahtar yeterlilikleri uygulamaya koyan bir araçtır. Youthpass temel olarak yaygın eğitim ve öğretimin prensiplerine dayanır; Gençlik Programı kapsamındaki öğrenmenin görünürlüğünü artırmak için bir yol ve gençlik alanı dışındaki insanların, Gençlik Programı faaliyetlerini anlamaları için bir açıklamadır (SALTO TCRC, 2009:5).

Türkiye açısından Youthpass'le ilgili duruma bakacak olursak; 2007-2013 arası uygulanan Gençlik Programı projelerine katılan 762 proje katılımcısına RAY Ulusal Raporu kapsamında yapılan bir anket sonucunda; katılımcıların yalnızca %60'ı Youthpass hakkında bilgisi olduğunu söylemiş olup 4'te 1'inden fazlası bu konuda bilgilendirilmediğini ifade etmiştir (Grafik 1.2). Ayrıca, ankete katılanların yalnızca %61'inin Youthpass'ini aldığı görülmüştür (Grafik 1.3).

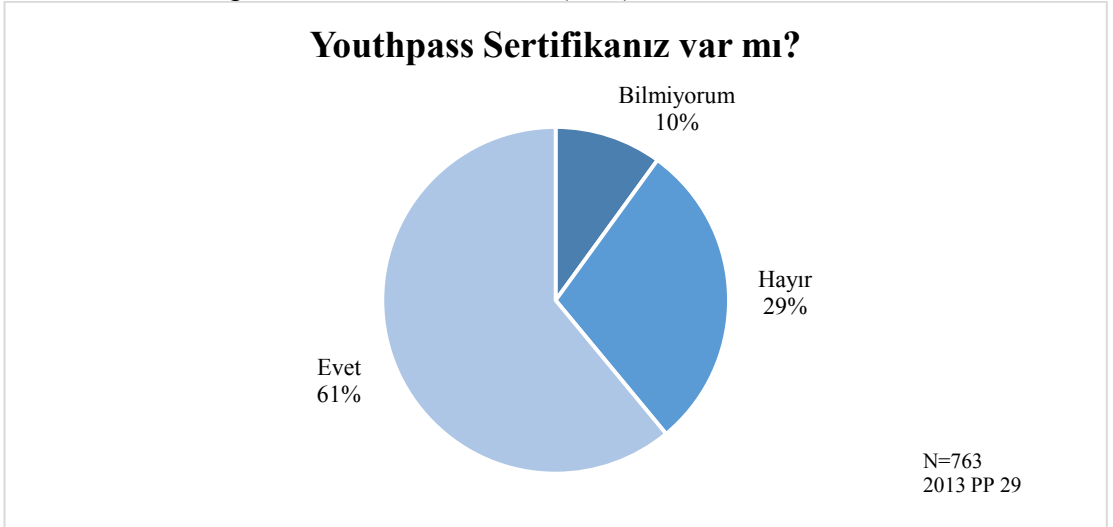
Grafik 1.2. Youthpass Hakkında Bilgilendirildim (YiA)

Kaynak: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırma Analizi

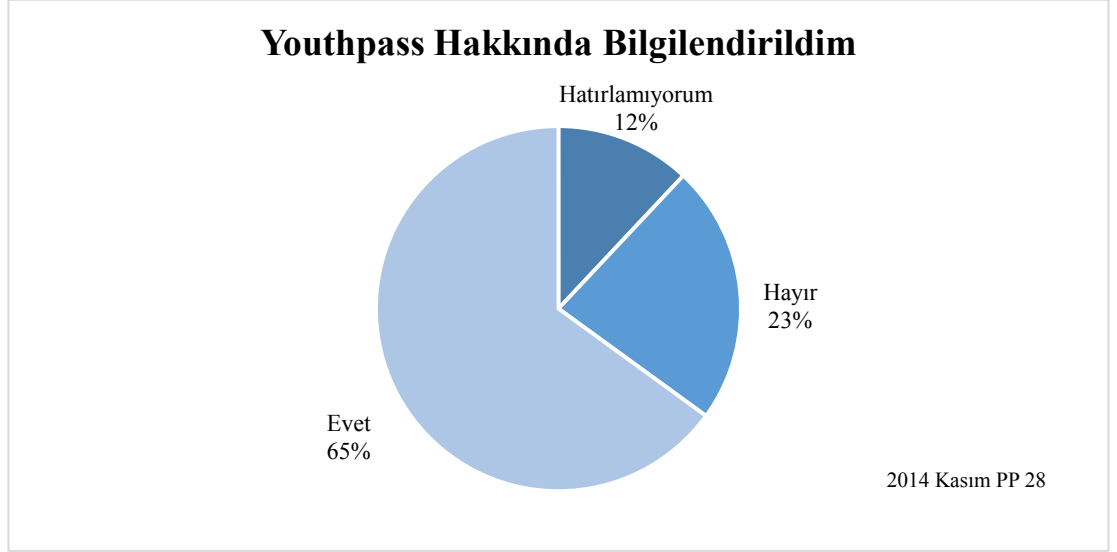
Bu durum raporda, Gençlik Programı çerçevesinde proje sunan kuruluşların Youthpass konusunda yeteri kadar özen göstermedikleri şeklinde yorumlanmıştır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:20). Öte yandan, Erasmus+ Gençlik Programı'nın ilk yılını (2014) inceleyen RAY Ulusal Raporunda ise, 228 katılımcıya yapılan anket sonucunda, katılımcıların %65'i Youthpass hakkında bilgilendirildiğini (Grafik 1.4), %71'i ise Youthpass sahibi olduğunu ifade etmiştir (Grafik 1.5).

Grafik 1.3. Youthpass Sertifikanız var mı? (YiA)

Kaynak: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırma Analizi

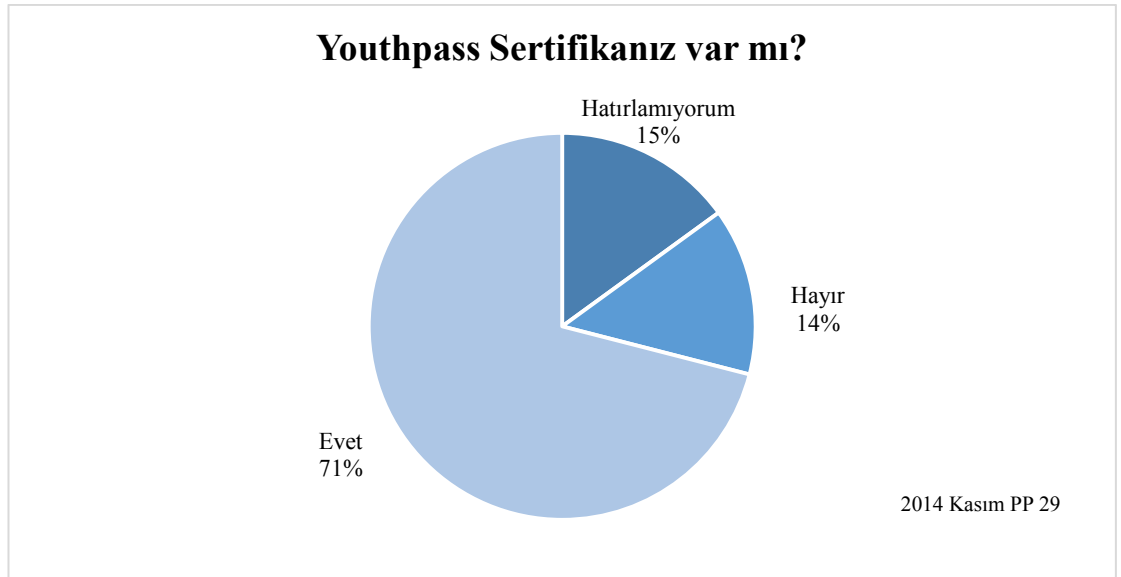
Grafik 1.4. Youthpass Hakkında Bilgilendirildim (Erasmus+)

Kaynak: Erasmus+ Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırması

Bu bilgiler ışığında, Erasmus+ Programı ile birlikte, Youthpass konusunda katılımcıları bilgilendirme ve onlara bu sertifikayı sağlama konusunda ilerleme sağlandığı söylenebilir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:94).

Grafik 1.5. Youthpass Sertifikanız var mı?

Kaynak: Erasmus+: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırması

1.2.4.1. Anahtar Yeterlilikler¹³

Gençlik Programı kapsamında hibe tahsis edilmiş olan projeler içerisinde yer alan faaliyetlere katılan kişilerin faaliyet bitiminde Youthpass sertifikası alma haklarına sahip oldukları daha önce ifade edilmişti. Sertifikanın eksiksiz olarak verilebilmesi için projeden sorumlu kurum/kuruluş (veya resmi olmayan gençlik grupları için yasal temsilci/proje sorumlusu), Youthpass resmi elektronik ağ sayfası üzerinden projenin hedef, amaç, içerik vb. kısımları ile birlikte katılımcı bilgilerini sisteme işledikten sonra; katılımcı, 8 anahtar yeterlilik kapsamında, yaygın öğrenme deneyimini bireysel olarak değerlendirir ve bu sertifika taraflarca imzalanır. Kısaca bu süreç; 8 anahtar yeterlilik kapsamında gerçekleştirilen bir öz değerlendirme olarak ifade edilebilir.

Anahtar yeterlilikler, AB eğitim politikaları kapsamında, Hayatboyu Öğrenme kavramı çerçevesinde, gençlik çalışmaları yoluyla elde edilen öğrenme deneyimlerini tanımlayabilmek için geliştirilmiştir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:72).

Youthpass Rehberinde; Gençlik Programı içerisinde yer alan 8 Anahtar Yeterlilik:

1. Ana dilde iletişim,
2. Yabancı dillerde iletişim,
3. Matematiksel yeterlilik ve bilim ve teknolojiye temel yeterlilikler,
4. Dijital yeterlilik,
5. Öğrenmeyi öğrenme,
6. Sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri,
7. Girişimcilik ve inisiyatif alma becerisi,
8. Kültürel farkındalık ve ifade becerisi

olarak sıralanmıştır (2009:20). Proje katılımcıları, diledikleri başlık altında kendilerini değerlendirebilmektedirler.

¹³ Orjinal kaynaklarda resmi adı 'The Key Competences' şeklindedir.

1.3. Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH)

1.3.1. Tanımı ve Gençlik Programı İçerisindeki Yeri

Avrupa Gönüllü Hizmeti, Erasmus+ Program Rehberinde; 17-30 yaş arasındaki gençlerin Avrupa Birliği'nin sınırları içinde veya dışında bir ülkede, 12 aya kadar uzanan bir süre zarfında, ücretsiz ve tam zamanlı gönüllü hizmette bulunarak kendilerini geliştirmelerine fırsat veren bir program olarak ifade edilmiştir (2016a:78-79).

Gönüllüler; kültür, sanat, sivil savunma, çevre, spor, gençlik bilgilendirmesi, kalkınmada işbirliği gibi konular üzerine çalışmakta olan kurum ve kuruluşların faaliyetlerine katılarak, bu kurum/kuruluşların günlük aktivitelerine katkı sağlamak suretiyle kendileri için de yeni beceriler elde etme, yeni bir dil öğrenme ve diğer kültürleri keşfetme ve tanıma fırsatı elde ederler. AGH, bir gencin ikamet ettiği ülkeden başka bir ülkede gönüllü hizmette bulunmak suretiyle gençlerin aktif vatandaşlığını güçlendirmeyi, aralarındaki dayanışmayı ve karşılıklı anlayışı pekiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda; “Gençler arasındaki dayanışmayı güçlendiren Avrupa Gönüllü Hizmeti gerçek anlamda bir “öğrenme hizmeti”dir.” (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:60).

AGH, Gençlik Programı çerçevesinde yürütülen alt faaliyetlerden biri olup Erasmus+ Programı çatısı altında ‘Ana Eylem 1-Bireylerin Öğrenme Hareketliliği’ne bağlı Gençlik Hareketlilik (*Youth Mobility*) içerisinde ele alınmaktadır. Bir alt faaliyet ve program olarak AGH, program ülkelerinde Ulusal Ajanslar ve komşu ortak ülkelerde Gençler için Destek, Gelişmiş Öğrenme ve Eğitim Fırsatları (*Support, Advanced Learning and Training Opportunities for Youth-SALTO*) Kaynak Merkezleri¹⁴ aracılığıyla yürütülmektedir.

AGH, gençlere 12 aya kadar süren faaliyet süresi ile yaygın ve sargın bir öğrenme deneyimi sunması, öğrenme-hizmet dengesini zorunlu kılması ve kişisel ve profesyonel anlamda kazanımlar sağlaması sebebiyle bir öğrenme hareketi¹⁵ olarak da

¹⁴ SALTO Kaynak Merkezleri, gençlik alanında Avrupa'nın öncelikli alanları üzerine çalışma ve araştırma yapmak üzere Avrupa Komisyonu tarafından 2000 yılında kurulan 8 adet araştırma merkezidir.

¹⁵ AGH, bu çalışmada hem bir öğrenme hareketi hem de Gençlik Programlarına bağlı bir alt faaliyet türü olarak ele alınacaktır.

tanımlanmaktadır. Fakat, Gençlik Programı çerçevesinde gerçekleştirilen her türlü gönüllü faaliyete AGH demek doğru değildir. Buna göre AGH; geçici, düzenli olmayan veya yarı-zamanlı bir faaliyet, bir şirket ya da kuruluştaki stajyerlik, ücret karşılığı yapılan veya iş ikamesi sayılabilecek bir iş, bir eğlence ya da turistik gezi, bir dil kursu, ucuz iş gücü sömürsü, yurt dışında öğrenim ya da mesleki eğitim değildir (European Commission, 2012:52).

Avrupa Gönüllü Hizmeti, 17-30 yaş aralığındaki bütün gençlere açık olup projelerde yer alabilmek için dil, mezuniyet, medeni hal vb. ekstra bir şart aranmadığı gibi program kapsamında sosyal içermeye verilen önem gereği, projelere katılım açısından, imkanları kısıtlı gençlere öncelik verilebilir. Gençler, projeye gönüllü olarak katıldıkları için proje yazmak, sunmak ve hibe almaya hak kazanmak zorunda değildir; gönderen ve/veya ev sahibi kuruluşlar aracılığıyla projede yer alarak AGH faaliyetlerinde yer alabilirler.

AGH, her gencin ömrü boyunca uzun dönem olarak 2-12 aylık süre içerisinde, bir akredite kuruluştaki bir kez katılabileceği bir faaliyettir; ikinci bir AGH yapmak mümkün olmamaktadır. Bunun tek istisnası, Program Rehberinde ifade edildiği üzere, 14 ila 59 günlük kısa dönem AGH faaliyetidir. Gençlerin kısa dönem AGH'ye katıldıktan sonra, bir defaya mahsus olarak ikinci faaliyetini 12 aya kadar tamamlayacak şekilde projeye katılma hakkı mevcuttur. Kısa ve uzun dönem AGH dışında, AGH'nin Geniş Çaplı AGH, Grup AGH ve Stratejik AGH gibi türleri de mevcuttur¹⁶. Ayrıca, bu faaliyetlere katılmak isteyen gençler herhangi bir ücret ödemek zorunda olmamakla beraber; konaklama, yeme-içme, yerel ulaşım, vize-ikamet masrafları, dil desteği, cep harçlığı, yol masrafları, sigorta ve engelli bireyler için kullanmaları zorunlu alet(ler) program kapsamında gönüllülere sağlanır.

AGH; uzun süreli olarak başka bir ülkede yaşama şansı sunması, akreditasyon sisteminin varlığı sebebiyle daha profesyonel olarak uygulanabilmesi, eğitim ve değerlendirme döngüsü sayesinde değerlendirme kısmına daha fazla önem verilebilmesi ve bireysel olarak gönüllülük esasına dayalı gerçekleşiyor olması gibi sebeplerle diğer Gençlik Programlarından ayrılmaktadır.

¹⁶AGH, bu çalışma kapsamında, bir bütün ve aynı zamanda bir öğrenme hareketliliği olarak ele alındığından programla ilgili teknik detaylar ayrıntılı olarak ele alınmamıştır.

“Aynı nedenlerden ötürü AGH katılımcı gençlerin hayatlarında çok önemli ve çok daha derin etkiler bırakmaktadır. Uzun dönemli bir AGH projesine katılan bir genç, yurtdışında gönüllü olarak çalıştığı dönem boyunca, kişisel ve profesyonel anlamda önemli kazanımlar edindiği gibi, bu tecrübe sonucunda çoğu gelecek planları da değişmektedir.” (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:39).

Bu durum Türkiye Ulusal Ajansı tarafından hazırlanan ‘2007-2009 Gençlik Programı Etki Analizi Sonuç Raporu’nda da açıkça ifade edilmiştir (n.d.:9):

“Eylem 2 yapısı gereği farklı bir düzlemde analiz gerektirmektedir. Eylem 2 katılımcıları, yurtdışında diğer katılımcılara nazaran daha uzun bir süreyi, ekseriyetle tek başlarına geçirdiklerinden, bu süreçten daha farklı etkilenmektedirler. Kişisel etkinin farklılığına ek olarak, Eylem 2 projelerinde hazırlık ve yürütme süreçleri daha farklı işlemekte ve kuruluşlar katılımcı gence nazaran daha etkin rol oynamaktadırlar. Bu sebeple [Eylem 2 katılımcılarının] değerlendirmeleri ayrı tutulmuş ve diğer katılımcıların değerlendirmeleri ile bütünlük olarak sunulmamıştır.”

AGH projelerine katılan gönüllülerin AGH deneyimleri üzerine yapılan *RAY Network* çalışmasında; gönüllülerin ağırlıklı olarak yabancı dillerini geliştirerek o dilde daha iyi iletişim kurdukları, kültürlerarası iletişim becerilerini geliştirerek farklı kültürden bireylerle daha iyi anlaştıkları, dayanışma, hoşgörü ve karşılıklı anlayışı geliştirdikleri, fikirlerini daha rahat ifade edebildikleri ve gerçekleştirdikleri, gelecekteki planlarını daha rahat hayata geçirebildikleri, kişisel bütçelerini yönetme kapasitelerinin artarak bütçe konusunda değerli tecrübeler kazandıkları, iyi birer takım oyuncusu olarak işbirliği konusunda aşama kaydettikleri ve Avrupa’nın ortak değerlerinden daha fazla haberdar olarak bu konuda duyarlılıklarının arttığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır (2016).

1.3.2. Avrupa Gönüllü Hizmeti’nin Tarihsel Süreci

Avrupa’da gönüllülük alanında örgütlenme çabaları ve kurumsallaşma girişimleri, 1918 yılında Birinci Dünya Savaşı’nın sona ermesi ile kendini göstermeye başlamış, 1945 yılında İkinci Dünya Savaşı’nın bitmesi ile hız kazanmış

olmasına rağmen genellikle Birleşmiş Milletler temelli organizasyonlarla gönüllülük faaliyetleri kendini göstermiştir.

1980'lerin başlarından itibaren Avrupa özelinde de ulus ötesi gönüllülük üzerine işbirlikleri oluşturulmaya ve kurumsallaşmalar görülmeye başlanmıştır. 1990'ların ortalarından itibaren kendini güçlü şekilde göstermeye başlayan sivil toplum baskısı ve bunu izleyen Avrupa Komisyonu inisiyatifini takiben Avrupa Birliği, gençler için bir Avrupa Gönüllü Hizmetinin gerekliliğini tanımlamıştır. 1995 yılına gelindiğinde, Avrupa Parlamentosu bu ihtiyaca binaen gerekli önlemlerin alınmasını talep etmiş ve AGH için bütçe ayırmıştır; bunun sonucunda Avrupa Gönüllü Hizmeti 1996 yılında, Avrupa Komisyonu tarafından pilot bir eylem olarak oluşturulmuştur (European Commission, 2006:1). Program, 18-25 yaş arasındaki gençlere bir AB üyesinde, Norveç ve İzlanda'da gönüllü faaliyetlerde bulunmak üzere bu ülkelere gidebilme şansı tanımıştır.

İlk gönüllülerin 1996 yılı Kasım ayında projelerine dâhil olmalarıyla AGH fiilen de başlamıştır. İlk projelerin izleme sürecinin ardından, 1996 yılının sonunda Komisyon, Avrupa Gönüllü Hizmeti Topluluk Eylem Programı'nı¹⁷ önermiş ve bu program 1998-1999 yılları arasında uygulanmıştır (European Commission, 2006:2). Ayrıca, bu programın içerisinde kısa ve uzun dönem faaliyetler ilk kez tanımlanmıştır. Kısa dönem faaliyetler 3 hafta ve 3 ay arasındaki olmakla birlikte özellikle imkânları kısıtlı gençler için tasarlanmıştır. Komisyon verilerine göre; 1996-1999 yılları arasında uygulanan programlara toplamda 7.100 genç katılmış olup bu rakamın yaklaşık 5.000'i AGH Topluluk Eylem Programına aittir (2006:3).

1989-1999 yılları arasında -pilot uygulaması yapılan -Avrupa için Gençlik (Youth For Europe) Programı'nın, 13 Nisan 2000 tarihinde Gençlik (Youth) Programı adı altında uygulanmaya başlaması ile birlikte, AGH de bu programın içerisine dahil edilmiş olup Eylem 2 adı ile anılmış ve 2000-2006 yılları arasında bu şekilde uygulanmıştır. 1996-2006 yılları arasında geçen 10 yıllık sürede AGH'ye yaklaşık 30.000 gönüllü katılmıştır (SALTO SEE Resource Centre, 2015:14).

¹⁷ Programın resmi adı '*European Voluntary Service Community Action Programme*'dir.

2000 yılında SALTO Kaynak Merkezlerinin kurulması¹⁸ AGH açısından da önem arz etmektedir. Bu kurumlar, gençlik alanında Avrupa'nın öncelikli alanlarında çalışmalar ve araştırmalar yapmak amacıyla kurulmuştur. Kurulan 8 adet Kaynak Merkezi'nin 5 tanesi içerme, aktif katılım, kültürel çeşitlilik, eğitim ve işbirliği ve bilgi gibi tematik alanlar üzerine, diğer 3'ü ise Doğu Avrupa ve Kafkaslar, Güney Akdeniz ve Güney-Doğu Avrupa olmak üzere bölgesel çalışmalar üzerine kurulmuştur. Tematik olarak çalışmalar yapan Kaynak Merkezleri kurulmalarından itibaren AGH'yi eğitimler, yayımlar, web kaynakları ve tavsiyelerle beslerken; diğer 3 Kaynak Merkezi bu katkıların yanında komşu ortak ülkelerdeki –ilgili bölgelerde Ulusal Ajans olmamasından dolayı- AGH akreditasyon süreci, eğitim ve değerlendirme döngüsü, gönüller ile ilgili özel hususlar vb. konularla da ilgilenmektedir.

2001 yılında Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 'Beyaz Kitap' AGH açısından büyük öneme sahiptir. Avrupa gençlik politikasının önemli bir yapıtaşı olan bu kitapta, AGH'nin yaygın öğrenmenin bir parçası olduğunun ve tanınırlığının sağlanması gerekliliği vurgulanmış, gönüllü hizmetin diğer küresel kuruluşlarla ortaklık içinde daha geniş alana yayılması teklif edilmiştir.

2007-2013 yılları arasında Avrupa Gönüllü Hizmeti yine Eylem 2 adı altında Gençlik (*Youth in Action*) programının bir parçası olmuştur. Bu 7 yıllık süre zarfında toplam 50.669 gönüllü¹⁹ hareketlilik gerçekleştirmiştir (SALTO SEE Resource Centre, 2015:14). Bu zaman dilimi içerisinde, 2007 yılında Lizbon Anlaşması'nın imzalanmasıyla Avrupa çapında gönüllülük kavramının yeniden ve güncel olarak ele alınması, aynı yıl Youthpass Sertifikasının Gençlik programlarında uygulanacak resmi sertifika olarak kabul edilmesiyle; yaygın ve sargın öğrenmenin tanınırlığı için Avrupa çapında bir araç olarak ortaya konması, 2011 yılının Avrupa Birliği tarafından 'Birinci Avrupa Gönüllülük Yılı' ilan edilerek gönüllülüğün yaygınlaştırma, tanınırlık, farkındalık ve öneminin artırılmasına yönelik hedefler konulması ve 2013 yılında ise AGH Film Festivali düzenlenmeye başlayarak, yıllık olarak, gönüllüler arasında film yarışması yapılmak suretiyle AGH'nin

¹⁸ SALTO EECA Resource Center, **Looking Forward Looking Back: 15 Years of Support Advanced Learning and Training Opportunities**, SALTO-YOUTH Network, April 2015.

¹⁹ Gençlik (YiA) Programı içerisinde AGH, 18-30 yaş aralığı esas alınarak uygulanmıştır.

görünürlüğüne katkı yapmakla birlikte sivil katılımı artırmanın hedeflenmesi AGH için başlıca önemli ve olumlu gelişmelerdir.

2014 yılına gelindiğinde ise AGH, 2014-2020 döneminde uygulanacak olan, Erasmus+ Gençlik Programının bir parçası olarak uygulanmaya devam etmeye başlanmıştır.

2016 yılında AGH, Avrupa çapında, 20. yılını doldurmakta olduğundan Avrupa Komisyonu, Ulusal Ajanslar ve SALTO Kaynak Merkezleri tarafından çeşitli etkinlikler, eğitimler, sempozyumlar ve forumlar organize edilmekte, sosyal medya kampanyaları²⁰ düzenlenmekte ve yayımlar basılmaktadır. Ayrıca ilgili kurum ve kuruluşlarca bu faaliyetlere akredite kurum/kuruluşlar, AGH gönüllüleri ve AGH hedef grubu içerisinde bireysel ve kurumsal olarak yer alan kişi ve kurum/kuruluşlar, -özellikle yerel ve bölgesel otoriteler, gençlik ve spor organizasyonları- da dâhil edilerek AGH'nin tanınırlığının, görünürlüğünün ve bilinirliğinin artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, Avrupa çapında, 2016 yılı içerisinde AGH'nin 20 yılı dolmadan 100.000 AGH gönüllüsüne²¹ ulaşılması hedeflenmiştir (SALTO SEE Resource Centre, 2015:14).

1.3.2.1. Türkiye Açısından Avrupa Gönüllü Hizmeti'nin Tarihsel Süreci

AGH'nin tarihsel sürecine Türkiye açısından bakıldığında, AGH'nin başlangıcının Avrupa'ya kıyasla daha yakın bir tarihe dayandığını söylemek mümkündür. Bilindiği üzere, AGH Avrupa çapında 1996-1997 yıllarında pilot bir eylem olarak uygulanmış ve bu program yalnızca gençlere bir AB üyesi ülkede ve Norveç ve İzlanda'da gönüllü faaliyetlerde bulunma imkânı tanımıştır. Dolayısıyla AGH, bu yıllar arasında Türkiye'ye açık bir program değildir.

1998 yılında Türkiye, Avrupa Komisyonu tarafından üçüncü ülkeler gruplanmasında -Cezayir, Fas, Filistin, İsrail, Kıbrıs, Lübnan, Malta, Mısır, Suriye, Tunus ve Ürdün ile birlikte- 'Akdeniz Ülkeleri' arasında sayılmıştır (Ek 1). Bu

²⁰ Sosyal medya kampanyaları ağırlıklı olarak #EVS20 hashtagi ile yürütülmektedir.

²¹ Erasmus+ Gençlik Programı içerisinde AGH, 17-30 yaş aralığı esas alınarak uygulanmaktadır.

vesileyle, Türkiye'nin hem Avrupa için Gençlik Programına hem de, 2000 yılından önce Gençlik Programından ayrı olan, Avrupa Gönüllü Hizmeti Topluluk Eylem Programı'na katılımı sağlanmıştır. Fakat 1998 yılında Türkiye'deki kurum/kuruluşlar proje başvurusu yapamamakta sadece projelere ortak olabilmektedirler. Bu dönemde AGH'ye Türkiye'den katılan kurum/kuruluşların ve gönüllülerin olduğu bilinmekle beraber, bu çalışma kapsamında yapılan araştırmalarda AGH özelinde herhangi bir resmi veriye ulaşılamamıştır²².

1999 yılına gelindiğinde ise, Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı (*Euro-MED*)²³ başlatılarak Akdeniz ülkeleri ile işbirliği bu programa tabi kılınmış ve Avrupa Gönüllü Hizmeti de bu kapsama alınmıştır. Bu Program kapsamında, Türkiye'deki kurum/kuruluşlar AGH kapsamında, yıllık 3 başvuru döneminde, proje sunabilme fırsatı yakalamışlardır. Bu kapsamda Türkiye'den yapılan ilk proje başvuruları 1999 yılında olmakla beraber 2001 yılına kadar Türkiye adına kabul edilen proje bulunmamaktadır (Göksel 3 Aralık 2016).

2000 yılında AGH, Gençlik Programı'nın bir parçası haline gelmiş ve bu şekilde günümüze kadar yürütülmüştür. 1999-2003 yılları arasında Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı Türkiye Ulusal Koordinatörü görevini üstlenmiş olan Göksel (Ek 1) ilgili yıllardaki durumu şu şekilde özetlemiştir:

“...1999 Aralık ayında yapılmış olan Helsinki [Zirvesinden] sonra Türkiye'nin AB adaylığının teyit edilmesiyle bu çerçevede bir değişiklik olması da öngörülmüştür. Bu değişiklik, aday ülke statüsüyle Türkiye'nin Birlik programlarından yararlanabilmesi hakkında çıkan kararla birlikte Türkiye'nin diğer programlar yanısıra Gençlik [Programından] da tam katılımcı olarak yararlanmasının maddi temellerini hazırlamıştır. Kısacası Türkiye [ilgili yıllarda] Gençlik programının 1., 2. ve 5. Eylemlerinden Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı dahilinde Akdeniz ülkesi olarak [yararlanabilmiştir]. Helsinki sonuçlarıyla kurulan yeni çerçeve, Türk tarafına düşen görevlerin

²² Bu çalışma kapsamında, Avrupa Komisyonu tarafından 1998 yılında Avrupa için Gençlik Programı altında sunulan projeler özelinde yayımlanan bir 'Compendium'a ulaşılmış fakat o dönemde AGH, bu programın bir parçası olmadığından AGH ile ilgili bir bilgiye rastlanmamıştır.

²³ “Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı 1999 yılı başlarında başlamıştır. Bu programın genel amaçları, gençlerin sosyal ve mesleki yaşamla bütünleşmelerine yardımcı olmak ve Akdeniz ülkelerinde sivil toplumdaki demokratik süreçleri canlandırmaktır. Programın daha somut hedefi ise, Akdeniz havzasında yaşayan gençler arasındaki karşılıklı anlayışı, çeşitli kültürler arasında karşılıklı saygı, hoşgörü ve diyalog temelinde geliştirmektir. Programın diğer hedefleri arasında, gençlik kuruluşlarının ağırlığını artırmak; gençlerin özellikle de genç kadınların etkin yurttaşlar olarak gelişmelerini sağlamak ve gençlik kuruluşları arasında enformasyon, deneyim ve uzmanlık alışverişini yaygınlaştırmaktır.” (Ek 1)

yerine getirilmesiyle (yani bu programın yürütülmesinden sorumlu olacak Ulusal Ajans'ın kurulması ve Türkiye'nin programların mali havuzuna payına düşen maddi katkıyı yapmasıyla), uygulanmaya [başlamıştır]. Böylece Türkiye [Socrates], Leonardo da Vinci ve Youth (Gençlik) programlarından tam katılımcı olarak [yararlanabilmiştir].”

Türkiye adına kabul edilen ilk AGH projesi; 2001 yılının 1. Başvuru döneminde sunulmuş olan ‘*Volunteers On Noah's Arch*’ adlı proje olmuştur. Bu projede, Türkiye’den İtalya’ya 6 aylık bir gönüllü hareketliliği öngörülmüştür (Göksel 3 Aralık 2016). Bu projeden sonra AGH kapsamında proje başvuru ve kabul sayıları artış göstermiştir.

2003 yılında nihayet Türkiye Ulusal Ajansı pilot uygulamalara başlamış ve 15 Nisan 2004 tarihinde, Türkiye adına, programlara katılım hakkında Mutabakat Zaptının imzalanması ile birlikte, Gençlik (*Youth*) Programı Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Bu vesileyle, Türkiye’deki kurum/kuruluşlar doğrudan Türkiye Ulusal Ajansı’na AGH proje başvurusu yapabilme fırsatı bulmuşlardır. Gençlik (*Youth*) Programı’nın devamı olan 2007-2013 Gençlik (*YiA*) Programı ve 2014-2020 Erasmus+ Gençlik Programı açısından da aynı durum söz konusu olup halihazırda AGH ile ilgili bütün işlemler Türkiye Ulusal Ajansı’nın Gençlik Hareketlilik Koordinatörlüğü altında yürütülmektedir.

1.3.3. Avrupa Gönüllü Hizmeti’ne Katılan Kurum/Kuruluşların Akreditasyonu

Akreditasyon, AGH sürecine katılmak isteyen kurum/kuruluşlara projeye katılım öncesi tanımlanan bir yetkilendirme sistemidir. Erasmus+ Program Rehberine göre; AGH faaliyetine katılacak bütün kurum ve kuruluşlar, başvuru son tarihi itibarıyla geçerli AGH akreditasyonlarına sahip olmak zorundadırlar (European Commission, 2016a:81). Program ülkelerinden, Batı Balkan ülkelerinden, Güney Akdeniz ülkelerinden, Doğu Ortaklığı ülkelerinden veya Rusya coğrafyasından AGH gönüllüleri göndermek ve/veya almak isteyen veya AGH projesi koordine etmek isteyen herhangi bir kurum/kuruluş akredite olmalıdır. Bu kuralın tek istisnası, büyük ölçekli AGH etkinliklerinde yer alan kurum/kuruluşlar ya da Kapasite Geliştirme

projelerine dâhil olan dünyadaki diğer komşu ve ortak ülkelerden kurum/kuruluşlar, AGH akreditasyonuna sahip olmadan AGH etkinliklerine katılabilirler (European Commission, 2016a:279).

Akredite olmak isteyen kurum/kuruluşlar, yerleşik oldukları ülkede yer alan veya o bölgeden sorumlu olan Ulusal Ajansa/SALTO Kaynak Merkezi'ne başvuru yaparak akredite olabilirler. Bir kurum/kuruluş farklı konular üzerine akredite olabileceği gibi, aynı anda birden farklı türlerde akreditasyon da alabilir. AGH kapsamında 3 farklı akreditasyon mevcuttur: Gönderen, Ev Sahibi ve Koordinatör²⁴.

Proje içerisinde bir kuruluşun birden fazla rolü varsa bu kuruluş mutlak suretle ilgili akreditasyonlara sahip olmalıdır. Ayrıca, AGH projesi sunabilmek için bir kurum/kuruluşun koordinatör kuruluş akreditasyonuna sahip olması zorunludur. AGH akreditasyon süreci, program ülkelerinde Ulusal Ajanslar; komşu ortak ülkelerde ise SALTO Kaynak Merkezleri tarafından yürütülmektedir (SALTO SEE Resource Centre, 2015:16).

Ortak bulmayı kolaylaştırmak, en doğru gönüllü-proje eşleşmesini sağlamak ve akredite kuruluşların ve AGH'nin görünürliğini artırmak için bütün akredite edilen kuruluşlar, AGH akredite kuruluşlar veri tabanına²⁵ kaydedilir. Bu veri tabanı aracılığıyla, program ve komşu ortak ülkelerden akredite edilmiş bütün kurum/kuruluşların ülke ve şehir bilgileri, akreditasyon türü, faaliyet alanı, projelerinde ağırlık verdiği içerme alanları, adres, irtibat bilgileri gibi bilgilere ulaşılabilir.

Akreditasyon başvuruları, proje başvurularının aksine, sürekli açık olduğundan ve akreditasyondan sorumlu kuruluşlar, akredite kurum/kuruluşların herhangi bir zaman diliminde AGH kalite standartlarını karşıladıklarını doğrulamak için düzenli veya anlık kontroller yapıp bu kontrollerin ardından, akreditasyonu geçici olarak askıya alabildikleri veya geri çekebildiklerinden veri tabanındaki akredite kuruluş sayısı sürekli değişmektedir.

Güncel durumda, bütün program ve komşu ortak ülkeler adına 4934 kurum/kuruluş akredite edilmiş olup bunlardan 224 tanesi Türkiye'de yerleşik olarak

²⁴ Akreditasyonlar *Sending*, *Receiving* ve *Coordinating* olarak adlandırılmaktadır.

²⁵ https://europa.eu/youth/volunteering/evs-organisation_en

Türkiye Ulusal Ajansı tarafından akredite edilmişlerdir²⁶ (europa.eu/youth/volunteering/evs-organisation, 2016).

AGH akreditasyonuna kar amacı gütmeyen bir kurum/kuruluş, STK, Avrupa gençlik STK'sı, sosyal girişim, bölgesel veya ulusal düzeyde bir kamu kurum/kuruluşu, yerel düzeyde bir kamu kurum/kuruluşu, Avrupa karasal işbirliği gruplandırması, bölgeler birliği, sosyal sorumluluk konusunda faaliyet gösteren ve kâr amacı güden bir kurum/kuruluş başvurusunda bulunabilir (SALTO SEE Resource Centre, 2015:16-17).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan AGH Akreditasyon Yönergesinde belirtildiği üzere akreditasyon başvurusu, adil ve amaca uygun olması açısından, genellikle 2 akreditör tarafından Ulusal Ajans veya SALTO Kaynak Merkezi adına değerlendirilir. Ayrıca, akreditasyon değerlendirmesi yapılırken genel olarak bütün akreditasyon türlerinde, kurum/kuruluşun motivasyonu ve deneyimi, Erasmus+ Programı ve AGH hakkındaki bilgi düzeyi, amaçları, aktiviteleri, gelecekteki proje fikirleri ve gönüllüyü destekleyebilme becerisi; bunlara ek olarak ev sahibi kuruluşlar için gönüllülere uygun görev sunabilme, öğrenme-hizmet dengesini sağlayabilme, gönüllüye mentör desteği sunabilme ve yeme-içme, konaklama, yerel ulaşım, vize vb. pratik konularda gönüllüyü destekleyebilme; gönderen kuruluşlar için ise gönüllüye ayrılış öncesi eğitim verme ve proje süresince gönüllü ile aktif iletişim kurabilme gibi durumlar göz önünde bulundurulur (2014b).

AGH, faaliyetlere katılan gönüllüler için bir öğrenme hareketliliği olarak kabul edilebildiği gibi akredite kurum/kuruluşlar için de bir öğrenme ve deneyim sürecidir. Kurum ve kuruluşların, AGH projesi sunabilme ve/veya AGH projesinde ortak olarak yer alabilmelerinin yanı sıra, yetkili organlar tarafından akredite edilmelerinin akabinde, gelişmiş kurum görüntü ve profili, Avrupa profili, proje ve insan yönetimi becerisi, yabancı dil yeterliliği, kültürlerarası hassasiyet ve farkındalık, yeni fikir ve bakış açıları ve uluslararası ortaklık içerisinde çalışma becerisi kazanma gibi faydalar elde ettikleri söylenebilir (SALTO SEE Resource Centre, 2009:14).

²⁶ İlgili akredite kurum/kuruluş sayıları 30.10.2016 tarihine aittir.

1.3.3.1. AGH Şartı (*EVS Charter*)

AGH Şartı; Koordinatör, Gönderen ve Ev Sahibi kuruluşların rolleri ve aynı zamanda AGH'nin ana kuralları ile kalite standartları üzerine hazırlanmış bir dokümandır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014b:3). Bu Şart, programın genel hatlarını ele alarak AGH'nin temel ilkeleri, kalite standartları ve akredite kuruluşların sorumluluklarını ifade etmesi yönüyle AGH'nin anayasası olarak ifade edilebilir. AGH Şartı, aynı zamanda, Akreditasyon Başvuru Formunun bir parçası olup AGH akreditasyon başvurusu yapan bütün kurum ve kuruluşlar, Şartta geçen bütün ilke, kural, görev ve sorumlulukları kabul etmiş olurlar.

AGH Şartına binaen akreditasyon başvurusu kabul edilen kurum/kuruluşlar, sahip oldukları akreditasyon türüne göre çeşitli hak ve sorumluluklar yüklenirler (European Commission, 2016b:8-9):

- Koordinatör (*Coordinating*) kuruluş, AGH proje başvurusu yapma hakkı elde ettiği gibi projenin tüm mali ve idari sorumluluğunu da taşır. Ayrıca, projenin içerisindeki iletişim, koordinasyon ve yetkili organla irtibat kurmanın yanında gönüllülerin eğitim, vize, sigorta, konaklama, youthpass vb. haklarını eksiksiz olarak aldıklarından emin olmak sorumlulukları arasındadır.
- Gönderen (*Sending*) kuruluş, gönüllünün faaliyet öncesi hazırlık aşamasından sorumlu olup faaliyet süresince de gönüllüyle iletişim halinde bulunmak durumundadır; faaliyet sonrasında ise gönüllünün yaşadığı topluma yeniden uyum sağlamasına yardım etme ve gönüllüye diğer eğitim, öğrenim ve istihdam konularında rehberlik etme gibi sorumlulukları mevcuttur.
- Ev sahibi (*Receiving*) kuruluş ise, projenin büyük kısmı ve faaliyetin tamamı ev sahibi kuruluşun bulunduğu yerde geçtiğinden dolayı, gönüllü odaklı daha fazla sorumluluğa sahip olup gönüllüye mentör, boş zamanlarında sosyalleşme imkânı, dil desteği, AGH Eğitim ve Değerlendirme döngüsüne katılım, barınma, yeme-içme, yerel ulaşım ve cep harçlığı sağlamakla yükümlü taraftır.

1.3.3.2. Gönüllülük (Faaliyet) Anlaşması

Koordinatör Kuruluşun bir diğer önemli sorumluluğu ise, gönüllü ile ev sahibi ve gönderen kuruluşlar arasında bir Gönüllülük (Faaliyet) Anlaşması imzalandığından emin olmaktır. Bu anlaşma, AGH sırasında gönüllünün yürüteceği görevleri ve amaçlanan öğrenme çıktılarını tanımlamaktadır. Anlaşmanın bir parçası olarak, gönüllü AGH'den ne beklenmesi gerektiğine, Youthpass'ın nasıl kullanılacağına ve faaliyetin sonunda bu sertifikanın nasıl alınacağına ilişkin bilgileri içeren bir AGH bilgi paketi alacaktır (European Commission, 2016a:281). Bu anlaşma, tarafların hak ve sorumluluklarını, ödeme düzenlemelerini, sigorta, dil desteği, mentör, konaklama, yeme-içme gibi pratik düzenlemeleri, hibe paylaşımını ve anlaşmazlık durumunda uygulanacak yasaları ve yetkili mahkemeyi içerebilir. Bu anlaşma taraflarca imzalanmak zorundadır ve gerek duyulduğu durumlarda Ulusal Ajanslar veya SALTO Kaynak Merkezlerince taraflardan talep edilebilir.

1.3.4. Avrupa Gönüllü Hizmeti Eğitim ve Değerlendirme Döngüsü²⁷

AGH projelerinde yer alan gönüllüler, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan AGH Eğitim ve Değerlendirme Döngüsü: Asgari Kalite Standartlar Rehberi'nde belirtildiği üzere, AGH Eğitim ve Değerlendirme Döngüsü'ne katılma hakkına sahiptirler (European Commission, 2016a:282). Bu döngünün gönüllülere sağlanmasından program ülkelerinde Ulusal Ajanslar; komşu ortak ülkelerde ise ilgili SALTO Kaynak Merkezleri sorumludur. Döngü; gönüllüler, projede yer alan kurum/kuruluşlar ve Ulusal Ajans/SALTO Kaynak Merkezi arasında iletişimi desteklemesinin yanında koordinatör, gönderen ve ev sahibi kuruluşlar tarafından proje öncesi ve süresince gönüllülere verilen destekleri tamamlar niteliktedir (European Commission, 2014c:2). Bu döngü 2 ana oturumdan oluşmaktadır:

²⁷ Resmi kaynaklarda adı 'Training and Evaluation Cycle (TEC)' olarak yer almaktadır.

➤ **Variş Sonrası Eğitimi - VSE (*On-Arrival Training*)**

Gönüllülerin AGH faaliyetine başlangıcını takiben 4 hafta içinde ve ortalama 7 gün olarak yapılması önerilen bu eğitim; gönüllülere ev sahibi ülkeyi ve kültürü tanıtmayı, onların kişisel ve kültürel uyumuna destek olmayı ve onları AGH deneyimine hazırlamayı amaçlamaktadır. Eğitim sadece 2 ay veya daha fazla AGH faaliyetine katılacak gönüllüler için olup uzun dönem gönüllülerin yerel kültürü ve kültürlerarası iletişimi anlayarak, projedeki gelecek aylarını planlaması ve kendi kişisel hedeflerini AGH'nin yaygın öğrenme felsefesiyle uyum içinde planlaması için bir fırsattır (European Commission, 2014c:3).

VSE'den beklenen sonuçlar daha çok teknik, pratik ve yerel düzenlemelerle ilgilidir. Bunları temel olarak gönüllülere; vize, ikamet ve sigorta uygulamaları; AGH gönüllüsü olarak yasal statüleri; AGH gönüllülük anlaşması; Ulusal Ajans/SALTO Kaynak Merkezinin gönüllülerle iletişimi; faaliyet yapılacak ülkenin kültürü, tarihi, sosyo-politik yapısı, gönüllülerin projedeki temel hak ve sorumlulukları; AB'nin politikaları ve gençlik alanındaki programları; Erasmus+ ve Gençlik Programı'nın hedefleri ve amaçları ve Youthpass Sertifikası içerisinde yer alacak olan edinimler gibi konularda bilgi verilerek onlarda bu hususlarda farkındalık yaratmak olarak tanımlanabilir (European Commission, 2014c:3).

➤ **Ara Değerlendirme Toplantısı - ADT (*Mid-term Evaluation Meeting*)**

Sadece 6 ay ve daha uzun AGH hareketliliğine katılan gönüllülere sunulan ve süresi ortalama iki buçuk gün olan bu toplantı, gönüllülere AGH süresince edindikleri bilgi, beceri ve deneyimlerini değerlendirme, bunlar hakkında düşünme ve ev sahibi ülkede faaliyetlerine devam eden diğer gönüllülerle bir araya gelme fırsatı sağlamaktadır.

ADT, VSE'den asgari 2 ay sonra ve gönüllünün faaliyetinin bitmesinden asgari 2 ay önce düzenlenmesinden dolayı risk önleme ve kriz yönetimi bakımından önemlidir. Ayrıca, gönüllülere birbirlerinin deneyimlerinden kazanımlar elde ederek faaliyetlerini geliştirme ve faaliyetleri sonrası uzun vadede ne yapacakları konusunda düşünme fırsatı sunar. ADT ayrıca gönüllülerin kişisel öğrenme süreçleri hususundaki farkındalığını, Youthpass sertifikasının anahtar yeterlilikleri arasında bağ kurarak, artırmak durumundadır (European Commission, 2014c:4).

ADT'nin formatı ve yapısı ülkelerin ulusal yapılarına ve gerçekliklerine göre çeşitlilik gösterebilir; fakat her durumda, ADT sonrasında, gönüllülerin bir takım kazanımlar elde etmiş olması hedeflenmiştir. Örneğin; gönüllü; projeden sonra faydalanabileceği fırsatlar, nihai rapor sürecinde gönüllünün hak ve sorumlulukları, youthpass sertifikasının nasıl hazırlanacağı gibi konularda bilgilendirilmiş; deneyim paylaşımı aracılığıyla farklı bir kültür tanıma ve o kültürün içerisinde yaşama, oraya ait dile hâkimiyet konusunda kendini değerlendirmesi sağlanmış ve o ana kadar karşılaştığı sorun, kriz ve çatışma durumlarında neler yaptığı/yapacağı ve bunların üstesinden gelmek için atılması gereken adımlar konusunda desteklenmiş olmalıdır (European Commission, 2014c:5).

Yukarıda ifade edilen, AGH Eğitim ve Değerlendirme Döngüsü'ne ek olarak, gönüllülerin AGH faaliyeti öncesinde, sırasında ve akabinde düzenli ve sürekli desteklenmelerini teminen bir adet eğitim ve bir adet toplantı daha Avrupa Komisyonu tarafından önerilmiştir (European Commission, 2014c:5):

➤ **Ayrılış Öncesi Eğitimi - AÖE (*Pre-departure preparation*)**

Bu eğitim, esas olarak gönderen kuruluşların sorumluluğunda olup Erasmus+ Programı ile beraber, Ulusal Ajanslar ve SALTO Kaynak Merkezleri de gerekli görmeleri halinde düzenleme hakkına sahip olmuşlardır. AÖE; AGH faaliyeti öncesi gönüllüyü faaliyete hazırlama; AGH ve projedeki taraflar, hak ve sorumluluklar, pratik düzenlemeler (vize, ikamet, sigorta, konaklama, yeme-içme vb.) gönüllünün gideceği ülke ve tanıyacağı kültür, projede ortaya çıkabilecek muhtemel kriz ve problem ve bu durumlarda ne yapılması gerektiği gibi konularda bilgilendirme yapma; gönüllüye kültürlerarası iletişim ve önemi konusunda farkındalık kazandırma ve gönüllüye bu hususlarda bir bilgi paketi hazırlama gibi amaçlar taşır (European Commission, 2014c:5). Ayrıca, AÖE, sadece uzun dönem gönüllülere değil; bütün gönüllülere sunulan bir eğitimidir.

➤ **Nihai Değerlendirme Toplantısı - NDT (*Annual EVS Event*)**

Nihai Değerlendirme Toplantısını düzenleme sorumluluğu, gönderici ülkelerdeki Ulusal Ajanslarda veya o bölgeden sorumlu olan SALTO Kaynak Merkezlerindedir. Yılda 1 kez ve 1 ila 2 gün arasında, AGH faaliyetini tamamlamış

gönüllülerin katılımıyla, düzenlenmesi Avrupa Komisyonu tarafından önerilmektedir. NDT; Ulusal Ajansların, projeler ve projeye katılan organizasyonlar hakkında bilgi alabilmesi ve AGH hakkında genel algıyı ölçebilmesi açısından önemlidir (European Commission, 2014c:7).

Bu toplantı sayesinde gönüllülerin öğrenme süreçleri projeden sonra da desteklenmeye devam ettiği gibi, gönüllüler de deneyimlerini paylaşma, faaliyetlere katkılarını görme, diğer eski AGH gönüllüleriyle iletişim kurma, proje sayesinde elde ettiği kazanımları ve yeterlilikleri değerlendirme ve bunlar sayesinde kendilerine nasıl avantajlar sağlayacağını öğrenme fırsatı yakalar (European Commission, 2014c:7). Ayrıca, bu toplantıya uzun ve kısa dönem gönüllüler birlikte katıldıklarından, kısa dönem gönüllülerin tekrardan uzun dönem olarak AGH faaliyetlerine katılımları konusunda motivasyon sağlanmış olur.

1.3.4.1. Türkiye’de Avrupa Gönüllü Hizmeti’nin Eğitim ve Değerlendirme Süreci

Konuya Türkiye açısından bakılacak olursa; Avrupa Komisyonu’nun tavsiye ettiği asgari standartların üzerine çıkılarak, gönüllü; mentör ve kuruluşlara azami oranda destek olunmaya ve onların öğrenme süreçlerinin desteklenmeye çalışıldığı görülebilir.

Türkiye’de, AGH gönüllüleri için sunulan bütün eğitim ve toplantılar Türkiye Ulusal Ajansı’nın sorumluluğunda olup her yıl gönüllülere sunulan Ayrılış Öncesi Eğitimleri, Varış Sonrası Eğitimleri, Ara Değerlendirme Toplantıları ve Nihai Değerlendirme Toplantısının yanı sıra; gönüllülerle proje öncesinde, esnasında ve sonrasında sürekli temas halinde olan ve onların öğrenme süreçlerini doğrudan etkileyen aktörlere yönelik de eğitim ve toplantılar yapılarak gönüllülere azami fayda sağlamak hedeflenmektedir. Buna ek olarak, bir öğrenme hareketliliği ve süreci olarak AGH, kurumsal açıdan da ele alınmış ve akredite kurum ve kuruluşların da öğrenme süreçleri desteklenerek projelerde ve faaliyetlerde kalitenin, sürdürülebilirliğin ve yaygınlaştırmanın, daha ileri seviyeye taşınarak, sağlanması amaçlanmıştır.

Bu bilgiler ışığında, Türkiye'deki duruma bakacak olursak farklılıkları şu şekilde sıralayabiliriz: Varış Sonrası Eğitimi'ne 2 ekstra gün eklenerek, gönüllüler için olan eğitimin bitmesinin akabinde, Türkiye'de faaliyet yapan gönüllülerin mentörler eğitime davet edilerek, program hakkında teknik detaylarla beraber gönüllülerin öğrenme süreçlerini desteklemelerini kolaylaştırma, kaliteyi artırma ve olası kriz ve çatışmaları önceden fark edip engelleme veya hâlihazırda sorun mevcutsa onu en doğru şekilde çözümlenme adına hangi yöntemler uygulayabilecekleri konusunda kendilerine eğitim verilmektedir.

Kurumsal açıdan bakıldığında, akredite edilen bütün kurum/kuruluşların temsilcilerinden en az 1 kişi 'Akreditasyon Eğitimi'ne davet edilerek; AGH konusunda tematik bilgilerle beraber, proje başvuru formu doldurma, (vize, ikamet, sigorta, gönüllülük anlaşması vb.) pratik detaylar, doğru gönüllü seçimi, kriz yönetimi gibi konularda bilgilendirilmektedirler. Akreditasyon başvurusunun yoğunluğuna göre bu eğitim yılda 3-4 kez yapılarak bütün akredite kuruluşların bu eğitimden faydalanmaları sağlanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca, yılda 1 defaya mahsus olmak üzere, proje yürütmekte olan bütün akredite kuruluşlar, 'Teknik Süreçler Eğitimi'ne davet edilerek nihai rapor hazırlama ve AGH ile ilgili çevrimiçi araçları etkin ve doğru kullanma üzerine bilgilendirilmektedirler.

Son olarak, gönüllülerle birlikte gerçekleştirilen NDT'a benzer bir format ve içerikle, AGH özelinde, içinde bulunulan yılla ilgili kurumsal değerlendirmeler yapmak, takip eden yılla ilgili yol haritası belirlemek ve mevcut sorunlara ortak çözümler bulmak adına her yılın sonunda 'Kuruluş Değerlendirme Toplantısı' organize edilmekte ve hâlihazırda en az bir AGH projesini başarıyla sonlandırmış kuruluşlar davet edilerek hem teknik hem de tematik anlamda değerlendirme yapılmaktadır. Bu toplantı katılımcı odaklı olup kuruluşlar birbirlerine deneyim paylaşımı ile katkı sağlamak ve ayrıca yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde işbirliği ve ortaklıklar kurulabilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

GENÇLİK ÇALIŞMALARINI VE YAYGIN ÖĞRENME AÇISINDAN TANINIRLIK (*RECOGNITION*) KAVRAMI

Erasmus+ Program Rehberinde, Gençlik Programı kapsamındaki faaliyetler gençlik alanında yaygın ve sargın öğrenme fırsatları olarak tanımlanmıştır (European Commission, 2016a:29). Yaygın ve sargın öğrenme ise birbirlerinden temel olarak planlı veya plansız şekilde sağlanıyor olmaları yönüyle ayrılmaktadır. Yaygın öğrenme bir müfredat çerçevesinde gerçekleşmemesine rağmen kolaylaştırıcılar, mentörler vb. aracı kişiler yardımıyla planlı olarak gerçekleşmesi yönüyle, hayatın içinde plansız olarak deneyimlenerek elde edilen kazanımların bütünü olarak ifade edilen sargın öğrenimden farklıdır.

Gençlik Programı kapsamında, özellikle AGH'de, gerçekleşen faaliyetlerin ve bu faaliyetler sırasında elde edilen kazanımların büyük kısmının planlı şekilde gerçekleşmesi yönüyle bir sistem olarak yaygın eğitimin ve bir süreç olarak yaygın öğrenmenin; Gençlik Programı açısından, sargın eğitim ve öğrenime göre daha önemli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Buna rağmen, sargın eğitim ve öğrenme de gençlik programları kapsamında elde edilen bilgi, beceri ve yeterlilikler açısından önem arz etmekte ve bu proje çıktıları üzerinde büyük etkiye sahip olmaktadır. Bu sebeplerden dolayı, konuyla ilgili çalışmalar, belgeler ve araştırmalar incelendiğinde, bu çıktıların, gençlik çalışmaları açısından yaygın öğrenme fırsatları şeklinde tek başına veya yaygın ve sargın öğrenme fırsatları şeklinde birlikte ele alındığını görmek mümkündür.

Bu çalışma kapsamında, gençlik çalışmaları Gençlik Programı ve özellikle bu Programın önemli bir parçası olan AGH kapsamında ele alınacağından dar kapsamlı düşünülmüştür. Yukarıda da ifade edildiği üzere, bu program kapsamında ifade edilen gençlik çalışmalarında ise ağırlıklı olarak yaygın eğitim yöntemleri kullanılmaktadır.

Avrupa çapında, gençlik çalışmaları konusunda ilerleme kaydedilmeye başlanmasının akabinde karşılaşılan büyük zorluklardan bir tanesi; Youthpass

Kılavuzunda belirtildiği üzere, gençlik çalışmalarında gerçekleşen öğrenmeyi daha belirgin hale getirmektir. Gençlik çalışmaları kapsamında gerçekleşen öğrenme hem sahadakiler hem de saha dışındakiler açısından fazla görünür değildir. Eğer bu öğrenme yaygın ve hatta sargin öğrenme olarak tanımlanacak olursa, bu öğrenme sınavlara dayalı resmi yeterliliklerle sonuçlanmadığından, insanlar tarafından örgün eğitim sisteminde gerçekleşen öğrenmeye kıyasla daha önemsiz olarak algılanabilme tehlikesi söz konusu olmaktadır (2009:9).

2000’li yılların başlarından itibaren Avrupa çapında, gençlik alanındaki öğrenmenin daha belirgin hale gelmesi, daha iyi anlaşılabilmesi ve bireyler, kurum/kuruluşlar ve toplum nezdinde öğrenme çıktılarının önemsiz ve/veya değersiz olarak algılanmaması için Avrupa Komisyonu²⁸ ve Avrupa Konseyi²⁹ tarafından ayrı ayrı veya birlikte Gençlik Ortaklığı (*Youth Partnership*³⁰) çerçevesinde çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Sayılan amaçları gerçekleştirmek için bu çalışmalarda genel olarak tanınırlık (*recognition*) kavramı üzerinde durulmuş ve çalışmalar yoğunlukla yaygın ve hatta sargin eğitim/öğrenmenin ve gençlik çalışmalarının tanınırlığının sağlanması, güçlendirilmesi ve artırılması temelinde yapılmıştır.

Recognition kavramı anlaması ve incelemesi zor bir kavram olarak, İngilizce’den diğer dillere çevirme konusunda zaman zaman sorunlar yaşanmaktadır. Net bir Türkçe karşılığı olmamakla birlikte, bu çalışma kapsamında yapılan araştırmada, bu kavramın ‘tanınırlık’, ‘tanınma’ veya ‘tanıma’ şeklinde çeşitli tercümelerine rastlanmıştır; fakat genel bir kavram olması ve diğer iki çevirinin doğrudan ‘onay veren’ bir otorite varmış hissi uyandırması dolayısıyla ‘tanınırlık’ şeklinde tercüme edilerek kullanılmıştır.

²⁸ “Avrupa Komisyonu, yasama sürecini başlatan, ayrıca Birliğin yürütme organı olarak AB müktesebatını, bütçeyi ve programları uygulamaktan ve idari denetimden sorumlu kurumdur.” (ab.gov.tr, 2015).

²⁹ Avrupa Konseyi (AK); insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulcu demokrasi ilkelerini korumak ve güçlendirmek; azınlıklar, ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, uyuşturucu madde ve çevre konularındaki sorunlara çözüm aramak; Avrupa kültürel benliğinin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla 1949’da kurulmuş hükümetler arası bir kuruluştur (mfa.gov.tr, 2016).

³⁰ Bu Ortaklık, 1998 yılından bu yana Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu’nun gençlik alanında geliştirdiği ortak çalışmalardan kaynaklanmaktadır. Amaç, iki kurumun gençlik ve gençlik alanı odaklı faaliyetleri arasındaki birlikteliği artırmaktır. Bu ortaklığın esas çalışma alanları; vatandaşlık, sosyal içerme, gençlik çalışmasının tanınırlığı ve kalitesidir (pjp-eu.coe.int, 2016).

Gençlik çalışmaları bakımından düşünüldüğünde, tanınırlıktan kasıt, yaygın ve hatta sargın öğrenme yoluyla kazanılan bilgi, beceri ve yeterliliklerin tanınmasıdır.

“Gençlik Programı projelerine katılan gençlerin elde ettikleri deneyimleri ve öğrenme çıktılarını farklı sektör ve paydaşlarla (aileler, okullar, potansiyel işverenler vb.) paylaşma, bu çıktıları bu aktörlere “tercüme etme” ve gençlik alanı ve sivil toplum içinde ve dışında yaşanan öğrenme etkinliklerini toplumun farklı kesimleri gözünde de değerli hale getirebilme “tanınırlık” başlığı altında değerlendirilmektedir.” (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:104).

Tanınilık kavramı içerisinde farklı alanlar ve kesimler barındırdığından dolayı gençlik çalışmaları açısından tanınırlık, resmi ve toplumsal açıdan farklılık gösterebilir. Markovic'in ifade ettiği gibi; farklı sosyal, eğitimsel ve siyasi faktörlerden dolayı, gençlik çalışmalarının ve yaygın eğitimin tanınırlığıyla alakalı büyük ulusal farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Örneğin; bazı toplumlarda resmi olarak tanınırlığı sağlanmış gençlik çalışanı ve eğitmeni gibi meslekler bulunabilirken, aynı toplumda bu mesleğe yönelik toplumsal açıdan nispeten düşük bir tanınırlık söz konusu olabilir. Başka toplumlarda ise gençlik çalışmaları finansal olarak önemli ölçüde destek ve toplumsal açıdan takdir toplayabilir; ama resmi bir tanıma söz konusu olmayabilir (2009:14).

Resmi tanınırlık, öğrenme deneyimlerinin onaylanması, öğrenme sürecinin sertifikalandırılması ve/veya bu öğrenme çıktıları için bireyin başarılarını resmi olarak tanıyacak bir sertifika veya diploma düzenlenmesi şeklinde ifade edilebilir (European Union & Council of Europe, 2011a:14). Resmi tanınırlık, ayrıca, gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenme için resmi bir statüdür. Resmi akreditasyon kuruluşları tarafından yaygın eğitim programlarının akredite edilmesi, gençlik çalışanlarına ve eğitmenlerine lisans tahsis edilmesi ve gençlik çalışmasının devlet tarafından bir meslek kolu olarak tanınması buna örnek olarak verilebilir (SALTO TCRC & SALTO SEE, 2011:25).

Toplumsal tanınırlık ise yaygın öğrenme vasıtasıyla kazanılan yeterliliklerin, bu faaliyetler içinde yapılan işin ve bu işi sağlayan kurum/kuruluşların toplumun geneli tarafından kabul ve değer görmesi anlamını taşımaktadır (European Union & Council of Europe, 2011a:14). Başkaları tarafından ne yaptığının daha iyi

anlaşılması ve olumlu bir şekilde değerlendirmesi için bir süreç olarak da ifade edilebilecek olan toplumsal tanınırlık, faaliyetlere daha fazla görünürlük ve daha fazla yatırım getirmektedir. Uygulamada ise, toplumun ve diğer sektörlerden olan kişilerin yalnızca gençlik çalışmalarının ne olduğunu bilmelerini değil, aynı zamanda ona karşı olumlu bir tutum içinde olmaları anlamını da taşır (SALTO TCRC & SALTO SEE, 2011:25).

Gençlik çalışmalarının ve yaygın öğrenme/egitimin tanınırlığı, 2000 yılında Avrupa Konseyi Gençlik Departmanı tarafından düzenlenen seminerden itibaren Avrupa gençlik çalışmaları gündeminde sürekli şekilde yer almıştır (pjp-eu.coe.int, 2016).

Bu tez çalışması kapsamında, konuyu tarihsel ve kavramsal açılardan ve konunun gelişimi ve değişimi açısından daha iyi anlayabilmek ve inceleyebilmek için, ilk sempozyumdan başlayarak, Avrupa’da gerçekleştirilen çalışmalara ayrı ayrı göz atmanın faydalı olacağı düşünülmektedir. Avrupa çapında ilgili konuda, günümüze kadar, politika ve uygulamaya yönelik birçok çalışma yapılmış ve belge üretilmiş olmakla beraber, bu tez çalışması kapsamında üzerinde durulacak çalışma ve belgeler nispeten önemli görülen ve diğerlerine ışık tutan belge ve çalışmalar olacaktır:

2.1. Yaygın Eğitim üzerine Strazburg Sempozyumu

Avrupa Konseyi’nin Gençlik ve Spor Müdürlüğü tarafından 13-15 Ekim 2000 tarihleri arasında Strazburg’da düzenlenen bu sempozyum, gençlik alanında yaygın öğrenme üzerine tertip edilmiş ilk sempozyum olması bakımından önemlidir.

Sempozyum Sonuç Raporunda ifade edildiği üzere, 1998 yılının Nisan ayında Romanya’nın başkenti Bükreş’te gerçekleşen 5. Avrupa gençlikten sorumlu Bakanlar toplantısında bir sonuç bildirisi yayınlanmış ve bu bildiriye Avrupa ülkelerine, yaygın öğrenme yoluyla edinilen eğitim ve yeteneklerin tanınırlığının sağlanması ve elde edilen deneyim ve yeterliliklerin çeşitli şekillerde onaylanması fırsat eşitliğinin teşvik edilmesi açısından tavsiye edilmiştir (2001:3).

Sempozyumda, yaygın eğitimin tanımı üzerinde durularak; var olan yaygın eğitim tanımları arasındaki ortak unsurlar, yaygın öğrenmenin temel unsurları ve yaygın eğitim ve öğrenme metotları gibi başlıklarda çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar; Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization-UNESCO*), Avrupa Gençlik Forumu, Avrupa Konseyi Kültür ve Eğitim Komitesi, Avrupa Komisyonu ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (*Organisation for Economic Co-operation and Development-OECD*) gibi örgütlerin yaygın eğitim tanımları ve bu konudaki deneyimleri ele alınarak yapılmıştır.

Sempozyumda 4 ana atölye çalışması yapılmış olup, ilk atölye çalışması 'yaygın öğrenmenin tanınırlığı' üzerine gerçekleştirilmiştir. Raporda, sempozyumun amacı; Avrupa'da yaygın eğitim konusunda daha iyi bir tanınırlık sağlamak için gelecek tavsiyeleri tartışmak olarak ifade edilmiştir (Council of Europe, 2001:26). Atölye çalışması yöntem açısından incelendiğinde, tanınırlık kavramının daha çok, yaygın eğitim sağlayan kurum/kuruluşların devlet tarafından tanınırlığı ve bu bağlamdaki hak ve ödevler açısından ele alındığı görülebilir (Council of Europe, 2001:27).

Sempozyum sonucunda, katılımcılar tarafından yaygın öğrenme için ortak ve net bir tanım bulmanın zorluğu ve yaygın eğitim açısından bilgi ve uzmanlığın daha görünür ve aktarılabilir olması gerekliliği ifade edilmiştir (Chisholm, n.d:3). Katılımcıların genelinden elde edilen bu bilgi ışığında, bilgi ve uzmanlığın daha görünür ve aktarılabilir olması gençlik alanında yaygın öğrenmenin sosyal tanınırlığının artırılması şeklinde anlaşılabilir; fakat seminer kapsamında daha çok resmi tanınırlık üzerinde durulduğundan – raporda, sadece gençlerin değil, her yaşta insanın kişisel ve sosyal eğitimi kadar mesleki yeterliliklerin de kazanılması (Chisholm, n.d:4) ibaresi geçmesine rağmen- yapılan araştırmalarda, sosyal tanınırlığa kavram olarak yer verildiği bulgusuna rastlanmamıştır.

Sempozyumda, Gençlik Programı'ndan da bahsedilmiş olup, gençlik alanında yaygın eğitimin tanınırlığının artırılması amacına ulaşabilmek ve daha sonraki tartışmalara temel olması açısından bazı öneriler sunulmuştur. Bunlardan bir tanesi de, gençlik alanında Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi arasındaki işbirliğinin, eğitim ve gençlik alanında yeni uygulanmaya konulan Topluluk programları (Socrates II,

Leonardo II ve Gençlik) vasıtasıyla artırılarak devam ettirilmesi önerisidir (Chisholm, n.d:17).

Sempozyumu bir bütün olarak değerlendirecek olursak, tanınırlık kavramı üzerinde durmaktan çok; gençlik alanında ortak bir yaygın eğitim tanımı, algısı ve bilinci oluşturmanın hedeflendiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Sempozyum içerisinde, tanınırlık kavramı çok detaylı olarak ele alınmamış olup daha çok yaygın eğitim sağlayan kurum/kuruluşların devlet tarafından tanınırlıklarının artırılması hedeflenmiştir.

Sempozyum, yaygın eğitimin sorunlarını ve karşı karşıya kaldığı riskleri ortaya koymaya çalışarak, Avrupa'da genelinde bu konuda ortak bir anlayış oluşturma ve yaygın eğitim sağlayıcılarının, uygulayıcılarının ve yaygın eğitim katılımcısı olarak gençlerin bu zorlukları nasıl aşacakları konusunda bir tartışma zemini oluşturması (Chisholm, n.d:18) bakımından önemlidir. Ayrıca, gençlik alanında yaygın eğitim üzerine çalışmalar yapan birçok hükümetler arası ve uluslararası kurum ve kuruluş temsilcilerini ortak bir tartışma zemininde buluşturarak, daha sonra yapılacak toplantı, organizasyon ve çalışmalara ışık tutmasından dolayı gençlik sektörünün gelişimi açısından yeni bir dönemin başlangıcı olarak gösterilebilir.

2.2. Beyaz Kitap (*White Paper*)

1999 yılının sonlarında Avrupa Parlamentosu'nda dile getirilen Beyaz Kitap, o yıllardaki 15 Avrupa Birliği üyesinin ortak kararı ile Komisyon tarafından Kasım 2001'de yayımlanmış ve daha sonra AB'ye üye olan devletlerin de gençlik çalışmalarının temelini oluşturmuştur. 2004'ten sonra AB'ye üye olan devletlerin çoğunun gençlik politikaları, Beyaz Kitap'a dayanmaktadır. Kitap sayesinde, üye ülkelerde gençlik kuruluşlarının, gençlik katılımının ve gönüllü çalışmaların desteklenmesi ve gençlik çalışmalarındaki kalitenin artırılması sağlanmıştır (Mairesse, 2009:15).

Yayımlanan haliyle ismi 'Avrupa Komisyonu Beyaz Kitap: Avrupa Gençliği İçin Yeni Bir İvme' olan dokümanın amacı temel olarak; AB içerisinde, gençleri

kendilerini ilgilendiren konularda alınacak kararlara daha fazla dâhil edebilmek için gençlik alanındaki çeşitli aktörler arasında yeni bir işbirliği çerçevesi önermektedir. Kitap incelendiğinde esasen, içeriğin AB üyeleri arasında işbirliğini artırmak ve sektörel politikalarda gençlik faktörünü daha fazla dikkate almak olarak iki ana temel üzerine oturtulduğunu görmek mümkündür (eur-lex.europa.eu, 2011).

Bu iki ana başlığı biraz daha detaylı inceleyecek olursak, ‘AB üyeleri arasındaki işbirliğinin artırılması’ konusunda öncelikli alanlar belirlenmiş olup bunlar özetle; gençlerin sosyal hayata katılmaları için yeni yollar önerme, gençlerin Avrupa ile ilgili konularda daha kolay bilgi edinebilmesini ve fikirlerini rahatça ifade edebilmesini sağlama, önemli bir eğitim deneyimi ve gençlerin sosyal hayata dahil olmalarını kolaylaştıran bir araç olarak gönüllü hizmetleri yaygınlaştırma ve gençlik alanında mevcut araştırma, çalışma ve yapıları Avrupa düzeyinde birleştirerek gençlik ile ilgili konularda daha fazla kaynak sağlama olarak ifade edilebilir (eur-lex.europa.eu, 2011).

Bu başlık altında 2 husus AGH açısından ayrıca önem taşımaktadır: İlk olarak; Avrupa Komisyonu, gençlerin Avrupa ile ilgili konularda daha kolay bilgi edinmelerini temin etmek ve görüşlerini daha özgürce paylaşabilmelerini sağlamak amacıyla bir çevrimiçi elektronik ağ sayfası ve forum kurmayı önermiştir. Bu forum, günümüzde de aktif şekilde kullanılan ve 2014 yılında başlayan Erasmus+ Programı ile birlikte AGH akredite kuruluşlar veri tabanını (bk. Bölüm 1.3.3) ve gençlerin AGH proje ilanlarını, AGH ile ilgili makale, haber ve paylaşımları bulabilecekleri gönüllülük veri tabanını da içerisinde barındıran Avrupa Gençlik Portalı’dır. İkinci olarak ise, Komisyon gençlerin sosyal hayata dâhil edilebilmelerini kolaylaştırmak açısından Avrupa düzeyinde olmakla beraber ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde de gönüllü hizmetlerini önermiştir. Bunlardan Avrupa düzeyinde önerdiği program Gençlik Programı içerisinde yer almakta olan Avrupa Gönüllü Hizmetidir.

Diğer ana başlık olan ‘sektörel politikalarda gençlik faktörünün daha fazla dikkate alınması’ altında ise Beyaz Kitap, AB’yi ve üye ülkeleri ulus ötesi ve ulusal politikaları, gençlerin ihtiyaçlarını daha fazla dikkate alarak hazırlamaya davet etmektedir. Bu başlık altında en çok üzerinde durulan politika alanları; istihdam ve sosyal bütünleşme, ırkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı mücadele, eğitim, hayat boyu öğrenme ve hareketlilik olarak sıralanabilir (eur-lex.europa.eu, 2011).

Beyaz Kitap, AGH özelinde çok önemli olup AGH'yi gençlik politikasının temel unsurlarından biri olarak tanımlamıştır. Kitap'ta belirtildiği üzere, gönüllü hizmeti, sosyal katılımın, eğitim tecrübesi, istihdam edilebilirlik ve entegrasyon açısından önemli bir faktör olarak gençlerin ve toplumun beklentilerini karşılamaktadır (European Commission, 2001:17). Kitap ayrıca gönüllü hizmetinin Avrupa çapında bir eğitim deneyimi ve yaygın öğrenmenin bir devresi olarak tanınırlığının temin edilmesi üzerinde durmuş ve AGH'nin küresel anlamda yaygınlaştırılmasını önererek önemine vurgu yapmıştır.

Beyaz Kitap, gençlik alanında tanınırlığa çok geniş bir çerçevede bakmış olup gençlik çalışmalarının, yaygın öğrenmenin, hareketliliğin, ulusal, bölgesel, yerel anlamda gönüllü hizmetinin ve bu yollarla kazanılan bilgi, beceri ve yeterliliklerin tanınırlığına geniş yer ve büyük önem vermiştir. Kitap'ta eğitim, hayat boyu öğrenme ve hareketlilik başlığı altında yaygın eğitimin de önemine vurgu yapılmış olup yaygın öğrenme açısından; kavramların, elde edilen becerilerin ve kalite standartlarının daha net tanımlanması, faaliyetlere katılan bireylerin daha çok dikkate alınması, bu faaliyetlere daha fazla tanınırlık sağlanması ve örgün eğitim ve öğrenimin daha yüksek oranda tamamlayıcısı olması önerilmiştir (European Commission, 2001:19). Ayrıca, yeterlilik ve becerilerin tanınırlığının sağlanması hareketliliğin Avrupa genelinde yaygınlaştırılması bakımından önemli bir unsur olarak görülmüş olup yaygın öğrenmenin rolünün ve gençlik çalışmaları yoluyla edinilen becerilerin daha iyi anlaşılması ve tanınması ihtiyacına da vurgu yapılmıştır (European Commission, 2001:33-34).

Tüm bu bilgiler ışığında bakıldığında, Beyaz Kitap için gençlik alanında atılmış en önemli adımlardan bir tanesi olduğunu söylemek yanlış olmaz. Beyaz Kitap, Avrupa çapında, gençlik alanının neredeyse her boyutu üzerinde etki bırakmış olup günümüzdeki birçok gençlik politikası, çalışması ve faaliyeti bu dokümandan izler taşımaktadır. Kitap, gençlik çalışmalarına Avrupa, ulusal, bölgesel ve yerel olarak ayrı ayrı bakış açısı getirip tavsiyelerde bulunmuş; gençlikle ilgili olarak eğitim, istihdam, sosyal katılım, sosyal dâhil etme gibi birçok konuda politika önerileri getirerek gerek bireysel gerek sosyal anlamda gençliğin önemini vurgulamıştır. Kitap, ayrıca, Gençlik Programı ve AGH'ye ciddi önem atfetmiş ve sunulan politika önerilerinde bu öneme sık sık vurgu yapılmıştır. Son olarak, AB,

Beyaz Kitap vasıtasıyla gençlik çalışmalarının, yaygın öğrenmenin, bu yollarla kazanılan beceri ve yeterliliklerin tanınırlıklarının artırılması konusunda -AB genelinde ve üye devletler açısından ulusal, bölgesel ve yerel anlamda- tavsiyelerde bulunmuş olup bu tavsiyeler daha sonraki çalışmaların ve ilgili konudaki ilerlemenin temelini oluşturmuştur.

2.3. *Pathways* Belgesi

Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan bu belge, Gençlik Ortaklığı (*Youth Partnership*) çerçevesinde hazırlanmış ilk ortak belge olma özelliğine sahiptir. Tam adı 'Gençlik alanında eğitim, öğretim ve öğrenmenin onaylanması (*validation*) ve tanınırlığı (*recognition*) üzerine yollar' olan bu belge, isminden de anlaşılacağı üzere, Avrupa çapında gençlik alanında –iki kurumun işbirliği ile- tanınırlık ve onaylanma üzerine yol haritası çizme hedefindedir.

Belge, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi'nin gençlik faaliyetleri çerçevesinde eğitim, öğretim ve öğrenme hususunda ortak konum ve eylem geliştirme fikrinin bir sonucudur. Kurumların buradaki temel motivasyonları gençlerin istihdam edilebilirliğini artırmak değil, sosyal içermelerini sağlamak ve onları aktif vatandaşlık, dayanışma, kişisel gelişim, gönüllü faaliyetler ve özgüven kazanma gibi konularda teşvik etmektir (European Union & Council of Europe, 2004:2).

Belgede, her iki kurumun gençlik alanında yaygın eğitim ve öğrenmenin tanınırlığının sağlanması konusuna büyük önem verdiği ve bu belgenin yaygın eğitim ve öğrenimin tanınırlığı ve geçerliliği hususunda somut öneri üretme sürecinin önemli bir parçası olduğu ifade edilmiştir (European Union & Council of Europe, 2004:2).

Belgede, öncelikli olarak yaygın öğrenmenin onaylanması (validasyonu) gerekliliği vurgulanmış ve aktif vatandaşlığı, toplumsal içermeyi ve istihdam edilebilirliği artırmak için örgün, yaygın ve sargın eğitimin hepsinin kullanılması üzerine vurgu yapılmıştır (European Union & Council of Europe, 2004:3).

Gençlik çalışmalarının önemine istinaden, tanınırlık kavramı sosyal tanınırlık ve resmi tanınırlık olarak ayrı ayrı ele alınarak ikisi özelinde de tanınırlığın sağlanması ihtiyacına vurgu yapılmıştır. Önceki çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada, tanınırlık kavramı sosyal anlamda düşünülmüş ve yaygın öğrenmeyi daha değerli hale getirmek için -bu konu üzerine çalışan- kilit personelin, kurumların, STK'ların ve gençlerin kendilerinin güçlenmesi ve farkındalıklarının artırılmasının sosyal tanınırlığın artırılması açısından önemi vurgulanmıştır (European Union & Council of Europe, 2004:3).

'*Pathways*' belgesi hem 1998 yılında kurulan Gençlik Ortaklığı sonucu ortaya çıkan ilk doküman olması yönüyle, hem gençlik alanında işbirliği ve ortaklığı pekiştirmiş, hem de tanınırlık ve onaylanma üzerine yaptığı katkı ve amaçlar dâhilinde sunduğu öneriler itibariyle kendinden sonra gelen çalışmalara temel oluşturmuştur. Bu belge ile birlikte, Avrupa'da gençlik alanında yaygın öğrenme ve eğitim üzerine çalışmaları hem daha sık, hem de konu bakımından daha geniş çapta görmek mümkündür.

2.4. Tanınırlık Köprüleri (*Bridges for Recognition*)

Tanınırlık Köprüleri, 19-23 Ocak 2005 tarihleri arasında Belçika'nın Leuven kentinde Avrupa Komisyonu tarafından, Gençlik çalışmalarının Avrupa çapında tanınırlığını teşvik etme amacıyla düzenlenen bir konferanstır.

Bu etkinlik kapsamında, gençlik çalışmalarının toplumsal tanınırlığı ve gençlik çalışmaları aracılığıyla edinilen beceri ve tecrübelerin tanınırlığının teşvik edilmesi için yeni yollar keşfetmek amacıyla çeşitli paydaşları temsilen 100'den fazla katılımcı bir araya gelmiştir (SALTO IRC, 2005:9).

Konferans sonucu yayımlanan rapora göre; bu konferans, esas olarak şu hedefler çerçevesinde düzenlenmiştir:

- Gençlerin, gençlik faaliyetlerine katılmaları sonucu kazandıkları becerilerin ve öğrenme çıktısı olarak deneyimlerin tanınırlığının sağlanmasını teşvik etmek;

- Gençlik çalışmalarının görünürlüğünü, gençlerin yaşamları üzerindeki etkisini ve topluma katkısını artırmak;
- Toplumda içerisinde var olan gençlik çalışmalarının toplumsal tanınırlığını arttırmak (2005:9).

Tanınırlık Köprüleri, raporda, Avrupa'daki yaygın öğrenme ve gençlik çalışmalarının tanınırlığı yolunda bir kilometre taşı olarak ifade edilmiştir çünkü Avrupa çapında, gençlik alanından çok sayıda uygulayıcı, politika yapıcı ve paydaş; örgün eğitim sağlayıcıları, işgücü piyasası ve Avrupa'daki yetkili makam ve merciiler ile ilk kez bir araya gelme fırsatı bulmuşlardır (2005:3).

Konferansta, üzerinde defaatle durulan hususlar ise genel olarak; ilerlemeyi sağlayabilmek için halihazırda var olan iyi uygulamaların paylaşılması, tanınırlık kavramı açısından ortak bir dil geliştirerek farklı dillerde kullanıldığında kavramdan aynı şeyin anlaşılması, örgün ve yaygın eğitim arasında sıkı bir bağ kurma konusunda çalışmalar yapılması, tanınırlık kavramı karışık bir kavram olduğu için sonuca ulaşma adına bazı araçlar geliştirilmesi ve gençlik çalışanları, liderleri ve eğitimcilerinin tanınırlığının sağlanması için de çalışmalar yapılması olmuştur (2005:3-4).

Konferans; gençlik çalışmalarının tanınırlığı için farklı sektörler arasında köprüler kurması, tanınırlığın sağlanması önündeki engelleri ve bu engellere yönelik çözüm önerilerini etraflıca ele alması, gençlik çalışmaları yoluyla elde edilen bilgi, beceri ve deneyim kadar gençlik çalışmalarının ve çalışanlarının tanınırlığına da vurgu yapması ve Youthpass ve Avrupa Portföyü'nden tanınırlık araçları olarak - henüz uygulamaya geçmemiş olmalarına rağmen- söz edip önemlerini vurgulaması açısından Avrupa çapında gençlik çalışmaları ve yaygın öğrenmenin tanınırlığı için önem arz etmektedir.

2.5. Gençlik Liderleri ve Gençlik Çalışanları İçin Avrupa Portföyü

Gençlik Liderleri ve Gençlik Çalışanları İçin Avrupa Portföyü, Avrupa Konseyi tarafından, Avrupa çapında bazı uzmanların ve Avrupa Komisyonu ve Avrupa Gençlik Forumu³¹ gibi ortakların desteği ile başlatmış olduğu bir girişimdir.

Bu araç, Avrupa Konseyine üye ülkelerde, gençler için sunulan yaygın eğitim ve öğrenmenin ve bu yolla kazanılan yeterliliklerin tanınırlığının artırılmasını hedeflemektedir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin üye ülkeler için 30 Nisan 2003'te yayınladığı 'gençler için yaygın eğitim ve öğrenimin tanınırlığı ve yaygınlaştırılmasına yönelik 2003(8) sayılı Tavsiye Kararı'nın etkisi büyüktür (Council of Europe, 2007:7). Portföyde ek olarak yer alan bu Karar'da, ilgili konuda daha önce yapılan çalışmalara yer verildikten sonra üye devletlere bir dizi tavsiyelerde bulunulmuş olup bir önceki bölümde ele alınmış olan Beyaz Kitap üzerinde de fazlaca durulmuştur. Bu tavsiyelerden bir tanesi doğrudan bu Portföy'ün oluşturulmasına yönelik olup Avrupa Konseyi'ne üye ülke hükümetlerine yaygın eğitim ve öğrenme yoluyla kazanılan deneyimlerin, bilgi ve becerilerin kaydedilmesini amaçlayan bir tanımlama aracı olarak bir Avrupa Portföyü'nün oluşturulup kullanılmasını desteklemeleri önerilmiştir (Council of Europe, 2007:7).

Portföy; yaygın eğitim ve öğrenme ile gençlik çalışmalarının tanınırlığının artırılmasını amaçlayan, Avrupa Konseyi'nin değerlerini ve Avrupa Konseyi'nin gençlik politikasına yaklaşımını yansıtan bir araç olarak görülebilir ve ayrıca Portföy'ün kullanımı sayesinde gençlik liderlerinin ve çalışanlarının deneyim ve becerilerinin ve gençlik çalışmalarının tanınırlığı ile yaygın öğrenimin kullanımının artırılmasına katkı sağlanabilir.

Bu Portföy'ün amaçları, uygulanan politikalar açısından bakıldığında (2007:8):

- ✓ Avrupa Konseyi'nin gençlik çalışmaları prensiplerini uygulamaya koymak,
- ✓ Gençlik çalışmalarının resmi ve sosyal tanınırlığına yardımcı olmak,
- ✓ Yaygın eğitim ve öğrenmenin tanınırlığına somut bir örnek teşkil etmek,
- ✓ Diğer kuruluşlara da kendi portföylerini oluşturmaları için bir model sunmak,

³¹ Avrupa Gençlik Forumu, Avrupa çapındaki gençlik konseyleri ve gençlik üzerine çalışan uluslararası sivil toplum kuruluşlarından oluşan üye örgütlerin çatı kuruluşudur.

şeklinde sıralanmış olup gençlik liderleri ve çalışanları için bireysel anlamda belirlenen amaçlar ise:

- ✓ Yetkin bir gençlik liderinin ve çalışanının neler yapabileceğinin ve yeteneklerinin tanımlanması,
- ✓ Uygulamalı deneyimlerle ilgili kanıt sunmak,
- ✓ Resmi yeterlilik sistemleri dışındaki gençlik liderlerine ve çalışanlarına gönüllülük esasına dayalı bir değerlendirme aracı sunmak,
- ✓ Dış kaynaklardan alınacak geribildirimle ilgili kılavuz bilgiler sunmak,
- ✓ Kendi kendini değerlendirmeyi mümkün kılmak ve kullanıcılara yetkinliklerini tarif etme ve geliştirmede yardımcı olmak (2007:8)

şeklinde ifade edilmiştir.

Yukarıda sayılan amaçlara ulaşabilmek için AK, Portföyü bir çevrimiçi araç olarak; eğitmenler, gençlik çalışanları, politika yapımcıları ve genel olarak kalite geliştirme ve gençlik çalışmalarının tanınırlığı konularıyla ilgilenen herkes tarafından kullanılabilir şekilde tasarlanmıştır (coe.int, 2016). Portföy günümüzde de aktif olup resmi elektronik ağ sayfası³² üzerinden gençlik çalışmaları ile iştigal eden herkesin kullanımına açıktır.

2014 yılında revize edilmiş olan Portföy, Nisan 2015'te 2. Gençlik Çalışmaları Kongresi'nde, Avrupa Konseyi Gençlik Çalışması Portföyü ismiyle faaliyete geçirilmiş (SALTO TCRC, 2016:11) ve halen bu isimle kullanıma açıktır. Bu çevrimiçi araç kullanılmaya ilk başlandığında, değerlendirmelerini yapan kişilerin bilgileri, Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan belgenin son sayfasına eklenmiş olup ilgili listede, Türkiye'nin Avrupa Konseyi üyesi olmasından dolayı, Türkiye'den de bu formu doldurmuş olan gençlik çalışanlarını görmek mümkündür.

Avrupa Konseyi tarafından yayımlanan belgede, Portföy ile Gençlik (YiA) Programı kapsamında uygulanmaya başlayan Youthpass arasında doğrudan bağlantı kurulmuştur (2007:7). Hem Portföy hem de Youthpass, yaygın eğitim yoluyla edinilen öğrenme çıktılarının ve gençlik çalışmalarının tanınırlığını artırmak ve sağlamak için ortaya konulan birer araç olarak birbirlerine benzerdirler. Ayrıca, ortaya konuluş zamanları da neredeyse aynı olduğundan, ilgili belgelerde birbirlerine

³² Belirtilen elektronik ağ sayfasına ilgili linkten ulaşılabilir: <http://www.coe.int/en/web/youth-portfolio/home>

atıfta bulunarak birbirlerinin etkisini artırmayı hedeflemişlerdir. Youthpass Kılavuzunda ise, Portföy' den, Avrupa'da gençlik çalışmalarının kalite standartlarını tanımlamaya yönelik bir adım olarak bahsedilmektedir (SALTO TCRC, 2009:10).

2.6. Youthpass

Youthpass³³, Avrupa Komisyonu tarafından Gençlik (YiA) Programı kapsamındaki yaygın öğrenimin tanınırlığını ve geçerliliğinin onaylanmasını sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. İlk olarak bu Program çerçevesinde, amaçlar dâhilinde bir araç olarak kullanılan Youthpass, Gençlik Programı'nı takip eden Erasmus+ Gençlik Programı'nın da önemli bir parçası olmuştur.

Gençlik alanındaki aktivitelere katılım genellikle sosyal, kültürlerarası ve kişisel yeterlilikleri desteklemektedir. Bu nedenle, Youthpass sertifikası -Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından Aralık 2006'da benimsenmiş olan- Hayat boyu Öğrenmenin Anahtar Yeterliliklerine (bkz. Bölüm 1.2.4.1.) dayalı olarak öğrenme çıktılarını daha somut hale getirmeyi hedefler (SALTO TCRC, 2009:3).

8 Anahtar Yeterlilik çerçevesinde kalarak, yeterlilikleri konu bakımından kategorize edecek olursak; sosyal yeterlilikler –daha çok bir grup içinde çalışabilmekle ilgili olarak- bilim ve teknolojiye temel yeterlilikler, aktif katılım, liderlik, yönetim becerisi, takım çalışması ve iletişim becerisi olarak ifade edilebilir (Kiilakoski, 2015:20). Kültürel yeterlilikler altında; kültürel farkındalık, kültürlerarası anlayış, açıklık ve tahammül, yabancı dil becerisi ve ana dilde iletişim becerisi ele alınabilir (Kiilakoski, 2015:21). Son olarak; kişisel yeterlilik olarak ise; özyönetim becerisi, öğrenmeyi öğrenme, sorumluluk alma, girişimcilik ve yenilikçilik ve matematiksel yeterlilikler söylenebilir (Kiilakoski, 2015:19).

Youthpass, gençlik çalışmaları kapsamında yaygın öğrenimin tanınırlığını kişisel, toplumsal, resmi ve politik anlamda ele alması ve hedeflemesi bakımından önemlidir. Bu yönüyle, tanınırlık konusunda bir gençlik stratejisi sayılabilir. Ayrıca, bu hedefler dahilinde kullanılmak üzere bir sertifika sunması sebebiyle de çok

³³ Daha fazla bilgi için bkz. Bölüm 1.2.4.

önemli bir araçtır. Esasen, yayımlanan Youthpass Kılavuzunda kavram olarak tanınırlık, resmi ve sosyal olarak iki türde ele alınmıştır; fakat daha sonraki çalışmalar kavramı genişletmiş ve Youthpass bu açıdan ele alındığında ise kişisel, sosyal, resmi ve politik anlamda tanınırlıkların hepsine ayrı ayrı etki etmekte veya etme hedefinde olduğu görülmüştür.

AGH özelinde bakıldığında, diğer araçlara kıyasla, Youthpass büyük öneme sahip olup Gençlik Programı'nın ve AGH'nin vazgeçilmez bir parçasıdır. AGH projelerinde gönüllü faaliyetlere katılan bütün gençler, Youthpass almaya doğrudan hak kazanırlar. Bu sebeplerden dolayı, bu tez çalışması açısından da büyük öneme ve yere sahiptir.

2.6.1. Youthpass: Tanınırlık için Kapıları Açma

Bu çalışma, SALTO Eğitim ve İşbirliği Kaynak Merkezi (*Training and Cooperation Resource Center-TCRC*) tarafından 2011 yılında, yaygın eğitim ve öğrenmenin ve gençlik çalışmalarının tanınırlığı için bireysel anlamda stratejiler oluşturmayı sağlamak adına bir el kitabı şeklinde hazırlanmıştır.

Çalışma temel olarak, yaygın eğitim ve gençlik çalışmaları vasıtasıyla kazanılan deneyimin tanınırlığı üzerine hazırlanmış olup içerik açısından; yaygın öğrenmenin içeriği, gençlik çalışmalarının önemi, kavram olarak tanınırlık, tanınırlık açısından Avrupa Politikaları ve uygulamaları, tanınırlık için önemli olan paydaşlar, ortaklar ve ağlar, bireysel anlamda bir tanınırlık stratejisi geliştirme ve tanınırlık açısından iyi uygulamalar gibi kısımlardan oluşmaktadır (SALTO TCRC & SALTO SEE, 2011:9).

Çalışma kapsamında, tanınırlık kavramının bir kaç farklı dildeki karşılığı verilmiştir. Bu dillerden bir tanesi olan Türkçe'de *recognition* kavramının 'tanınırlık' veya 'tanınma' olarak kullanılabileceği ifade edilmiştir (SALTO TCRC & SALTO SEE, 2011:9). Ayrıca, tanınırlık 4 ana başlık altında incelenerek³⁴; öz-tanırlık,

³⁴ İlgili belge, *Pathways 2.0* belgesinden sonra hazırlandığından kavramsal çerçeve buna göre ele alınmıştır; konu bakımından uygunluğu sebebiyle bu çalışmada Youthpass 'in altında yer almıştır.

toplumsal tanınırlık, resmi tanınırlık ve politik tanınırlık için ayrı ayrı tanımlar ve açıklamalar getirilerek bu el kitabının ve kavramın daha anlaşılır olması sağlanmıştır.

Belgede, Avrupa çapında ilgili alan ve konu üzerine varolan çalışmalar özet şekilde ele alınmıştır. Bunlar arasında, politika açısından, özellikle Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi tarafından ortak hazırlanan *Pathways* ve *Pathways 2.0* belgelerine; uygulama açısından ise, Youthpass ve Avrupa Gençlik Portföyü'ne dikkat çekilmiştir (SALTO TCRC & SALTO SEE, 2011:40-41).

Son olarak, belgede, bireyler için, tanınırlık stratejisi belirlemek adına 7 adım belirlenmiştir. Kişilerin kendi tanınırlık stratejilerinin bu 7 pratik adımda oluşturulabileceği tavsiye edilmiştir. Kitabın son kısmında yer alan, tanınırlık açısından iyi uygulama örnekleri ise teoriyi pratikle birleştirerek konuyu aydınlatma açısından faydalıdır.

2.6.2. Youthpass Etki Çalışması

Bu çalışma, Avrupa Komisyonu tarafından -bir araç, süreç ve strateji olarak- Youthpass ile ortaya konan etkiyi araştırmak ve göstermek için yapılmıştır. 2013 yılında yayımlanan çalışma, özellikle, katılımcıların öğrenme süreçlerinin; istihdam edilebilirlik, gençlik çalışması ve yaygın öğrenmenin üzerindeki etkilerini -nicel ve nitel araştırma yöntemleri vasıtasıyla- incelemeyi hedeflemektedir (SALTO TCRC, 2016:14).

Çalışma, proje katılımcıları ve Youthpass belgesini hazırlayan kuruluşlar hedef alınarak, çevrimiçi anketler aracılığıyla yapılmış olup, çalışmaya ait raporda temel amaç (2013:4); Youthpass'ın Gençlik Programı katılımcıları üzerindeki rolünü ve bu rolün;

- Gençlerin yaygın öğrenimini gençlik çalışmaları içerisinde destekleme,
- Gençlerin ve gençlik çalışanlarının öğrenme süreçlerini ve öğrenme çıktılarını belgeleme ve
- Gençlere ve gençlik çalışanlarına, kendi yol haritalarını çizerken, elde ettikleri yeterlilikleri kullanmada yardımcı olma

hususları üzerindeki etkisini değerlendirmektir.

Ayrıca, çalışma, yaygın öğrenmenin ve gençlik çalışmalarının tanınırlığının artırılması açısından son derece önemlidir. Yapılan anketlerin grafiklerle somut veri haline getirilmesi sayesinde mevcut durum göz önüne serilmiştir. Çalışmada bu verilerle alakalı genel değerlendirme ve tanınırlığın daha iyi oranda –özellikle gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılması açısından toplumsal tanınırlık-sağlanabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Çalışma kapsamında, belirli yıllarda, ülke bazında dağıtılmış olan Youthpass sertifikaları ile ilgili olarak nicel veriler yer almaktadır (Tablo 2.1). Tablodaki veriler Türkiye açısından incelendiğinde, Türkiye'nin Youthpass'ın uygulanmaya başlandığı 2007 yılından itibaren her yıl en çok dağıtıldığı ülkelerden biri olduğu açıkça görülebilmektedir. Ayrıca, 2007-2012 yılları arasında toplam dağıtılan sertifika sayısı bakımından da ilk sırada yer almaktadır. Bu veriler ışığında, Youthpass'ın bilinirliği, yaygınlaştırması ve yaygın kullanımı ve dolayısıyla etkisine, en büyük katkılardan birinin Türkiye tarafından yaptığını söylemek yanlış olmayacaktır. Fakat, daha önce ifade edildiği üzere, 2007-2013 yılları açısından Gençlik Programı'nı inceleyen *RAY Network* çalışmasının Türkiye Ulusal Raporu'nda gösterildiği üzere, ilgili yıllarda, proje katılımcılarının yalnızca %61'i Youthpass Sertifikalarını aldıklarını söylemişlerdir (bk. Grafik 1.3). Dolayısıyla Tablo 2.1'deki veriler bu bilgiler ışığında ele alınmalıdır.

2.7. I. Avrupa Gençlik Çalışmaları Kongresi

Birinci Avrupa Gençlik Çalışmaları Kongresi, Belçika'nın AB Dönem Başkanlığı'nda Temmuz 2010'da Ghent şehrinde gerçekleşmiştir. Beyaz Kitap'ın 2001'de yayımlanmasından sonra gençlik çalışmalarını, politika alanında, ilk kez ele almış olan bu kongre, gençlik çalışmalarının geçmişteki, bugünkü ve gelecekteki fikir ve uygulamalarını ilişkilendirmeyi hedeflemektedir (2010:2).

Kongre'de yayımlanan bildiride belirtildiği üzere, kongre AB ve/veya AK adına katılan 50 ülkenin gençlikten sorumlu bakanlarını, diğer Avrupa kurumlarını ve gençlik çalışmaları ve gençlerin kendilerini hedef almıştır (2010:2).

Tablo 2.1. Ülke Bazında Dağıtılan Youthpass Sertifikası Rakamları

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam
Belçika (ALM)	9	32	54	5	15	24	139
Belçika (FR)	0	80	45	60	208	277	670
Belçika (FLM)	0	346	389	727	550	768	2,780
Bulgaristan	59	371	356	1,101	1,935	2,744	6,566
Çek Cumhuriyeti	30	529	497	998	1,064	1,274	4,392
Danimarka	23	406	575	686	656	712	3,058
Almanya	216	2,351	3,271	4,492	4,667	7,196	22,193
Estonya	65	252	619	970	1,094	1,207	4,207
Yunanistan	72	772	635	590	1,042	1,401	4,512
İspanya	49	769	1,764	1,487	2,918	3,933	10,920
Fransa	139	1,192	1,838	1,966	2,284	2,519	9,938
Hırvatistan	0	0	0	24	366	914	
İrlanda	10	168	251	595	461	606	2,091
İtalya	154	924	1,839	2,028	2,949	4,404	12,298
Kıbrıs	76	338	38	85	639	827	2,003
Letonya	3	470	570	1,237	1,095	1,256	4,631
Litvanya	29	444	837	1,107	1,329	1,759	5,505
Lüksemburg	3	269	158	254	323	566	1,573
Macaristan	30	426	564	1,190	1,193	1,536	4,939
Malta	0	107	242	106	135	582	1,172
Hollanda	15	422	1,109	1,037	1,019	1,291	4,893
Avusturya	48	565	925	912	1,186	1,190	4,826
Polonya	106	1,398	2,162	3,257	3,838	6,538	17,299
Portekiz	124	664	628	1,307	1,079	1,629	5,431
Romanya	114	801	1,546	2,468	3,315	4,934	13,178
Slovenya	83	297	391	589	788	1,048	3,196
Slovakya	19	320	357	416	822	930	2,864
Finlandiya	6	294	615	920	705	1,112	3,652
İsveç	23	129	423	428	693	561	2,257
Birleşik Krallık	416	1,055	1,413	1,740	2,442	2,641	9,707
İzlanda	1	99	43	172	502	327	1,144
Lihtenştayn	0	28	72	18	11	208	337
Norveç	0	59	147	432	512	710	1,860
İsviçre	0	0	0	0	288	571	859
TÜRKİYE	676	2,954	3,033	3,850	5,536	8,744	24,793
Makedonya	0	0	0	272	495	1,216	

Kaynak: Youthpass Etki Çalışması, 2013

Gençlik çalışmalarının tarihini, güncel durumunu ve gelecekteki muhtemel durumunu ele alan bu kongrede, genel bir gençlik çalışması tanımına da yer verilmiştir. Bu bağlamda, bildiride, kongrenin temel ilgi alanının, geçmişten ders çıkararak, gençlik çalışmalarının geleceği üzerine odaklanmak olduğu ifade edilmiştir (2010:2).

Bildiride belirtildiği üzere, gençlik çalışmaları hem gönüllüler, hem de ücretli çalışanlar tarafından sağlandığından dolayı alışlagelmiş profesyonel uygulamalardan farklılık göstermektedir. Gönüllüler ve ücretli çalışanlar, bu çalışmaların her aşamasında yer almakta ve birbirlerinin tamamlayıcı ve karşılıklı destekleyici rol oynamaktadırlar. Fakat aralarındaki farklar dolayısıyla kalite, yeterlilik ve tanınırlık gibi hususlarda, gençlik çalışmaları adına, çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır (2010:4). Buna ek olarak, bildiri gençlik çalışmalarının Avrupa, ulusal, yerel ve hatta kurumsal düzeyde tanınırlığının ve onaylanmasının önemine de dikkat çekmeye çalışmıştır.

Son olarak, bu kongrenin bir amacı da bundan sonraki süreçte gençlik çalışmalarına ve gençlere dikkat çekmeye devam edilmesini sağlamaktır. Bildiride bir dizi muhtemel gelişme sıralanarak bunların gençlik çalışmaları bakımından önemine dikkat çekilmiştir. Bu gelişmelerden bir tanesi olan '*Pathways 2.0*' belgesi, ilgili konuda kendinden önceki çalışmaların bir sonucu ve zirve noktası olması ve kendinden sonraki çalışmalara da ışık tutması bakımından önemlidir.

2.8. *Pathways 2.0* Belgesi

Tam adı 'Avrupa'da yaygın eğitim/öğrenme ve gençlik çalışmalarının tanınırlığına doğru yollar 2.0' olan bu belge, Avrupa Gençlik Forumu ve SALTO TCRC'nin desteğiyle Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu ortaklığı tarafından Ocak 2011'de hazırlanmıştır.

2004 yılında hazırlanan ilk *Pathways* belgesinden sonra ilgili konuda gerçekleşen sempozyumlar, yapılan çalışmalar, hazırlanan araçlar ve basılan yayımların bir sonucu olarak *Pathways* belgesi, 2011'e kadar olan süreçte politika ve

pratikte mevcut ilerlemeler doğrultusunda yenilenerek *Pathways 2.0* Belgesi ortaya konmuştur.

Bu belgenin hazırlanmasındaki esas motivasyon, gençlik çalışmalarındaki yaygın öğrenmenin tanınırlığına yeni bir ivme kazandırmak için bir strateji belirleme isteğidir. Ayrıca, Haziran 2008’de Çek Cumhuriyeti’nin AB dönem başkanlığı sırasında düzenlenen Prag Konferansı ile katılımcılar, Gençlik Ortaklığı’na katılıma davet ve teşvik edilerek, tanınırlık konusunda yeni stratejiler belirlenmek hedeflenmiştir (European Union & Council of Europe, 2011a:3). Bu konferans, *Pathways 2.0* belgesinin hazırlanması için de bir itici bir güç olmuştur.

Bu belgenin temel amacı; o zamana kadar kaydedilen ilerlemenin nasıl sürdürüleceği ve bu ilerlemenin nasıl geliştirileceği konusunda yeni bir vizyon ve yol haritası belirlemek ve o zamana kadar ilgili konuda elde edilmiş olan başarının ötesine geçmektir. Bu amaç, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği’nin siyasi gündem maddeleri ve yaygın eğitim/öğrenme ve gençlik çalışanları konusunda çalışan kişilerin beklentileri temelinde belirlenmiştir (European Union & Council of Europe, 2011a:4). Burada ifade edilen gündem maddelerinden, ‘Avrupa Konseyi’nin gençlik politikasının geleceği: Gündem 2020’ stratejisi ve AB tarafından hazırlanmış olan ‘Gençlik alanında Avrupa işbirliği için yenilenen bir çerçeve (2010-2018)’ isimli Avrupa Gençlik Stratejisi kastedilmektedir.

Belgede, yaygın öğrenmenin önemine dikkat çekilerek, 21. yüzyılın ilk on yılına bakıldığında Avrupa’da gençlerin durumunun karışık olduğu ve çeşitlilik arz ettiği ifade edilmiş ve yaygın eğitim ve öğrenmenin –özellikle de gençlik çalışmaları kapsamında- gençlerle ilgili konuları ele alma potansiyeline dikkat çekilmiştir. Ayrıca, yaygın öğrenme çıktılarının toplumsal tanınırlığının artmasının ise gençleri güçlendirmeye ve toplumsal ve demokratik katılımın artmasına yardımcı olacağı vurgulanmıştır (European Union & Council of Europe, 2011a:4).

Pathways 2.0 belgesi temel olarak 3 bölüm olarak hazırlanmış olup birinci bölümde yaygın eğitim ve öğrenimin gençlik çalışmaları içerisindeki yeri ve önemi tanımlarla birlikte verilmiştir. Bu bölümde, farklı öğrenme türleri tanımlanmış, yaygın ve sargın öğrenme ile ilişkili terimler hakkında (8 Anahtar Yeterlilik vb.) temel bilgiler verilmiştir. İkinci kısım, daha çok gençlik çalışmaları ve yaygın öğrenmenin tanınırlığı konusunda bir literatür taraması şeklinde ele alınmıştır. Farklı

başlıklar altında, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği'nin ilgili konuda yaptığı çalışmalar kronolojik olarak ele alınmıştır. Buna ek olarak, ilgili konuda üye devletlerin ulusal anlamda yaptığı çalışmalara ve Avrupa Gençlik Forumu'nun önemli bir paydaş olarak yaptığı katkılara yer verilmiştir.

Yukarıda sayılmış olan 2 bölümün ardından ele alınan 3. Bölümde ise, *Pathways 2.0* belgesinin temel amacına uygun olarak, gençlik alanında yaygın eğitim/öğrenimin tanınırlığının daha fazla sağlanabilmesi için 10 temel unsur ele alınmıştır. Bu bölümde ayrıca, tanınırlık kavramı ilk kez 4 ana başlık altında ele alınmış olup bu yönüyle, bu belge akademik anlamda da çok önemlidir; zira bu çalışmaya kadar geçen sürede hazırlanan belgelerde, tanınırlık kavramı resmi ve toplumsal olarak en fazla 2 başlık altında ele alınmıştır.

Belgede belirtildiği üzere, gençlik çalışmalarında yaygın ve sargin öğrenmenin daha iyi bir resmi, toplumsal ve politik tanınırlığa sahip olabilmesi için bir stratejiyi yeniden tanımlarken göz önüne alınması gereken bazı prensipleri ve zorlukları vurgulamak önemlidir. Ayrıca, gençlik alanından bahsedilirken tek ve yeknesak bir sektörden bahsetmek mümkün değildir. Gençlik alanı yöntemler, yaklaşımlar, araçlar ve öncelikler açısından çeşitliliğe sahip bir alandır. Gençlik çalışmalarının daha yüksek oranda tanınması amaçlanırken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır (European Union & Council of Europe, 2011a:14).

Pathways 2.0 belgesinin ortaya koyduğu en büyük yeniliklerden bir tanesi, öğrenmeyi kimin ve hangi amaçla tanıdığına bağlı olarak, farklı tanınırlık türleri arasında bir ayırım yapmış olmasıdır. Bu tanınırlık türleri 4 ana başlık şekilde ele alınmıştır (2011a:14):

- 1- Resmi tanınırlık** (*Formal recognition*); Öğrenme çıktılarının onaylanması, öğrenme sürecinin sertifikalandırılması ve/veya bu öğrenme çıktıları için bireyin başarılarını resmi olarak tanıyacak bir sertifika veya diploma düzenlenmesi şeklinde ifade edilebilir.
- 2- Politik tanınırlık** (*Political recognition*); yaygın eğitimin mevzuatta tanınması ve/veya politik stratejilerde yaygın öğrenme/eğitimin dahil edilmesi ve yaygın eğitim sağlayıcılarının bu stratejilere dahil olması demektir.

- 3- **Toplumsal tanınırlık** (*Social recognition*); yaygın öğrenme vasıtasıyla kazanılan yeterliliklerin, bu faaliyetler içinde yapılan işin ve bu işi sağlayan kurum/kuruluşların değerinin toplumun geneli tarafından kabul edilmesi anlamına gelir.
- 4- **Öz tanınırlık** (*Self recognition*) ise yaygın eğitim/öğrenme yoluyla elde edilen çıktıların birey tarafından değerlendirilmesi ve bu öğrenme çıktılarını diğer alanlarda kullanma yeteneği olarak ifade edilebilir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, yaygın öğrenme/eğitim ve gençlik çalışmalarının daha iyi resmi, toplumsal ve politik tanınırlığa sahip olabilmesi için planlanan yeni ve güncellenmiş bir stratejiyi yansıtmak adına, bu belgede esas olarak on eylem önerisine dikkat çekilmiştir (2011a:15-18):

- 1- Gençlik alanında ortak bir anlayış ve ortak bir strateji geliştirmek ve bu alanda işbirliği ve iletişimi artırmak,
- 2- Gençlik kuruluşlarının ve diğer yaygın eğitim sağlayıcılarının rolünü, bunların daha rahat gönüllü ve katılımcı bulmaları ve toplumsal ve öz tanınırlığa daha büyük oranda katkı sağlamaları amacıyla, daha görünür kılmak,
- 3- Yaygın eğitim ve öğrenmede kaliteyi ve eğitimin sürekliliğini temin etmek,
- 4- Gençlik çalışmalarında yaygın eğitim/öğrenme ile ilgili bilgi dağarcığını arttırmak,
- 5- Gençlik çalışmalarında kullanılan, youthpass ve Avrupa gençlik çalışmaları Portföyü gibi, mevcut araçları daha da geliştirmek ve bunları daha erişilebilir ve aktarılabilir kılmak,
- 6- Gençlik sahası ile ilgili siyasi süreci -Avrupa kurumları, üye devletler, gençlik STK'ları, öğretmenler, gençlik çalışanları, gençlik liderleri ve araştırmacılar dahil edilerek- Avrupa düzeyinde güçlendirmek,
- 7- Özellikle yaygın eğitim ile örgün ve mesleki eğitimin iletişim ve işbirliğini artırmak adına Gençlik ile hayatboyu öğrenme stratejisi arasında bağ kurmak,

- 8- İşgücü piyasasında, gençlik alanında yaygın eğitim deneyimi yoluyla kazanılan bilgi, beceri ve yeterliliklerin tanınırlığını sağlamak için istihdam sektörünün paydaşlarını sürece dahil etmek,
- 9- Gençlik çalışmalarının farklı disiplinlerinin birbirleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olması için sosyal sektörü birleştirmek ve
- 10- Diğer politika alanlarıyla ve sivil toplumda yer alan diğer paydaşlarla işbirliği yapmak.

Bu bilgiler ışığında, *Pathways 2.0* belgesine genel olarak bakacak olursak gençlik çalışmalarında yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı açısından bir dönüm noktası olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. 2000 yılında düzenlenen ilk sempozyumla başlayıp daha sonra Beyaz Kitap ve *Pathways* belgesi ile hız kazanan çalışmalar, 2007 yılında Youthpass ve Avrupa Gençlik Çalışmaları Portföyü ile daha anlaşılır hale gelmiştir. Bu çalışmalar ile birlikte yapılan onlarca diğer çalışma sonucunda *Pathways 2.0* belgesi ortaya konmuş ve hem kendinden önceki stratejilerin ve çalışmaların güncellenmesini sağlamış, hem de kendinden sonra ilgili konuda yapılan ve yapılmakta olan bir çok çalışmaya ışık tutmuştur. Örneğin, bu belgeden sonra Youthpass'te güncellemeler yapılmış ve içerinde Youthpass Etki Çalışması'nın da yer aldığı çeşitli çalışmalar hayata getirilmiştir. Benzer olarak Gençlik Çalışmaları Portföyü, 2014 yılında revize edilmiştir. Ayrıca, bu belgenin bir sonucu olarak, 2011 yılının sonunda gençlik çalışmalarının ve yaygın öğrenimin tanınırlığı üzerine Avrupa çapında bir sempozyum düzenlenmiş ve bu belge üzerine tartışılmıştır. İlgili sempozyum bu çalışma kapsamında da (bir sonraki bölümde) ana hatlarıyla ele alınmıştır.

Pathways 2.0 belgesi, tanınırlık kavramına yeni bir sınıflandırma getirmiş olması yönüyle kendinden sonraki çalışmaları pratik anlamda olduğu kadar akademik anlamda da beslemektedir. Bu belgeden önce, tanınırlık kavramı genel olarak resmi ve toplumsal tanınırlık açısından ele alınmış olup belge, öz ve politik tanınırlık kavramlarını ilk kez ele almış olması yönüyle literatüre büyük bir katkıda bulunmuştur. Örnek vermek gerekirse, 2014 yılında hazırlanan ve amacı gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığının artırılması için Avrupa genelinde ve ulusal düzeyde kullanılan araçları ve iyi uygulamaları haritalandırmak

olan ‘*Visible Value*’ adlı çalışma, *Pathways 2.0* belgesi’ndeki kavramsal çerçeve kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, belge bu tez çalışması açısından da büyük öneme sahip olup çalışmanın son kısmında AGH’nin Türkiye’deki mevcut tanınırlık durumu, *Pathways 2.0* belgesindeki kavramsal çerçeve baz alınarak incelenmiştir.

2.9. ‘Getting There...’ Strazburg Sempozyumu

2000 yılında düzenlenen ilk sempozyumdan 10 yıl sonra, 14-16 Kasım 2011 tarihinde Strazburg’da Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi ortaklığı ile düzenlenmiş olan bu sempozyum, geçen 10 yıllık süreçte gençlik çalışmaları ve yaygın öğrenmenin tanınırlığı üzerine yapılan çalışmalar, atılan adımlar ve ortaya konulan stratejileri ortak bir zeminde birleştirmek ve tartışmak hedefindedir. Tam adı ‘gençlik çalışmalarının ve yaygın öğrenmenin tanınırlığı’ olan sempozyum, gençlik çalışanları, eğitmenler, sosyal çalışmacılar, akademisyenler, araştırmacılar ve politika yapıcılardan oluşan 100 kişiyi Avrupa’daki gençlik çalışmalarının ve yaygın öğrenmenin tanınırlığını artırmaya yönelik ortak bir strateji geliştirmek ve bu konuda bir yol haritası oluşturmak amacıyla bir araya getirmiştir.

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi ortaklığı sonucu hazırlanan ve bir önceki bölümde ayrıntılı ele alınan *Pathways 2.0* belgesinin bu sempozyuma ilham kaynağı olduğu söylenilebilir. Zira, bu belge kendinden önceki bütün çalışmaları bir adım öteye taşımış ve ilgili konuda uygulanmak üzere 10 adet tavsiyede bulunmuştur. Sempozyumun sonuç raporunda da bu hususa işaret edilerek hedeflerden bir tanesi; *Pathways 2.0* belgesini tanıtmak, üzerinde tartışmak ve uygulanması için somut önlemler ve izleme süreçlerini içeren bir eylem planı geliştirmek olarak ifade edilmiştir (2011:3).

2.9.1. Katılımcı Beyanı (Statement)

Sempozyumda *Pathways 2.0* belgesi ayrıntılı olarak ele alınmış ve belgenin eylem planı için verdiği tavsiyeler üzerinde tartışılmıştır. Bunun sonucunda ise, katılımcıların üzerinde mutabık kaldıkları bir Beyan (Statement) ve bir taslak Eylem

Planı (*Plan of Action*) hazırlanmış ve yayımlanmıştır. Beyanda esas olarak tanınırlığın Avrupa'da karşılaştığı zorluklar ve bu zorlukları aşmak adına tavsiyeler üzerinde durulmuştur.

Beyanda, gençlik çalışmalarının ve gençlik alanındaki yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı konusunda iyi bir ilerleme kaydedilmiş olmasına rağmen birçok zorluğun hala devam etmekte olduğu ifade edilmiştir (European Union & Council of Europe, 2013:29). Bu bağlamda 8 adet zorluktan bahsedilmiş olup bunlar:

- 1- Gençlik çalışmaları ve yaygın öğrenme/eğitim konseptini daha anlaşılır kılma zorluğu,
 - 2- Tanınırlığın bütün boyutlarını (öz, toplumsal, politik ve resmi tanınırlık) dengede tutma zorluğu,
 - 3- Resmi tanınırlık sağlamak adına atılan adımlar sonucunda yaygın eğitim/öğretimin örgünleşmesi riskine karşı önlem alma zorluğu,
 - 4- Gençlik çalışmalarında ve yaygın öğrenme/eğitimde kalitenin sağlanması zorluğu,
 - 5- Gençlik alanında çeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi zorluğu,
 - 6- Eğitimin etkisi üzerine çalışma yapan çoğu akademik ve kurumsal araştırmancının, yaygın eğitimin gençlik alanındaki katkısını dikkate almaması ve yaygın eğitim araştırmalarının genellikle süreçten ziyade öğrenme çıktılarına odaklanmasından dolayı, gençlik alanında bilgiyi inşa etme zorluğu,
 - 7- Gençlik çalışmalarının çeşitli başlıklar altında uygulanıyor olmasından dolayı diğer sektörlere bağımlı olma zorluğu,
 - 8- Yaygın eğitim konusunda birçok tema ve çalışma alanı olmasının bir sonucu olarak gençlik alanında ortaklık kurma zorluğu
- olarak ifade edilmiştir (2013:29-30).

2.9.2. Eylem Planı (*Plan of Action*)

Bu Eylem Planı, sempozyumda katılımcılar tarafından hazırlanan Beyan'da ifade edilen tavsiyeleri tamamlamak için Beyan'ın eki olarak hazırlanmış olup Avrupa'daki gençlik çalışmaları ve gençlik politikasının çeşitli düzeylerinde başlatılacak veya desteklenecek bir dizi ilgili eylem ve tedbiri tanımlamaktadır (European Union & Council of Europe, 2013:33). Sempozyumda taslak olarak hazırlanan bu belge, daha sonra 'gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı üzerine Uzman Grubu'³⁵ tarafından düzenlenerek basılmıştır.

Eylem Planı'nda yer alan eylem ve tedbirler esas olarak 7 ana başlıkta ele alınmıştır. Sempozyumda sadece ana başlıklarla ele alınan bu eylem ve tedbirler Uzman Grubu tarafından daha detaylı olarak ele alınmış, belgeye takip kısmı ve her bir ana başlığın altına onunla doğrudan alakalı olarak önerilen özgül eylem ve tedbirler eklenmiştir.

Beyan'da üzerinde durulmuş olan zorluklara karşılık gelecek ve bu zorluklara karşı birer çözüm önerisi niteliğinde, Eylem Planı'nda ele alınmış olan 7 eylem ve tedbir şu ana başlıklar altında ele alınmıştır (2013:34):

- 1- Politik süreç,
- 2- Tanıtım ve kampanyalar,
- 3- İşbirliği ve ortaklıklar,
- 4- Bilgi,
- 5- Kalite,
- 6- Araçlar,
- 7- Kaynaklar ve destek.

³⁵ Uzman Grubu, 2011 yılında, yenilenen *Pathways 2.0* belgesinde ana hatlarıyla belirtilen ve Kasım 2011'de tanınırlık üzerine düzenlenen sempozyumda hazırlanan belgelerde de atıfta bulunulan unsurların uygulanmasını gözlemek ve izlemek üzere 'Gençlik Ortaklığı' çerçevesinde kurulan bir yapıdır. Ayrıca, yıllık 2 kez düzenli olarak toplanan bu grup, nitelik geliştirme alanında Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi içerisindeki farklı girişimlerin desteklenmesini ve genel olarak gençlik çalışmalarının ve yaygın eğitimin tanınırlığına ve onaylanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (<http://pip-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/recognition-group>).

2.10. II. Avrupa Gençlik Çalışmaları Kongresi

İkinci Avrupa Gençlik Çalışmaları Kongresi, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Belçika Dönem Başkanlığı'nda gerçekleşmiş önemli girişimlerinden bir tanesidir. Belçika'nın AB Dönem Başkanlığı sırasında 2010 yılında Gent şehrinde düzenlenen Birinci Kongreden beş yıl sonra Brüksel'de gerçekleşen bu ikinci Kongre, Avrupa çapında gençlik çalışmaları etrafındaki kurumsal ve politik tartışmalara yeni bir ivme kazandırmayı hedeflemesi bakımından önemlidir.

Kongre, 2010 yılından itibaren gençlik çalışmalarında politika alanında ve pratikte gerçekleşen gelişmeleri incelemek, gençlik çalışmaları kapsamında yerel, ulusal ve Avrupa düzeyinde karşılaşılan zorlukları tartışmak ve tanınırlığı teşvik etmek adına gençlik çalışmalarının çeşitliliği içinde ortak bir zemin bulmak için yaklaşık 500 politika yapıcı, araştırmacı ve uygulayıcıyı bir araya getirmiştir (pjp-eu.coe.int, 2016).

Oturumlarda sunulan fikirler ve analizler toplanarak Kongre'nin sonunda, Avrupa'da gençlik çalışması için yenilenen bir strateji, gündem ve eylem planının hazırlanmasına katkıda bulunmak, Avrupa Konseyi ve/veya AB düzeyinde gençlik çalışmalarının değeri ve önemi üzerine bir mutabakata yönelik kurumsal bir süreci tetiklemek ve Avrupa'daki gençlik çalışmalarını geliştirmeye ve yenilemeye devam etmek adına politika yapıcılara ve uygulayıcılara mesaj göndermek için 'fark yaratan bir dünya yapmak' adlı bir bildiri yayımlanmıştır (pjp-eu.coe.int, 2016).

Bildiride ilk olarak gençlerin Avrupa'daki sosyal durumları, gençlik çalışmalarının pratikteki durumu ve bu alandaki çeşitlilik ve gençlik çalışmalarının Avrupa'daki genel görünümü üzerinde durulmuştur.

Bildirinin ikinci kısmında, gençlik çalışmalarında karşılaşılan zorluklar üzerinde durulmuştur. Bu zorluklardan bir tanesi de tanınırlıktır. Kongrede o zamana kadar yeterince ele alınmadığı, dolayısıyla daha çok dikkat çekilmesi gerektiği vurgulanan 3 farklı tanınırlık düzeyinden bahsedilmiştir. İlk olarak, gençlik çalışmasının tanınırlığının sağlanması için politika, kamu sektörü ve sivil toplumdaki tüm paydaşların bu konuda aktif tanıtım yapması gerekliliği vurgulanmış; ikinci olarak, gençlik alanında aktif çalışan Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) tanınırlıklarının artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Üçüncü boyut ise, yaygın ve

sargın öğrenme vasıtasıyla gençlik çalışmaları içerisinde kazanılmış olan öğrenme ve başarıların tanınırlığının ve onaylanmasının sağlanmasıdır (Council of Europe, 2015:7).

Bildirinin son kısmında ise Kongrede ele alınan konular ile ilgili tavsiyelerde bulunulmuştur. Bunlardan en önemlisi, üzerinde önemle durulan ve amacının Avrupa'daki gençlik çalışmasını güçlendirmek olan bir 'Gençlik Çalışmaları için Avrupa Gündemi' oluşturulmasıdır. Bunun dışında, gençlik çalışmalarında kaliteyi artırma, bu çalışmalarda bilgi temelli metotları daha fazla benimseme, gençlik çalışmaları için yeterli ve sürdürülebilir fon tahsis etme, Avrupa genelinde gençlik çalışmaları konusunda ortak bir zemin oluşturularak 'Avrupa'da Gençlik Çalışmaları Şartı' hazırlama, diğer sektörlerle işbirliği içerisinde olma, sivil toplumda diyalogu artırma ve 3. bir Gençlik Çalışması Semineri düzenleme gibi hususlarda da tavsiyelerde bulunulmuştur.

Son olarak, bildirinin son kısmında gençlik çalışmalarına yeterli yatırım yapılmamasının yol açacağı muhtemel sonuçlardan bahsedilerek; örnek olarak Avrupa'da çağdaş anlamda bir sivil toplumun güçlenmesi konusunda önemli bir fırsatın kaçırılacağı ve günümüzdeki işsizlik gibi önemli sosyal zorluklarından bazılarıyla etkili bir şekilde mücadele etme potansiyelinin zayıflayacağı üzerinde durulmuştur (Council of Europe, 2015:7).

2.11. Diğer Önemli Gelişmeler

Avrupa'da gençlik çalışmalarının ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı üzerine 2000 yılından itibaren pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen bu tez çalışması kapsamında yalnızca bir kaçına yer verilebilmiştir. Bu tezde detaylı şekilde yer almış olan belgeler, tez çalışmasının incelediği konu açısından elzem görülen ve özellikle tanınırlığa kavramsal açıdan katkı yapmış ve sürece akademik anlamda yön vermiş belgelerdir; fakat bu tezin ikinci kısmında ana başlık ve/veya alt başlık olarak ya da metinler içerisinde vurgu yapılmış belge, çalışma, araç ve politika belgeleri haricinde dikkat çekilebilecek birkaç önemli çalışma ise şöyle sıralanabilir:

- 2010 yılında alınan ‘Gençlik Çalışmaları üzerine Avrupa Birliği Konsey Kararı’,
- 2012 yılında yayımlanan ‘yaygın ve sargın öğrenmenin onaylanması üzerine Avrupa Birliği Konseyi Tavsiye Kararı’,
- 2012 yılında Gençlik Ortaklığı çerçevesinde Arnavutluk’un başkenti Tiran’da düzenlenen ‘Güneydoğu Avrupa’da Gençlik Politikası İşbirliği: gençlik çalışmalarının ve yaygın öğrenmenin tanınırlığına odaklanma’ adlı sempozyum,
- 2014 yılında Avrupa Gençlik Forumu tarafından hazırlanan ‘Politika Belgesi’,
- Gençlik Ortaklığı kapsamında, 2 uzman tarafından 2014 yılında gençlik çalışmalarının etkisi üzerine hazırlanan ‘gençlik çalışmaları hayatımı nasıl değiştirdi?’ adlı *compendium*,
- 2014 yılında güncellenmiş olarak basılan ve Türkiye ülke raporu da mevcut olan ‘yaygın ve sargın öğrenmenin onaylanması üzerine Avrupa Envanteri’,
- SALTO TCRC tarafından 2014 yılında, Türkiye Ulusal Ajansı’nın ortaklığı ile, düzenlenmiş olan ‘*Mind the gap!* - Beceri ve yeterlilikler üzerine karşılıklı anlayışın geliştirilerek gençlik çalışmaları ve iş sektörü arasında bağ kurmak’’ adlı konferans,
- 2015 yılında yayımlanmış olan ‘Avrupa Birliği Gençlik Raporu’,
- Avrupa Mesleki Eğitimi Kalkındırma Merkezi (*European Centre for the Development of Vocational Training-CEDEFOP*) tarafından 2015 yılında hazırlanan ‘Onaylanma üzerine Avrupa Klavuzu’,
- Avrupa Komisyonu tarafından 2015 yılında hazırlanan ve son 25 yılda, AB içerisinde gençlik çalışmaları alanında –politika ve pratikte- varolan işbirliğini ele alan ‘Avrupa eğitim ortamında gençlik çalışmaları ve yaygın öğrenme’ adlı çalışma.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE AÇISINDAN AVRUPA GÖNÜLLÜ HİZMETİ'NİN TANINIRLIĞININ İNCELENMESİ

Bu tez çalışmasının ilk bölümünde AGH, AGH'nin de içinde yer almakta olduğu Gençlik Programı ve Türkiye'de AGH'nin yürütülmesinden sorumlu otorite olan Türkiye Ulusal Ajansı hakkında kurumsal, tarihsel ve teknik detaylara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise 2000 yılında Strazburg'da düzenlenen yaygın eğitim temalı sempozyumdan itibaren, Avrupa çapında önemi gittikçe artan gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğretimin tanınırlığı kavramı üzerinde durularak, bu kavramın gelişim ve değişim süreci Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi belgeleri ışığında ortaya konulmuştur.

Bilindiği üzere gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı literatürde bir bütün olarak ve bütün gençlik sahasını kapsayacak şekilde ele alınmaktadır. Bu açıdan bakıldığında tanınırlık; gençlik çalışmaları ve bu çalışmalar içerisinde kullanılan yaygın ve hatta sargın öğrenme yöntemleri ile edinilmiş olan bilgi, beceri ve yeterliliklerin yani öğrenme çıktılarının tanınması anlamını taşır.

Avrupa Gönüllü Hizmeti açısından bakacak olursak, AGH projelerine katılan gönüllülerin elde ettikleri yaygın öğrenme deneyimini ve proje çıktıları olarak edinilen bilgi, beceri ve yeterlilikleri farklı sektörler ve aile, okul ve potansiyel işverenlerle paylaşma, mevcut çıktıları bu aktörlere tercüme etme ve AGH içerisinde yaşanan öğrenme sürecini ve faaliyetlerini toplumun çeşitli kesimleri nezdinde de değerli hale getirebilme; tanınırlık olarak ifade edilebilir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:104).

AGH kapsamında gönüllülerin edindikleri bilgi, beceri ve yeterlilikler ele alınırken Youthpass Sertifikası ve 8 Anahtar Yeterliliğe tekrar vurgu yapmak faydalı olacaktır. Daha önce de ifade edildiği üzere, AGH projelerinde yer alan bütün gönüllüler bu sertifikayı almaya hak kazanırlar. Youthpass, gönüllülere kendi öğrenme deneyimlerini; ana dilde iletişim becerisi, yabancı dillerde iletişim becerisi,

matematiksel yeterlilik ve bilim ve teknolojiadaki temel yeterlilikler, dijital yeterlilik, öğrenmeyi öğrenme yeterliliği, sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri, girişimcilik ve insiyatif alma becerisi ve kültürel farkındalık ve ifade becerisi olarak 8 ana başlıkta değerlendirme şansı sunar. Bu vesileyle, AGH kapsamında elde edilen yeterlilikler bu başlıklar altında ele alınmıştır. Öte yandan, ‘Youthpass Tanınırlık için Kapıları Açma’ adlı belgede ifade edildiği gibi, gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenme vasıtasıyla kazanılan beceri ve yeterlilikler; öz güven, liderlik, kültürlerarası yeterlilikler, muhasebe becerisi, öğretmenlik becerileri, takım çalışması, dil becerisi, merak duygusu, ağ kurma, sunum becerileri, proje yönetimi, diğer insanları anlama, diğer kültürleri kabullenme, kriz yönetimi becerisi, insan kaynakları yönetimi vb. olarak sıralanabilir (2011:17).

2000 yılında gerçekleşen Sempozyumdan sonra, gençlik çalışmalarının tanınırlığına katkı yapan bir çok belge, etkinlik ve çalışma olmuştur. Özellikle Beyaz Kitap, *Pathways Belgesi*, -araç olarak- Youthpass ve Portföy ve *Pathways 2.0* Belgesi sürece verdikleri yön ve kavramsal, politik ve stratejik açıdan yaptıkları katkılar dolayısıyla öne çıkmaktadır. Bu çalışma kapsamında bilhassa *Pathways 2.0* Belgesine ayrıca önem atfedilmiş olup üçüncü bölümde ele alınacak başlıklar da bu belgeye binaen belirlenmiştir. İlgili belge, gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı hususunda kendinden önceki bütün çalışmaların bir sonucu olarak ortaya konmuş ve sürece yön vermiştir. Bu belgede, tanınırlık kavramını gençlik çalışmaları açısından ilk kez 4 başlık altında resmi tanınırlık, politik tanınırlık, toplumsal tanınırlık ve öz-tanınırlık olarak incelenmiş olup bundan önceki çalışmalarda bu kavram en fazla 2 başlık altında resmi ve toplumsal açıdan incelenmekteydi. *Pathways 2.0* belgesinin ortaya konduğu 2011 yılından sonra, gençlik çalışmaları ve yaygın eğitim/öğrenmenin tanınırlığı üzerine hazırlanmış bütün çalışmalarda bu belgenin ve belgedeki kavramsal çerçevenin etkisini görmek mümkündür. Bu vesileyle, bu tez çalışmasının da bu kavramsal çerçeve ile ele alınmasının yerinde olacağı düşünülmüştür.

3.1. Öz Tanınırlık:

Öz tanınırlık, *Pathways 2.0* belgesinde yaygın eğitim/öğrenme yoluyla elde edilen çıktıların birey tarafından değerlendirilmesi ve bu öğrenme çıktılarının diğer alanlarda kullanılması yeteneği olarak ifade edilmiştir (2011:14).

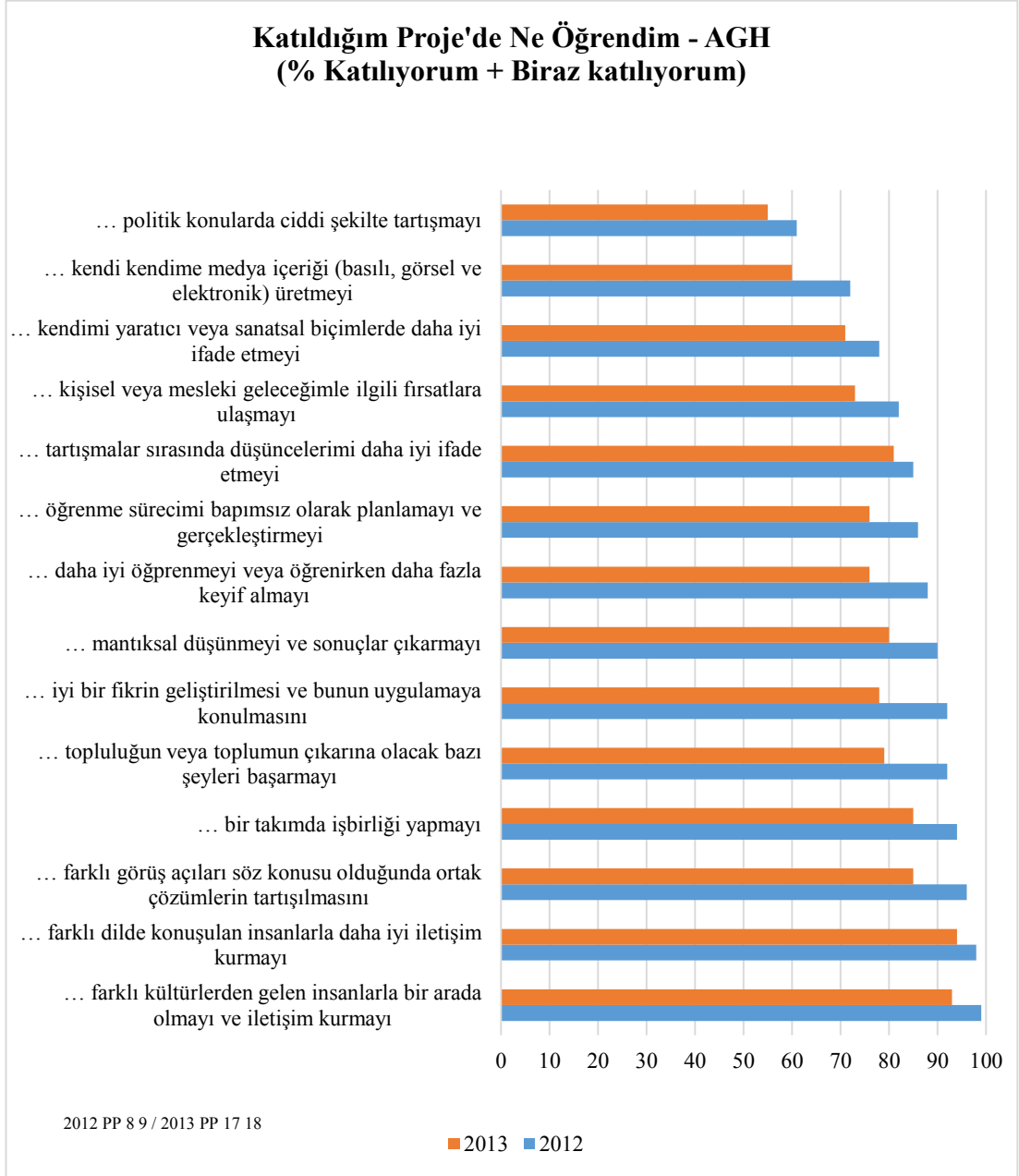
AGH açısından düşünüldüğünde ise, öz tanınırlık; AGH faaliyetlerinde öğrenme süreci içerisinde olan gönüllülerin, kim olduklarının, yaptıkları işin, kendi öğrenme süreçlerinin, çalışmalarının ve bu çalışmaların çıktılarının farkında olmaları ve bunların değerini ve önemini kavramaları olarak ifade edilebilir.

Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi olan RAY *Network* çalışmasının 2014 Türkiye Ulusal Raporu'nda, bu araştırma içerisinde yer alan AGH eski gönüllülerinin neredeyse tamamının AGH deneyimini bir bütün olarak olumlu değerlendirdikleri ve bu tecrübenin hayatlarında olumlu anlamda fırsatlar sağladığını vurgulamaktadır (2014a:41). 2012 ve 2013 yıllarında AGH eski gönüllüleri ile yapılmış olan anket sonuçlarına bakıldığında bu durum açıkça görülebilmektedir (Grafik 3.1).

Bu veriler incelendiğinde 2012 ile 2013 arasında farklılıklar olmakla beraber, 2012 projelerinde yer almış AGH gönüllülerinin daha olumlu cevaplar verdiği görülmektedir; fakat yıllar arasında gönüllülerin verdiği cevaplara binaen ortaya çıkan sonuçların paralel olduğunu görmek de mümkündür.

Bu bilgiler ışığında, 2012 yılını baz alacak olursak, gönüllülerin neredeyse tamamı farklı kültürlerden gelen insanlarla bir arada olmayı ve iletişim kurmayı, farklı dilde konuşan insanlarla daha iyi iletişim kurmayı, ortak çözümlerin tartışılmasını ve bir takım içinde işbirliği yapmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, toplumun ya da topluluğun çıkarına olacak şeyleri başarmayı, iyi bir fikrin geliştirilmesi ve bunun uygulamaya konulmasını ve mantıksal düşünmeyi ve sonuçlar çıkarmayı öğrendiğini ifade edenlerin oranı da %90'ın üstündedir. Bunlara ek olarak; gönüllülerin kendi kendine medya içeriği üretmeyi, kendini yaratıcı ve

Grafik 3.1. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Öğrenme I

Kaynak: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi Ray Network Ulusal Araştırma Analizi

sanatsal biçimlerde daha iyi ifade etmeyi, kişisel ve mesleki gelecekleri ile ilgili fırsatlara ulaşmayı, tartışmalar sırasında düşüncelerini daha iyi ifade etmeyi ve öğrenme sürecini bağımsız şekilde planlamayı ve gerçekleştirmeyi öğrendiklerini %70'in üzerinde ifade ettiklerini görmek mümkündür.

İlgili çalışma kapsamında ayrıca AGH eski gönüllülerle odak grup çalışmaları yapılmış ve bu görüşmelerden anketleri destekler sonuçlar çıktığı söylenebilir. Örneğin; farklı dilde konuşan insanlarla daha iyi iletişim kurma becerisi ile ilgili olarak eski bir AGH gönüllüsü; Romanya’da bulunan projeye ilk katıldığında İngilizce bilmediğini, sadece belli başlı konular hakkında konuşabildiğini, kuruluşunun ilk bir ay gönüllünün dilini geliştirmeye odaklandığını ve bu durumun daha sonraki çalışmalarına olumlu etki yaptığını ifade etmiştir (2014a:42). Yine benzer olarak bir diğer AGH eski gönüllüsü; projeye katılırken İngilizce seviyesinin çok düşük olmasına rağmen projede dil konusunda büyük ilerleme katettiğini ifade etmiştir (2014a:42).

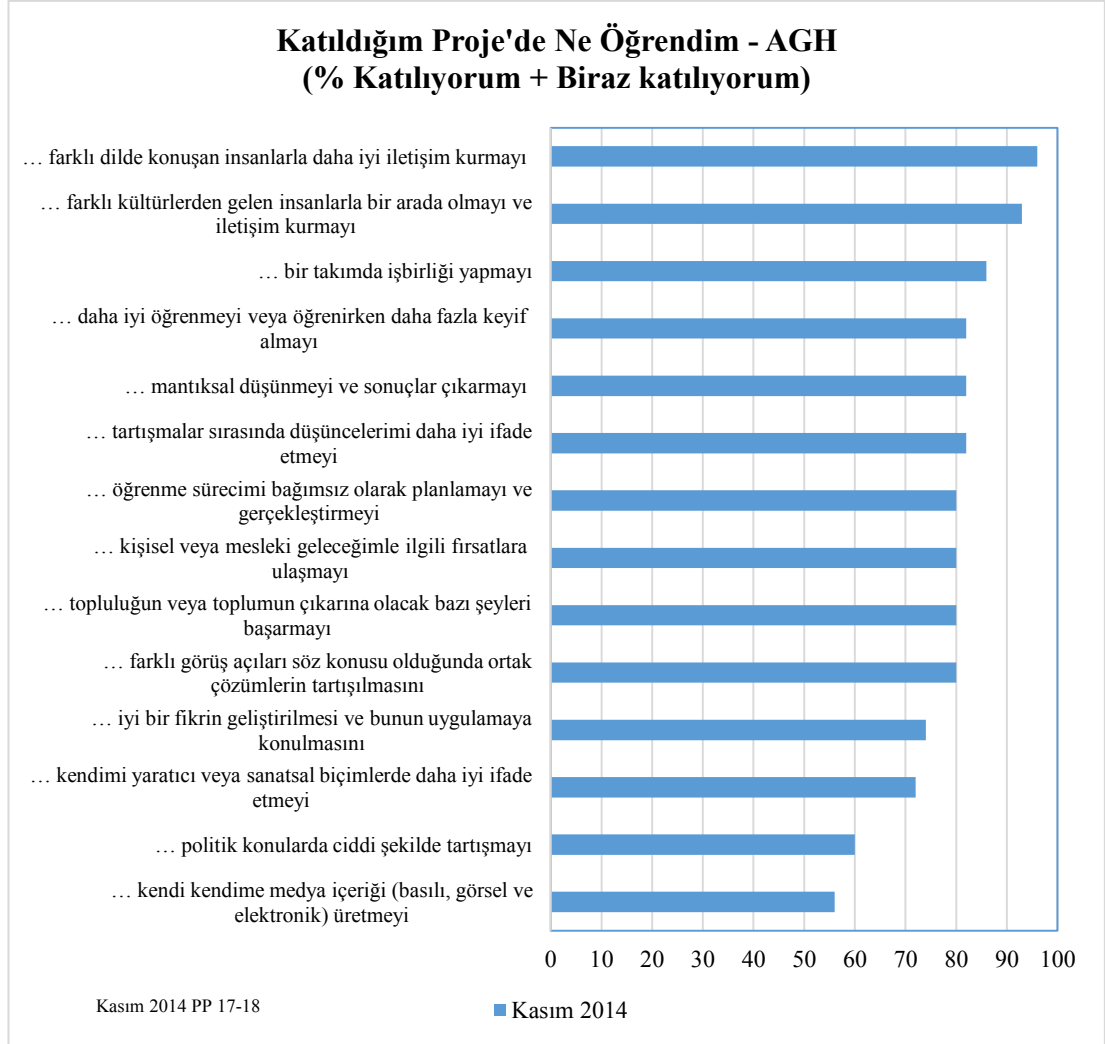
Gönüllülerin ortak çözüm geliştirmeyi ve bir takımında işbirliği yapmayı öğrendiklerini ifade etmeleri de üzerinde durulması gerekli görülen diğer bir husustur. Raporda belirtildiği üzere, 2012 anketlerine katılanların %96’sı ortak çözüm geliştirmeyi, %95’i ise bir takımında işbirliği yapmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir (2014a:42-43). Eski bir AGH gönüllüsü de bu durumu şu sözlerle desteklemektedir (2014a:43):

“Ekip çalışması da çok önemli aslında, çünkü beraber gittiğin insanlarla da sorunlar yaşayabiliyorsunuz. Mesela iki Türksünüz ama yine de sorunlar yaşayabiliyorsunuz. Ortak fikirleriniz yok belki, ama onunla da bir ortak yol bulmayı, ortak ekip çalışması yürütmeyi, aslında ekibin bir parçası olmayı da öğreniyorsunuz.”

Erasmus+: Gençlik Programı’nın Araştırmaya Dayalı Analizi olan RAY *Network* çalışmasının Türkiye Ulusal Raporu’nda da ilgili konuda benzer sonuçlara ulaşılmış olup 50 eski AGH gönüllüsü ile gerçekleştirilen Kasım 2014 anketinden elde edilen veriler incelendiğinde (2015:62); gönüllülerin, %95’ten fazla bir oranla, en fazla farklı dilde konuşan insanlarla daha iyi iletişim kurmayı ve farklı kültürlerden gelen insanlarla bir arada olmayı ve iletişim kurmayı öğrendiklerini ifade ettikleri görülmektedir (Grafik 3.2).

İlgili çalışma kapsamında gerçekleştirilen odak grup görüşmelerinde de gönüllüler, dil gelişimleri üzerinde ehemmiyetle durmuşlardır. Eski bir gönüllü; yurtdışına ilk kez tek başına çıktığını, İngilizce seviyesini kötü olduğunu ve bu durumun onu strese soktuğunu; fakat zaman için de teknolojinin de yardımıyla

Grafik 3.2. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Öğrenme II

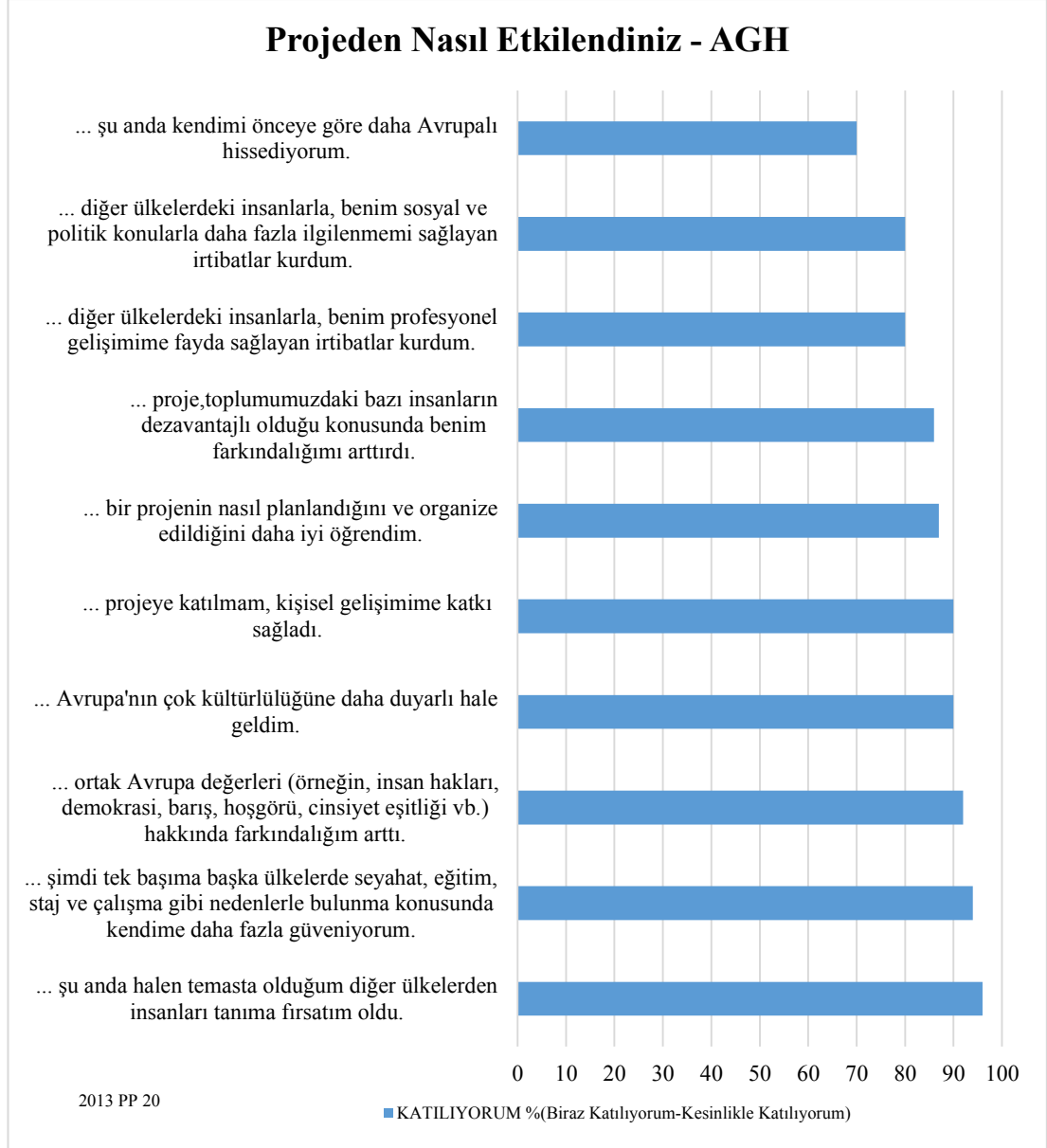

Kaynak: Erasmus+; Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırması

İngilizce dil becerisini geliştirerek proje koordinatörü ile İngilizce iletişim kurmaya başladığını ifade etmiştir (2015:63). Bir başka eski gönüllü ise; yabancı dilin okulda değil doğal ortamında öğrenileceğini vurgulamış ve sadece İngilizce değil bunun yanında bir miktar da Bulgarca öğrendiğini belirtmiştir (2015:63).

Anket sonuçlarına göre; bir takımda işbirliği yapmayı, daha fazla öğrenmeyi veya öğrenirken keyif almayı, mantıksal düşünmeyi ve sonuçlar çıkarmayı ve tartışmalar sırasında düşüncelerini daha iyi ifade edebilmeyi öğrendiğini ifade eden gönüllülerin oranı %80'in üzerinde olup ayrıca, her 5 gönüllüden 4'ü öğrenme sürecini bağımsız olarak planlamayı ve geliştirmeyi, kişisel veya mesleki geleceği ile ilgili fırsatlara ulaşmayı, topluluğun veya toplumun çıkarlarına olacak şeyleri

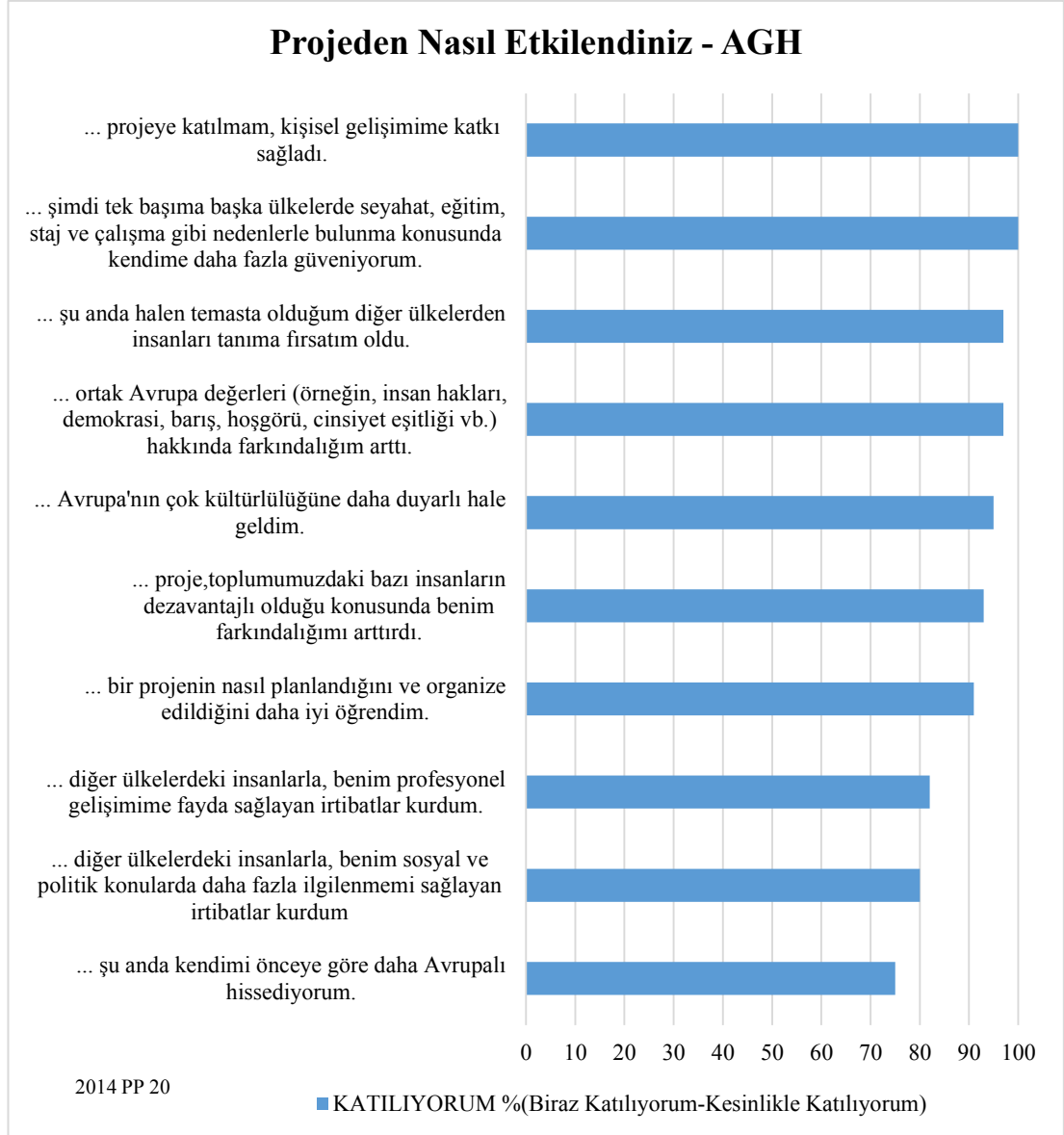
Grafik 3.3. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Kazanımlar I

Kaynak: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi Ray Network Ulusal Araştırma Analizi

başarmayı ve farklı görüş açıları söz konusu olduğunda ortak çözümleri tartışmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu başlık altında, ayrıca, gönüllülerin kazandığı özgüven, diğer ülkelere ve kültürlerden insanlar tanıma, kişisel gelişim vb. gibi kazanımlar da ele alınabilir. Bunlarla ilgili her iki RAY Network Ulusal Raporu kapsamında çalışma yapılmış olup (Grafik 3.3 ve Grafik 3.4) hem 2014 raporunda ele alınan 2013, verileri hem de 2015 raporunda ele alınan 2014 verileri gönüllülerin

Grafik 3.4. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve Kazanımlar II

Kaynak: Erasmus+: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırması

AGH faaliyetleri vasıtasıyla elde ettikleri kazanımları olumlu olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

2013 verileri, gönüllülerin %95'inden fazlasının şu an hala temasta olduğu diğer ülkelerdeki insanları tanıma fırsatı elde ettiğini belirtmiştir. Bu hususta eski bir AGH gönüllüsü; katıldığı projenin çocuklarla ilgili olduğunu, bu proje vesilesiyle ilk kez yurtdışına çıktığını ve ilk kez yabancı arkadaşları olduğunu ifade etmiş, 9.5 aylık bir süre ile farklı kültürlerden insanlarla bir arada yaşamak ve bir şeyler paylaşmanın kendisini pozitif yönde etkilediğini bu yüzden başka bir programla yeniden

yurtdışına gitmek istediğini söylemiştir (2014a:45). Bir diğer AGH gönüllüsü ise bu husustaki olumlu düşüncelerini şu şekilde aktarmıştır:

“Polonya tarihi, Doğu Avrupa tarihi konusunda çok şey tartıştım, öğrendim oradaki insanlardan. Polonya'nın zaten Katolik muhafazakâr bir ülke olduğunu biliyordum, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetlerin güdümünde olduğunu biliyordum. Ama onu tam anlamıyla okuma yaparak artı oradaki kişilerle konuşarak, tartışarak öğrenme fırsatı buldum. Özellikle tarih, siyaset, coğrafya ve kültürleri öğrendim. En çok kültürleri hakkında şeyler öğrendim.”
(2014a:45).

Ayrıca, gönüllülerin %95'i projeden edindikleri deneyim ile büyük özgüven kazandıklarını, %92'si insan hakları, demokrasi, barış, hoşgörü gibi ortak Avrupa değerleri hakkında farkındalık kazanıklarını, %90'ı ise Avrupa'nın çok kültürlülüğü hususunda daha duyarlı olduklarını ve projeye katılmanın kişisel gelişimlerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir (2014a: 45-46).

RAY *Network* 2015 Ulusal Raporu kapsamında elde edilen bulgular (Grafik 3.4) da Grafik 3.3'te ortaya konanlarla aynı bağlamda olmakta ve onları desteklemektedir. Hatta, dikkat çekici olarak; 2014 sonuçlarında, ankete katılan gönüllülerin tamamı proje deneyimlerinin kişisel yaşamlarına katkı sağladığını ve başka ülkelere gezi, eğitim, staj, iş vb. sebeplerle kendi başarılarına gitme konusunda çok daha özgüvenli hissettiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Bu hususta ayrıca eski bir AGH gönüllüsü; bir proje kapsamında veya çalışmak için yurtdışına gitme planının hep olduğunu fakat tek başına bunu gerçekleştiremeyeceğini düşündüğünü ifade etmiş ve AGH sayesinde özgüven ve motivasyon kazanarak ufkunu genişlettiğini ve ileriye dönük planlarını çok daha iyi yapabildiğini ifade etmiştir (2015:64).

Gönüllülerin neredeyse tamamı başka ülkelerden kişilerle tanışma fırsatı yakaladıklarını ve bu insanlarla halen görüştiklerini ifade etmişlerdir. RAY çalışması kapsamında gönüllülerle yapılan odak grup görüşmelerinde de bu husus üzerinde fazlaca durulmuş olup gönüllüler başka ülkeden insanları, başka kültürleri tanıma ve kendilerini ve kendi kültürlerini onlara tanıtmaya fırsatı bularak önyargıların ortadan kaldırılmasını sağlamışlardır. Bir AGH eski gönüllüsü bu durumu; dil, din, ırk ne kadar farklı olsa da aslında insanların çok benzer olduklarını gördüğünü

söyleyerek ifade etmiştir (2015:66). Bir diğer gönüllü ise bu konudaki memnuniyetini şu sözlerle dile getirmiştir:

“Bizim kültürümüze yönelik şeyler öğrettik, müzik, oyun... Mesela kültür gecesi oluyordu kendi evimizde, bizim müziklerimizle oyun oynuyorduk. Mesela Ramazan ayı içinde ordaydık; çeşitli yemekler yaptık arkadaşlara kendi elimizle; onlar da biz de çok mutlu olduk. İftara davet ettik, onlar da bizi davet etti. Müslüman değiller ama onların evinde iftar yemeğine gittik.”(2015:66).

Bunlara ek olarak, Grafik 3.4’teki veriler; AGH gönüllülerinin aktif vatandaşlık ve Avrupa konuları ile ilgili alanlarda dikkate değer bir ilerleme gösterdiklerini ortaya koymaktadır. AGH gönüllülerinin %98’i insan hakları, demokrasi, barış, hoşgörü gibi ortak Avrupa değerlerinin farkına varmaya başladıklarını ifade etmektedir. Bu gönüllülerin %96’sı projenin kendilerini Avrupa’nın çok kültürlülüğüne karşı daha anlayışlı yaptığını ifade etmiş ve bu AGH gönüllülerinden %70’inden fazlası kendilerini daha Avrupalı hissettiklerini vurgulamışlardır. Ayrıca, sosyal bir projede katılımcı ve gönüllü olmalarından dolayı gönüllülerin toplumdaki bireylere karşı daha fazla duyarlılık kazandığı görülmektedir. Zira gönüllülerin %94’ü toplumlarındaki bazı insanların dezavantajlı olduğu gerçeğine yönelik farkındalıklarının arttığını ifade etmişlerdir (2015:68).

AGH’nin öz tanınırlığı başlığı altında ele alınması gerekli görülen bir diğer konu ise Youthpass Sertifikası ve bu sertifikanın içerdiği anahtar yeterliliklerdir. Bilindiği üzere, Gençlik Programı kapsamında uygulanan faaliyetlere katılan katılımcılara verilen bir sertifika ve bu faaliyetlerden elde edilen yeterliliklerin tanınırlığını sağlamayı amaçlayan bir araç olarak Youthpass, temel olarak yeterlilikleri 8 ana başlık altında ele almıştır (bk. Bölüm 1.2.4).

RAY Network Türkiye Ulusal Raporu araştırması kapsamında elde edilen bulgular, Gençlik Programı genelinde bu 8 anahtar yeterlilikten en fazla öğrenme deneyiminin sosyal vatandaşlık yeterlilikleri, yabancı dilde iletişim, öğrenmeyi öğrenme ve girişimcilik ve inisiyatif alma başlıklarında gerçekleştiği göstermektedir (2014a:72-73).

AGH özelinde bakıldığında ise, yukarıda grafikler yardımı ile ele alınan verilerden de görüleceği üzere, faaliyetlerde elde edilen bilgi, beceri ve

yeterlilikler bu 4 yeterlilik başlığına diğerlerine oranla daha çok dâhil edilebilmektedir. Ayrıca, AGH'nin sosyal sorumluluk çerçevesi, amaçları ve hedefleri ve nevi şahsına münhasır yapısı gereği bu 4 başlığa daha fazla önem atfetmesi de doğaldır.

AGH'nin hem uzun süreli bir faaliyet olması hem de içerisinde dil desteğini bir zorunluluk olarak barındırması sebebiyle, ikinci anahtar yeterlilik olan **yabancı dillerde iletişim** açısından başarı oranının yüksek olduğu söylenebilir. Grafik 3.1 ve Grafik 3.2'de de açıkça görüleceği üzere; 2012, 2013 ve 2014 yılları için eski AGH gönüllüleri her bir yıl özelinde %90'ın üzerinde bir oranla, farklı dilleri konuşan insanlarla daha iyi iletişim kurduklarını ifade etmişlerdir.

Youthpass Kılavuzu'nda **öğrenmeyi öğrenme yeterliliği** (anahtar yeterlilik 5), bireylerin kendi öğrenmelerini organize edebilme yeteneği olarak ifade edilmiştir (2009:22).

“Öğrenmeyi öğrenme yeterliliğine örnek olarak şu durumlar sayılabilir: [Bir] öğrenen olarak kendiniz hakkında yeni şeyler öğrenmek (en iyi nasıl, kiminle, hangi durumlarda öğrenirsiniz; sizi öğrenme konusunda ne güdüler eder, ne engeller vb.); kendiniz için bireysel amaçlar ve hedefler belirlemeyi öğrenmek; projenizde hâlihazırda sahip olduğunuz yeterlilikler ve deneyimi nasıl kullanabileceğinizi öğrenmek ve ileride geliştirmek üzere yeni neler öğrenebileceğinizi öğrenmek; kendinizi nasıl motive edeceğinizi ve kendinize daha güvenli hissetmeniz için nelerin yardımcı olacağını öğrenmek; projenizde öğrendiğiniz somut şeyleri, okul, iş, ev gibi değişik durumlarda kullanmak.”
(Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:80).

Bu bölüm genel olarak ele alındığında gönüllülerin kendi öğrenme sürecinin genel olarak farkında oldukları görülecektir. Grafik 3.1 ve Grafik 3.2'de görülebileceği üzere, öğrenme sürecini bağımsız olarak planlamayı ve gerçekleştirmeyi öğrenme oranı 2012 yılı için %80'in üzerinde, 2013 yılı için %80'e yakın ve 2014 yılında ise %80 olarak gerçekleşmiştir. Daha iyi öğrenmeyi ve öğrenirken keyif almayı öğrenme ise 2012 için %90'a yakın, 2013 yılı için %80'e yakın ve 2014 yılı için %80'den fazla olarak oranlanmıştır. Ayrıca, eski bir AGH gönüllüsü; bu programın kendisine oldukça faydalı olduğunu, kendini artık daha iyi tanımlayabildiğini ifade etmiş ve programın daha sağlam adımlar atmasını, yeni

şeyler öğrenmesini ve en önemlisi öğrenmeyi öğrenmesini sağladığını söylemiştir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:81).

Altıncı anahtar yeterlilik olan **sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri**; farklı sosyal ve kültürel çevrelerden insanlarla iletişim kurabilmeyi, karşılaşılan sorunlara karşı olumlu ve yapıcı bir şekilde çözümler üretebilmeyi, sivil, sosyal ve çalışma hayatına katılabilmeyi ve vatandaş olarak aktif katılım sağlamak için gerekli bilgi, beceri ve donanımına sahip olabilmeyi bünyesinde barındırır (Türkiye Ulusal Ajansı: 73). Bu yeterlilik de AGH açısından olumlu olarak ele alınabilir. Grafikler incelendiğinde, bu kapsamda ele alınabilecek kısımların gönüllülerin neredeyse tamamına yakını tarafından olumlu şekilde yorumlandığı ve gönüllülerin kendilerini bu hususlarda değerlendirirken son derece olumlu oldukları görülebilecektir. Örneğin; anketlere katılan gönüllülerin farklı kültürlerden olan insanlarla bir arada olmayı ve onlarla iletişim kurmayı öğrenme oranı 2012 için nerdeyse %100, 2013 ve 2014 içinse %95'e yakın bir orandadır. Ayrıca, bu hususta eski bir AGH gönüllüsü; proje sayesinde hayır diyebilmeyi ve hoşuna gitmeyen durumlar karşısında sesini yükseltmeyi; fakat aynı zamanda, ani tepkiler vermekten kaçınarak, önce nasıl davranması gerektiğini düşünerek adım atmaya öğrendiğini ifade etmiştir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:75).

Son olarak, yedinci anahtar yeterlilik olan **girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliliğini** ele alacak olursak; bir proje fikrini hayata geçirmek, bir gençlik projesini planlamak ve uygulamak, proje fikrinizi gerçekleştirmek için destek bulmak ve işbirlikleri sağlamak, mevcut insan kaynağını ve yetenekleri azami fayda alacak şekilde kullanmak, proje faaliyetlerini planlarken ve gerçekleştirirken yaratıcı ve yenilikçi olmak ve bireyler için şahsi anlamda yeni yetenekler ve gelişim fikirleri keşfetmek gibi hususlar bu başlık altında ele alınabilir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:82). Grafik 3.3 ve Grafik 3.4 incelendiğinde, her iki grafikte de gönüllülerin %90'ından fazlasının bir projenin nasıl planlandığını ve uygulanmaya konulduğunu daha iyi öğrendiğini ifade ettikleri görülmektedir. Grafik 3.1 ve Grafik 3.2 incelendiğinde ise iyi bir fikrin geliştirilmesi ve bunun uygulamaya konulması hususunda 2012 verileri %90'ın üzerinde olmasına rağmen, 2013 verileri %80'in, 2014 verileri ise bu konuda %75'in altındadır. Bu da gönüllülerin girişimcilik ve inisiyatif alma hususunda öğrendikleri oranda eyleme geçmedikleri şeklinde

yorumlanabilir. Bunlara ek olarak; eski bir AGH gönüllüsü; AGH projesi sayesinde, organizasyon becerilerinin geliştiğini, bu sayede uluslararası bir haftayı içinde bulunduğu kuruluştakilerin yardımı ile düzenlediğini söylemiş ve nasıl ağ kuracağını ve düzenledikleri faaliyet kapsamında gelecek olan katılımcılarla nasıl iletişime geçeceğini AGH faaliyetinde öğrendiğini ifade etmiştir (2014a:82). Benzer olarak, bir diğer eski AGH gönüllüsü de; AGH'nin organizasyon becerileri için kendisine çok faydalı olduğunu; mesela liderlik yapmayı, organizasyon planlamayı ve uygulamayı öğrendiğini ifade etmiştir (2014a:82).

Öte yandan, 2007-2009 Gençlik Programı Etki Analizi Raporu'nda, ilgili yıllar arasında yurtdışında gönüllülük yapmış 125 AGH eski gönüllüsüne 'AGH'den edindikleri deneyim ve kazanımları sivil toplum alanında ne düzeyde kullandıkları veya kullanma fırsatı buldukları' sorulmuş; gönüllülerin yalnızca %14'ü çeşitli faaliyetler geliştirerek bu fırsatı bulduklarını, %75'i ise henüz fikir geliştirme ve planlama aşamasında olduklarını ifade etmişlerdir (n.d:25). Dolayısıyla, iyi bir fikrin geliştirilmesi ve uygulamaya konulması açısından elde edilen veriler, AGH'nin öz tanınırlığı açısından kat edilen ilerlemenin açık bir göstergesidir.

Bu tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen bulgular da, yukarıdaki verilerle büyük oranda benzerlik göstermektedir. Mülakatlarda görüşülen kişiler, AGH deneyimi sayesinde gönüllülerin elde ettiği kazanımlardan özellikle kültürlerarası iletişim ve başka bir kültürü tanıma, yabancı dil becerisini geliştirme, özgüven kazanma, girişimcilik ve inisiyatif alma becerisi ve kişisel gelişim sağlama üzerinde durmuştur. Mülakatlar ayrıca, gönüllülerin bu kazanımların büyük oranda farkında olduklarını ve projelerinden sonra da hayatlarında aktif olarak kullanmakta başarılı olduklarını; fakat gönüllülerin kendi kazanımlarının farkında olmaları ile bunları hayatlarında aktif olarak kullanmaları arasında gönüllülerin şahsına bağlı olarak farklılık olabileceği ortaya koymuştur. AGH'nin öz tanınırlığı ile ilgili olarak SIĞINÇ; özellikle uzun dönem AGH faaliyetinde yer alan gönüllülerin hayat deneyimi ve tecrübe kazandıklarını ve proje konuları ile ilgili olarak mesleki yeterlilikler de kazanabildiklerini (2 Ocak 2017) ve CERTEL; gönüllülerin kişisel gelişim, özgüven kazanma, en az bir yabancı dili daha iyi kullanma, proje sonrası sivil toplum alanında aktif rol alma gibi konularda

kendilerini geliştirdiğini ve bu gönüllülerinin büyük bir kısmının bu kazanımların farkında olduklarını (2 Ocak 2017) ifade etmişlerdir.

BİLAL ise hem bir akredite kuruluş temsilcisi, hem de eski bir AGH gönüllüsü olarak kendi öğrenme deneyiminden örnek vererek; 10 ay süren AGH faaliyeti sayesinde kendini daha iyi ifade etme, kendi bütçesini daha iyi idare etme, başka insanlarla daha iyi iletişim ve işbirliği kurma gibi hususlarda kendini geliştirdiğini ifade etmiş ve ayrıca AGH’ de kültürlerarası öğrenmenin, yaşayarak ve yaparak öğrenmenin ve en az bir yabancı dili rahatça geliştirmenin mümkün olduğu üzerinde durmuştur. Yabancı dille ilgili olarak, projede İngilizcesini geliştirmenin yanında temel düzeyde Macarca da öğrendiğini; ayrıca AGH’den sonra uluslararası gündemi takip etme konusunda daha rahat ve istekli olduğunu da eklemiştir. Bir akredite kuruluş temsilcisi olarak ise, göndermiş olduğu gönüllüler açısından gönüllülerin özellikle inisiyatif alma becerilerinin geliştiğini ifade etmiş ve lise mezunu olarak projeye katılan bir gönüllüsünün, projede logo tasarlamayı öğrenmesi, bilgisayar programlarını öğrenmesi, çevre edinerek kendisine sponsor desteği bulup Türkiye’ye döndükten sonra ise eski bir aracı modifiye ederek ve İŞKUR ile de iş fikrini görüşüp oradan hibe desteği alarak bu iş fikrini hayata geçirdiğini ifade etmiştir (29 Aralık 2016).

ASLAN; AGH’nin gönüllülere kültürlerarası iletişim becerisi, özgüven, yabancı düşmanlığının önlenmesine yönelik edinimler, bireysel bütçe yönetimi, gönüllülük bilinci, yabancı dili becerisi ve yabancı dil öğrenme konusunda endişeleri ve önyargıları giderme gibi kazanımlar sağladığını; gönüllülerin girişimcilik ve inisiyatif alma yönlerini geliştirerek, proje sonrası gençlik gurubu kurup proje yazma ve sunma, AGH kapsamında akredite edilmiş bir kuruluştaki görev alma ve hatta dernek kurup akredite olma gibi konularda da fayda sağladığını ifade etmiştir (29 Aralık 2016). Öte yandan ASLAN; AGH gönüllülerinin kazandığı yeterlilikleri anlamlandırmada ve bunları hayatlarında kullanma hususunda beklenen ve istenen ideal düzeyde olunmadığını söylemiş ve gönüllülerin kazandıkları yeterlilikler açısından kendilerini sadece gençlik alanı ile sınırlandırdıklarını ve bunun çözümü için yapılması gerekenin gönüllülüğün çok geniş bir kavram ve alan ve AGH’nin bunun sadece bir parçası olduğunu gönüllülere anlatmak olduğunu ifade etmiştir (29 Aralık 2016). ŞENYUVA ise öz tanınırlık açısından AGH ile Gençlik Programı

çerçevesinde uygulanan diğer alt program türleri arasında genel bir değerlendirme yaparak; AGH'nin diğer gençlik projelerinden yapısal, içerik ve etkileri açısından farklı olduğunu, süre uzunluğu, gönüllünün tek başına olması ve toplumla iç içe olması açısından AGH'nin daha geniş bir alanda, daha fazla ve daha derin yeterlilik kazandırmakta olduğunu; bu yüzden AGH'nin ve çıktılarının tanınırlığının diğerlerine kıyasla daha önemli olduğunu söylemiştir. Örnek olarak, bir hafta faaliyet yapan bir gencin aldığı tepki ile 1 yıl başka bir ülkede yaşamış ve faaliyet göstermiş bir gencin aldığı tepkinin farklı olduğunu ifade etmiştir. Bunlara ek olarak, AGH'nin daha derin ve geniş etki yaratması açısından öz ve toplumsal tanınırlığının daha yüksek olduğunu, bir hafta yurtdışında faaliyet gösteren bir bireyin kısa vadeli bir değerlendirme yaparken bazen çok gerçekçi olmayan değerlendirmeler yapmakta olabilmemesine karşın; tek başına yurtdışında uzun süre yaşayarak kamu yararına çalışan bir gencin değerlendirmesinin daha gerçekçi olacağını ve bu gençlerin ilk günleri ile 6 ay sonraki durumlarını da daha rahat değerlendirebileceklerini de eklemiştir (4 Ocak 2017).

Genel olarak değerlendirilecek olursa; hem *RAY Network* Ulusal Raporlarından elde edilen veriler, hem ilgili çalışmalar kapsamında gerçekleştirilen odak grup görüşmeleri çıktıları hem de bu tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen mülakat görüşmelerinden elde edilen bulgular birbirini destekler nitelikte olup, bu bilgiler ışığında AGH'nin en çok gönüllülere yabancı dilde iletişim becerisi, kültürlerarası iletişim becerisi, özgüven, takım çalışması ve girişimcilik ve inisiyatif alma becerisi kattığını söylemek mümkündür. Bu bilgi, beceri ve yeterliliklerle ilişkili olarak, AGH kapsamında öz tanınırlık Türkiye açısından yüksek olup elde edilen bulgular gönüllülerin kazandıkları edinimleri genel olarak hayatlarında kullandıklarını göstermektedir. Fakat bu hususta üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise şudur: Bulgular, AGH'deki öğrenme süreci ile öz tanınırlık arasında fark olduğunu ve öz tanınırlığın yüksek olmasına rağmen öğrenme oranına tam olarak ulaşamadığı yönündedir.

3.2. Toplumsal Tanınırlık:

Pathways 2.0 Belgesinde, yaygın eğitim/öğrenme vasıtasıyla kazanılan yeterliliklerin, bu faaliyetler içinde yapılan işin ve bu işi sağlayan kurum/kuruluşların değerinin toplumun geneli tarafından kabul edilmesi olarak tanımlanan toplumsal tanınırlık (2011:14); yapılan işin başkaları tarafından daha iyi anlaşılması ve olumlu şekilde değerlendirilmesi için bir süreçtir. Sosyal tanınırlık, toplumun genelinin ve diğer sektörlerden olan kişilerin sadece gençlik çalışmalarının ne olduğunu bilmesi anlamına gelmeyip aynı zamanda ona karşı olumlu tutum içinde olmalarını da içerir (SALTO TCRC & SALTO SEE, 2011:25).

AGH açısından düşünülecek olursak; sosyal tanınırlık, gönüllülerin AGH sürecinde edindiği bilgi, beceri ve yeterliliklerin potansiyel işverenler tarafından ne kadar tanındığı ve bu durumun gönüllülerin istihdam olanaklarına yaptığı etki ve AGH deneyimi ve öğrenme çıktılarının gönüllülerin ailesi, yakın çevresi, arkadaş ortamı, okul ve iş çevresi tarafından ne derece kabul gördüğü olarak ifade edilebilir.

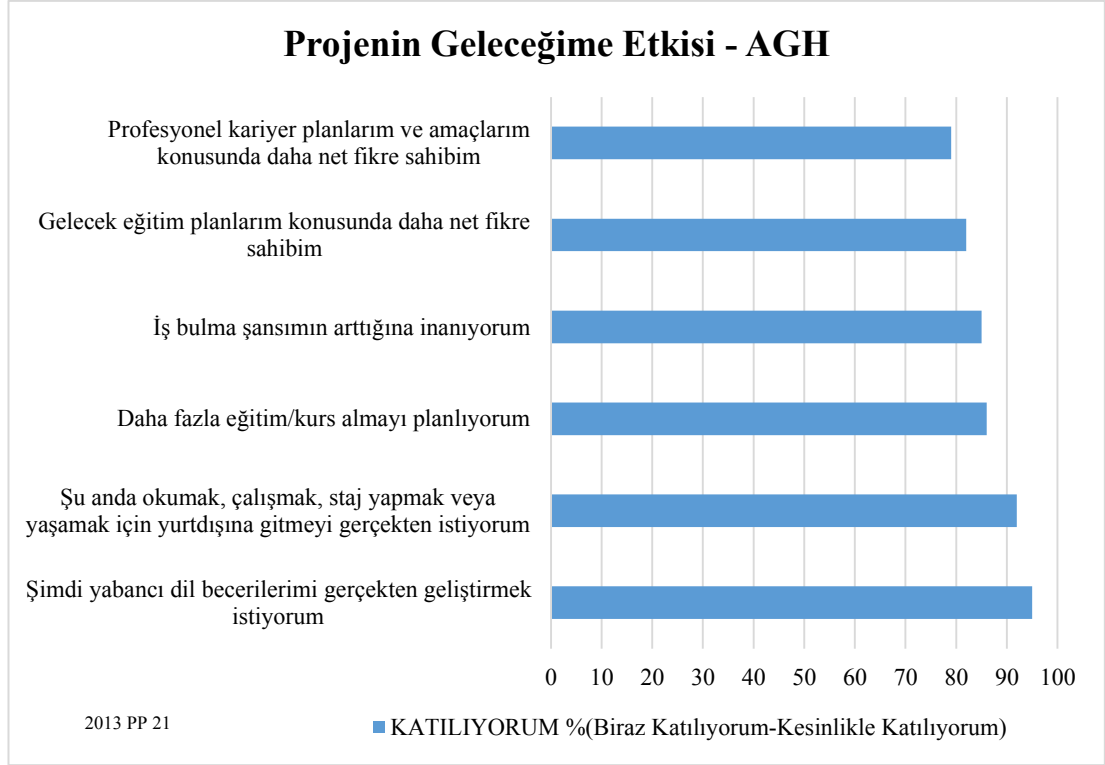
İlk olarak, istihdam üzerinde duracak olursak; RAY *Network* Türkiye Ulusal Raporu'nda ifade edildiği gibi, gençlik projeleri katılımcılar için hem istihdam olanaklarının arttığı algısını oluşturmakta hem de bu katılımcıların gelecek eğitim ve kariyer planları gibi konularda fikirlerinin netleşmesi hususunda onlara yardımcı olmaktadır. Projelere katılımları sayesinde özellikle gençler ciddi bir mesleki gelişim fırsatı yakalamaktadırlar (2014a:92).

Bilindiği gibi, Erasmus+ Program Rehberi'nde belirtildiği üzere, Gençlik Programı'nın –ve önemli bir parçası olarak AGH'nin- temel hedeflerinden bir tanesi (2014a:21):

“Özellikle gençlerin, gençlik çalışmasında aktif olanların veya gençlik kuruluşlarının ve gençlik liderlerinin öğrenme hareketliliklerine daha fazla fırsat sunmak ve gençlik alanı ile işgücü piyasası arasındaki bağları güçlendirmek suretiyle; imkânları kısıtlı gençler de dâhil olmak üzere, gençlerin temel beceri ve yeterliliklerin seviyesini artırmak, Avrupa'da demokratik hayata ve işgücü piyasasına katılımı, aktif vatandaşlığı, kültürlerarası diyalogu, sosyal dahil etme ve dayanışmayı teşvik etmek.”

Bu sebeplerden dolayı Avrupa Gönüllü Hizmeti, gönüllülerin istihdam edilebilirliği konusuna büyük önem vermektedir.

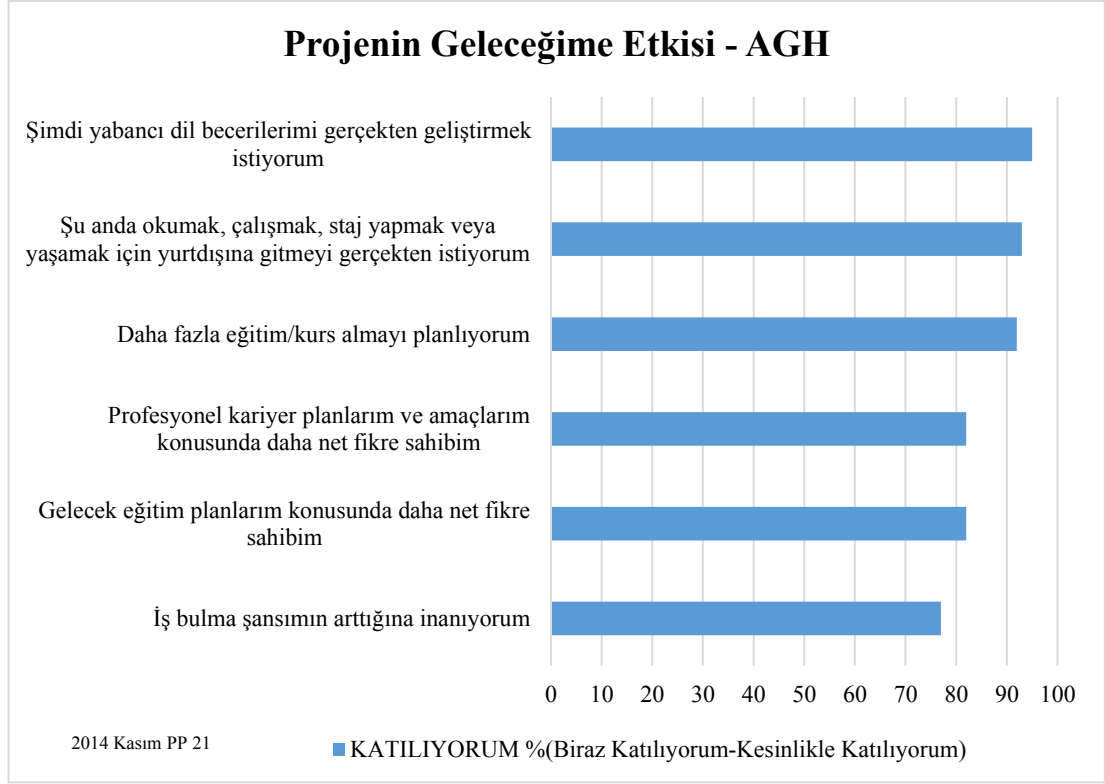
Grafik 3.5. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve İstihdam I

Kaynak: Gençlik Programı'nın Araştırılmasına Dayalı Analizi Türkiye Ulusal Raporu

AGH ile istihdam ilişkisine, gönüllülerin istihdam edilebilirliğine ve AGH faaliyetlerinde kazanılan bilgi, beceri ve yeterliliklerin istihdam açısından etkilerine göz atacak olursak; bir önceki bölümde ele alınan öz tanınırlık kadar yüksek sonuçlara ulaşılamasa da; AGH'nin gönüllülerin istihdam edilebilirliklerine etkisi azımsanamayacak kadar yüksektir. RAY *Network* Türkiye Ulusal Raporları kapsamında gönüllülerle yapılan anket sonuçlarından ele edilen verilerden de bu sonuçları çıkarmak mümkündür (Grafik 3.5 ve Grafik 3.6). Grafikler incelendiğinde, 2013'te ankete katılan gönüllülerin %85'e yakını, AGH'den edindiği bilgi, beceri ve deneyim sayesinde gelecekte iş bulma şansının arttığını ifade etmişlerdir. Bu oran, 2014 Kasım anketi için %77 olarak gerçekleşmiştir. Burada üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise anketlerin doğrudan istihdam oranını değil, eski gönüllülerin proje sonrasında kendi istihdam edilebilirlik değerlendirmelerini yansıttığıdır. Bu sebeple ilgili ulusal raporlarda eski gönüllülerle ve AGH proje

Grafik 3.6. Avrupa Gönüllü Hizmeti ve İstihdam II

Kaynak: Erasmus+: Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi Ray Network Türkiye Ulusal Raporu

sorumluları ile odak grup görüşmeleri ve derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Yapılan bu odak grup görüşmeleri ve mülakatlar AGH ile istihdam ilişkisini daha net ortaya koymuş ve bu durum RAY Network 2014 Türkiye Ulusal Raporu'nda şu şekilde ifade edilmiştir (2014a:48):

“Yapılan odak görüşmelerinde de istihdam konusu gündeme gelmiş ve AGH eski gönüllülerinin Gençlik projesi ile istihdam bağlantısını en güçlü kuran ve bu tecrübeden en çok istifade eden grup olduğu gözlemlenmiştir. Proje etkilerinde olduğu gibi, gelecek planlarına olan etki konusunda AGH projeleri katılımcıları belirli bir alanda değil, kapsamlı bir şekilde tüm alanlarda etkilemektedir.

Tüm bu analizler, Avrupa Gönüllü Hizmeti projelerinin katılımcı gençlerin hayatlarında bir dönüm noktası teşkil edecek kadar derin ve kapsamlı etkileri olduğuna ve AGH'nin katılımcı gençlerin yeterliliklerinin gelişimi konusunda en etkili eylem olduğuna işaret etmektedir.”

Gerçekleştirilen bu görüşmelerde; eski bir AGH gönüllüsü, projesi bittikten sonra 2-3 ay gibi kısa bir sürede işe girdiğini; bir diğer eski gönüllü; projesinden

Ağustos ayının başlarında döndüğünü, bir hafta sonrasında mülakatlara girmeye ve iki hafta sonra da işe başladığını ve bunun AGH sayesinde olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca, bir başka eski AGH gönüllüsü ise; projenin önemli bir etkisinin iş konusunda olduğunu, projeye dâhil olmadan önce üniversiteden mezun olduğunu fakat iş bulamadığını, AGH'den döndükten sonra başvurularına daha fazla olumlu cevap aldığını söylemiş ve Fransızca dili alanından mezun olmuş biri olarak sadece eğitim sektörü açısından değil, ayrıca dış ticaret sektörü açısından da olumlu geri dönüşler aldığını çünkü AGH'de kazanılan yurtdışı deneyiminin ve yabancı dil becerisinin işverenler açısından büyük bir avantaj olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde, bir AGH proje koordinatörü de; eski bir gönüllüsünün Sağlık Bakanlığı'nın bir projesinde çalıştığını, bir başka eski gönüllüsünün ise Yalova'da yabancı dil hocalığı yaptığını belirtmiş ve gönüllülerin hayatlarında ve bakış açılarında AGH sonrası ciddi değişiklikler olduğunu ifade etmiştir (2014a:48).

Görüldüğü üzere, AGH'de kazanılan yeterlilikler birçok eski gönüllüye istihdam kapısını aralamış olup bu hususta çok fazla örnek bulunmaktadır. Bu örneklerden bir diğeri 2 tanesi ise şu şekildedir: Eski bir AGH gönüllüsü; Almanya'da bir spor kuruluşunda gerçekleştirdiği AGH faaliyeti sonrası Türkiye'ye döndükten sonra, özellikle geliştirdiği yabancı dili sayesinde, iş bulmakta zorlanmadığını ve 7 aydır yabancı menşeli bir şirkette tam zamanlı olarak çalıştığını ifade etmiştir (2014a: 93). Diğer AGH gönüllüsü ise AGH'den sonra hayatında gerçekleşen değişimleri şu sözlerle dile getirmiştir (2014a: 93):

“AGH'den sonra hayatım ve benliğim tam anlamıyla değişti. Önceden sadece hayal edebildiğim, gidebileceğimi hiç düşünmediğim Avrupa'ya gitmiş olmak, orada bir hizmette bulunmak, yurtdışına çıkış, orada yaşama ve hizmette bulunma gibi süreçleri bizzat yaşamış olmak hayatımın AGH sonrası döneminin çok daha farklı olmasına sebep oldu. Döndükten sonra Türkiye'de daha aktif olarak gönüllülük hizmetinde bulunmaya başladım. Yurtdışı iş ve staj başvurularında bulundum ve de kabul aldım. Türkiye'deki şirketler CV'me eklediğim yurtdışı deneyiminden sonra daha fazla aramaya başladılar. Yurtdışında okumanın da zor olmadığını düşünüp master başvurularında bulundum ve de kabul aldım. Önceden hayal bile edemeyeceğim tüm bu olayların peş peşe gerçekleşmesi kendime olan güvenimi tam anlamıyla yerine getirdi.”

Ayrıca, 2007-2009 Gençlik Programı Etki Analizi Raporu'nda, ilgili yıllar arasında yurtdışında gönüllülük yapmış 125 AGH eski gönüllüsüne 'AGH'den edindikleri deneyim ve kazanımları iş alanında ne derece kullanma fırsatı buldukları' sorulmuş ve katılımcıların %75'i bu deneyim ve kazanımlarla iş alanında kendilerine fayda sağladıklarını ifade etmişlerdir (n.d:26). İçerisinde bulunduğumuz mevcut durumda, bu oranın nispeten yüksek olduğu düşünülmekle beraber, bu oran AGH'nin ilgili yıllardan bu yana istihdam edilebilirlik açısından başarılı bir grafik çizdiğinin kanıtı olarak gösterilebilir.

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen bulgular da, AGH özelinde gerçekleşen yaygın eğitim/öğrenme deneyimi sayesinde kazanılan bilgi, beceri ve yeterliliklerin gönüllülere projelerinden sonra istihdam edilebilme hususunda büyük kolaylık sağladığı yönündedir. Gerek Türkiye Ulusal Ajansı personeli, gerekse gençlik çalışanları olarak ifade edebileceğimiz akredite kurum/kuruluş temsilcileri ve Gençlik Araştırmacısı beyanları bu yönde olup bütün görüşmeciler bu hususta birçok örnek olduğunu ifade etmişlerdir.

Mülakatlardan elde edilen bulgulara göz atacak olursak; bu hususta UZMEN; AGH deneyimi ile elde edilen kazanımların istihdam üzerindeki etkisinin çok net olduğunu, gönüllülerin özgeçmişlerinde yurtdışı deneyimleri olduğu için iş görüşmelerinde öne çıktıklarını söylemiş ve örnek olarak, bir öğrencisinin üniversitede sınıfta kalarak AGH'ye gittiğini; fakat AGH sonrası, projede öğrendiği İspanyolca sayesinde, Türkiye'de aynı anda 2 farklı iş yaptığını belirtmiştir (10 Ocak 2017). BİLAL kendi AGH deneyiminden örnek vererek; kendisinin AGH'ye giderken normal bir Kamu Yönetimi Bölümü öğrencisi olduğunu, bu alanda çok fazla mezun olmasından dolayı onlarca sınav geçmeden istihdam edilmenin zor olduğunu ve kendinin Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Ofisi'nde işe başlamasının AGH sürecinde edindiği bilgi ve yeterlilikler sayesinde olduğunu söylemiş ve proje sonrası Türkiye'de istihdam edilen gönüllülerine ek olarak yurtdışında istihdam edilip şu an hala yurtdışında yaşayan eski gönüllülerinin de çok sayıda olduğunu belirtmiştir (29 Aralık 2016).

ASLAN ve ŞENYUVA ise toplumsal tanınırlık ile resmi tanınırlık açısından AGH'nin istihdam boyutuna vurgu yapmış olup, ASLAN; istihdam açısından gönüllüleri öne çıkaran AGH'nin değil, AGH deneyimi sayesinde edinilen bilgi,

beceri ve yeterlilikler olduğunu ifade etmiş ve fikirlerini şu şekilde ifade etmiştir (29 Aralık 2016):

“AGH'nin gençlerin istihdamına doğrudan katkısı yok; fakat dolaylı olarak katkısı var. Bu da edinimler üzerinden istihdam katkısı sağlanmakta; fakat AGH gönüllüsü oldu diye kimse istihdam ediliyor diyemeyiz; fakat edinimler, kazanımlar onları bir adım öne çıkarıyor. Benim de çeşitli uluslararası özel şirketlerde ve ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarında işe giren çok tanıdığım var. Aynı zaman da yüksek lisansa kabul olanlar var tanıdığım.”

ŞENYUVA ise; RAY çalışmasının odak grup görüşmelerinde bu hususta çok fazla olumlu örnekle karşılaştığını; özellikle gönüllülerin bu deneyimi dile getirmesinin önemli olduğunu çünkü işgücü piyasası bu programı resmi olarak tanımadığı için, gönüllü iş görüşmesi veya mülakatta bu deneyimi dile getirirse bunun mutlaka olumlu sonuç verdiğinin, hatta mülakatın tamamen bu husus üzerinden devam ettiğinin ortaya çıktığını belirtmiş ve Kahramanmaraş'ta çalışan eski bir AGH gönüllüsünün tekstil mühendisi olmasına rağmen bir tekstil firmasında, ihtisas alanıyla ilgili birimde değil, ihracat biriminde görevlendirildiğini anlattığını ve gönüllünün ‘AGH yapmasam işe alacakları belli değilken, AGH sayesinde daha iyi bir departmanda çalışmaya başladım’ dediğini ifade etmiştir (4 Ocak 2017). ŞENYUVA, ayrıca, bu hususta; gönüllünün bu deneyimi iş görüşmesi veya mülakatta dile getirebilmesinin öz tanınırlıkla doğrudan alakalı olduğuna dikkat çekmiş ve gönüllülerin diplomanın yanında ‘bu da Youthpass Sertifikam’ diyerek, yurtdışında sadece gezip gelmediğini gösterebilmesi için öz tanınırlığın yüksek olması gerektiğini belirtmiştir (4 Ocak 2017).

AGH'nin toplumsal tanınırlığının incelenmesi açısından önem arz eden diğer husus ise; gönüllülerin AGH deneyimlerinin ve bu deneyimlerin öğrenme çıktıları olarak elde edilen kazanımların gönüllülerin aileleri, yakın çevreleri, arkadaşları, okul ve iş çevreleri tarafından ne derece kabul, önem ve değer gördüğüdür.

Bu husus istihdam başlığından biraz daha karmaşık olup gönüllülerin öğrenme çıktılarının tanınması ve takdir edilmesi hususunda, bu gönüllülerin çeşitli tepki ve tavırlarla karşılaştığını söylemek mümkündür. Bu duruma RAY *Network* Türkiye Ulusal Raporu'nda da dikkat çekilmiş olup raporda; bazı proje katılımcılarının aileleri ve yakın çevrelerinin kendilerine öğrenme hareketliliklerine

katılım için destek olduğunu ifade etmelerine karşın; bir kısım katılımcının ise bu deneyimi yaşarken yeterli desteği göremedikleri, hatta olumsuz tepkiler aldıklarını belirttikleri ifade edilmiştir (2014a:105). Örnek olarak; bu hususta eski bir AGH gönüllüsünün; Türkiye'deki ailelerin çocuklarının AB projelerine katılmasını önemseydiğini ve bunu gururla anlattıklarını söylemesine (2014a:106) karşın; bir diğer eski AGH gönüllüsü ise, kendisine arkadaşlarının para kazanıyor olmasına rağmen onun boş işlerle uğraşarak macera peşinde koştuğunun söylendiğini ifade etmektedir (2014a:107).

Toplumsal tanınırlık açısından gönüllülerle-çevre ilişkisini ele aldığımızda, sayılan gruplar arasında belki de gençlerin hayatlarında en önemli etkiye sahip olanın aile olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü, Türkiye'de bir çok gönüllü AGH'ye katılmak için ailesinden destek ve hatta izin almak durumundadır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:105). Hatta, AGH'nin 17-30 yaş aralığında mümkün olduğunu düşünürsek, 17 yaşında AGH'ye gitmek isteyen bir genç mutlak suretle resmi bir veli/vasi izni almak zorundadır.

Aile açısından düşünürsek, genel olarak AGH gönüllülerinin ailelerinin gençlerin elde ettikleri yabancı dil, yurtdışı deneyimi, özgüven vb. kazanımları gördükçe ve idrak ettikçe gönüllülere verdikleri desteğin arttığı, gönüllüler bu kazanımlar sayesinde başarılar elde ettikçe çocuklarıyla gurur duymaya başladıkları, olumsuz algılarının değiştiğini ve çocuklarına olan güven duygularının arttığını söylemek mümkündür (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014:105). Eski bir AGH gönüllüsü bu durumu şu sözlerle özetlemektedir:

“Ta Almanya'ya kadar gitmişse şuraya da gidebilir yaklaşımı doğuyor. Bir de benim çocuğum dil biliyor meselesi. Dil bildiğine belgeyle inanmıyor aileler ama gidip geldikten sonra konuşur ya, o yaptı orada, nasıl halletti işlerini falan moduna giriyorlar... Bir özgüven ve ailelerin de onlara güveni artıyor tabii doğal olarak. Arkadaşlarının gözünde çok kıymetli oluyorlar.” (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:106).

Bu başlık altında, kazanılan öğrenme çıktılarının tanınırlığı açısından önemli olarak, gönüllülerin arkadaşları ve akranlarının önemini vurgulamakta fayda mülahaza edilmektedir. RAY Network Türkiye Ulusal Raporu'na göre; projeye katılan gençler arkadaş çevrelerinden genellikle olumlu tepkiler almakta olup

arkadaşlarının ve akranlarının bir öğrenme hareketliliği deneyimi vasıtasıyla yurtdışına çıkma, çeşitli konularda bilgi ve deneyim kazanma, toplumsal hayata daha aktif katılma ve bu sayede ürünler üretme becerisi kazanma fırsatı yakaladığını gören diğer gençler, kendilerinin de bu ve benzeri fırsatlardan yararlanabilmek adına arkadaşlarından bu öğrenme hareketliliklerine katılabilmek için kendilerine yardımcı ve destek olmalarını istemektedirler (2014a: 106).

Öte yandan, yukarıda da ifade edildiği üzere, bazı gönüllüler aile, yakın çevre, arkadaş, okul, iş çevrelerinden zaman zaman olumsuz tepkiler de alabilmektedirler. RAY *Network* Türkiye Ulusal Raporu'na göre; bu çevrelerin projelere katılıma zaman kaybı veya boş iş olarak bakması veya bu projelere katılımın gençlerin lise, üniversite vb. örgün eğitim sürecini engelleyeceği veya olumsuz etkileyeceği düşüncesi bu olumsuz tepkilerin sebeplerine örnek olarak gösterilebilir (2014a: 107). Benzer bir örnekte, eski bir AGH gönüllüsü (kadın) ailesi açısından durumu özetlerken; babasının yanında bir arkadaşı daha olmasa kendisini AGH'ye göndermeme ihtimali olduğunu düşündüğünü çünkü daha önce başka bir proje kapsamında Azerbaycan'a kendisinin tek kadın katılımcı olmasından dolayı göndermediğini ve bu tür durumlarda ailesinin, kendisinin yanında mutlaka başka bir Türk kadın katılımcı olmasını istediğini ifade etmiştir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a: 107).

Tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen bulgular da, yukarıda ifade edilen RAY *Network* Türkiye Ulusal Raporu bulgularıyla benzerlik göstermekte olup görüşülen kişiler özellikle ailelerin ilk etapta AGH'ye kuşkuyla yaklaştıklarını; fakat AGH'den döndükten sonra çocuklarındaki değişimi ve gelişimi gözlemlerinin akabinde fikirlerinin olumlu yönde değiştiğini ifade etmişlerdir. Bu olumlu yönde değişim ailelerin çocuklarına güveninin ve desteğinin artması ve hatta bazı durumlarda diğer çocuklarının benzer programlara katılımını teşvik etmeleri ile dahi sonuçlanmaktadır.

Gönüllülerin arkadaş çevresi, yakın çevre, iş ve okul çevreleri açısından durum aileye kıyasla daha olumlu olarak ifade edilebilir. Genel olarak eski gönüllülerin çevresindeki insanların onlardaki değişim ve gelişimi takdir ederek kendileri de benzer deneyimler yaşamak adına eski gönüllülerden destek talep etmektedirler.

Bu hususta SİĞİNÇ konuyu aile ve arkadaş çevresi açısından ayrı ayrı değerlendirmiş olup; AGH'ye ailelerin ilk etapta kuşkuyla baktıklarını; fakat bu programın bir kamu kurumu tarafından yürütülmekte olduğunu öğrenince şüphelerinin ortadan kalktığını belirterek ek olarak özgül bir duruma vurgu yapmış ve özellikle üniversitesini dondurup AGH'ye giden gönüllülerin AGH dönüşü adaptasyon sorunu yaşamalarının aileler üzerinde olumsuz etki bıraktığını belirtmiştir. Arkadaş çevresi açısından ise, AGH'yi bir program olarak bilmeseler bile arkadaşları gibi yurtdışına çıkmak, kendi ayakları üzerinde durmak ve hayat tecrübesi edinmek adına eski gönüllülerden destek istediklerini ifade etmiştir (2 Ocak 2017). Benzer şekilde ASLAN da konuya iki yönlü bakmış ve ailelerin gönüllülerin proje sonrası değişimlerini gözlemleyerek bu değişimi takdir ettiklerini; fakat aynı zamanda da boş iş yapıyor şeklinde algıladıklarını, özellikle gönüllülük deyince insanların aklında bir şey canlanmadığı için gönüllünün bu zamanı neden bu şekilde harcadığını düşündüklerini ifade etmiştir (29 Aralık 2016).

İlgili konuya, akredite kuruluş temsilcileri daha olumlu bakmış olup hem aile hem de yakın çevre, arkadaş, okul ve iş çevresi bakımından olumlu örnekler vermişlerdir. UZMEN; eski AGH gönüllülerinin yakın çevresi, akrabası, arkadaşının arkadaşı vb. bir çok AGH başvurusu aldıklarını, hatta farkında olmadan bir arkadaş grubundan 4-5 kişiyi AGH'ye gönderdiklerini; bu gönüllülerin daha sonra dernek kurup akredite olduklarını ve bu dernekle işbirliği içinde ilk ev sahipliği projelerini yaptıklarını ifade etmiştir (10 Ocak 2017). BİLAL; üniversitede kendisi ile aynı bölümde okuyan Ayşegül isminde bir arkadaşının, ondan duyarak AGH'ye gittiğini ve şu anda da akredite bir kuruluş olan Türk-Amerikan Derneği'nde AGH sorumlusu olarak çalıştığını belirtmiştir (29 Aralık 2016). CERTEL ise konuyu hem aileler açısından son derece olumlu ele almış; hem kendilerinin de eski bir AGH gönüllüsü istihdam ettiklerini belirtmiştir. İstihdam ettikleri eski AGH gönüllüsünün ailesinin oğullarını da başka bir program ile lise değişim programına yolladıklarını ve ailenin kendilerine 'sizin sayenizde kızım kendini kurtardı, oğlum da kendini kurtarsın; o da bir kaç yabancı dili konuşabilen, inisiyatif alabilen biri olsun' dediğini ifade etmiştir (2 Ocak 2017).

İstihdam, aile ve çevre boyutuna ek olarak görüşmecilere, toplumsal tanınırlık açısından önem arz etmesi hasebiyle, gerçekleştirdikleri ve/veya izleme sürecini

yürüttükleri AGH faaliyetlerinin ne oranda yerel ve/veya ulusal basında yer bulduğu sorulmuştur. Görüşmecilerin neredeyse tamamının bu soruya yanıtı, faaliyetlerin ulusal basından ziyade yerel basında yer bulduğu yönündedir. Fakat görüşmecilere göre, bu durum AGH faaliyetlerinin gönüllüye kazandırdığı beceri ve yeterliliklerin takdir edilmesinden dolayı değil, faaliyeti gerçekleştiren kurum/kuruluşların şahsi ve özel bağlantıları dolayısıyla ortaya çıkmaktadır. SİĞİNÇ (2 Ocak 2017) ve ASLAN (29 Aralık 2016) bu hususta; AGH faaliyetinin ulusal basına çok fazla yansımadığını, yerelde basına yansıyan faaliyetlerin de akredite kurum/kuruluşların şahsi bağlantıları sonucu olduğunu ifade etmişlerdir. GÜLDÜ ise benzer şekildeki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir (30 Aralık 2016):

“... Ajansnet aracılığı ile gelen haberleri takip ettiğimde hala o eski haber olma biçiminin devam ettiğini görüyorum. Sıklığı fazla ama bizim istediğimiz biçimde yer alma niteliği hala çok düşük. Nedir o bizim istediğimiz? Programı kim finanse ediyor? Bir Avrupa Birliği Programı mı, Ulusal Ajans tarafından desteklenip desteklenmediği bu gibi sorulara haberi okuduğunuzda hiç cevap veremiyorsunuz... Dolayısıyla AGH bir marka bir türlü olamıyor bu nedenle. Yani bir çok gönüllülük programından bir tanesiymiş gibi ve daha çok da sanki o projeyi hazırlamış ama finansmanı sağlayan kurumdan hiç bahsetmediği için sanki o belediyenin, kamu kurumunun, STK'nın bir parçasıymış gibi haberlerde yer alma durumundan kaynaklı bir zaafiyet var... Bu basına yansıma tamamen kişisel bağlantılara bağlı olarak gerçekleşmekte ve genelde küçük yerlerde rastlanmakta. Mesela İstanbul gibi büyük yerlerde çok da basına yansıyan AGH faaliyeti görememekteyiz.”

Bilindiği üzere, Youthpass, gençlik çalışmaları ve yaygın öğrenmenin tanınırlığının artırılması için bir araçtır. 2007 yılından itibaren Gençlik Programı içerisinde gerçekleşen faaliyetlere katılan bireylere sunulan bir sertifika olarak uygulanmaktadır.

Youthpass Sertifikası özellikle AGH'nin toplumsal tanınırlığı açısından önem arz eden bir araç konumundadır. Zira AGH gençlerin istihdam edilebilirliğine büyük önem vermekte olup projelere katılan gönüllülerin bu deneyim sayesinde elde ettikleri bilgi, beceri, yeterlilik ve tecrübenin istihdam sektörü ve toplumun diğer kesimleri tarafından tanınır hale gelebilmesi için Youthpass temel araç olarak görülmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2014a:93).

İfade edilen misyonu gerçekleştirme ve gençlerin edinimlerini tanınır hale getirme hususunda Youthpass ile ilgili hem olumlu hem de olumsuz görüşler mevcuttur. Örneğin; eski bir AGH gönüllüsü 3 tane Youthpass Sertifikası olmasına rağmen hiç kullanmadığını ifade ederken; bir diğer AGH eski gönüllüsü ise Fransa'ya gidebilmek adına yapacağı vize başvurusunda kullanacağını, daha önce bir arkadaşının Youthpass sayesinde vizesini kolayca aldığı için kendisine de fayda sağlayacağını düşündüğünü ifade etmiştir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2015:30).

Youthpass ile ilgili olarak, gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen bulgular da yukarıda ifade edilen durumla benzerlik göstermektedir. Bu hususta hem olumlu hem de olumsuz görüşler mevcuttur. SİĞİNÇ (2 Ocak 2017) ve UZMEN (10 Ocak 2017); Youthpass'ın zaman zaman etkili olmasına rağmen genel olarak tanınırlık sağlama açısından başarılı olmadığını söylemiş; ASLAN (29 Aralık 2016) konuyu özellikle istihdam açısından değerlendirmiş olup gönüllülerin Youthpass'ı CV'lerine ekledikten sonra mülakatta kesinlikle açıklayarak Youthpass'ı işlevsel hale getirmeleri gerektiğini ifade etmiş; BİLAL ise Youthpass sahibi gönüllünün profilinin de önemli olduğunu mesela lise mezunu 18 yaşında bir genç Youthpass aldığında çok daha etkili hale geldiğini; fakat üniversite mezununda kıyasla daha az etkili olduğu belirtmiş ve Youthpass'ı genel olarak etkili ve işlevsel gördüğünü hatta bazı üniversite öğrencilerinin 'Youthpass nasıl alırım?' diyerek üniversitenin Uluslararası İlişkiler Ofisi'ne geldiğini, bu vesileyle onlara AGH'yi anlattıklarını ifade etmiştir (29 Aralık 2017).

ŞENYUVA, bir araç olarak Youthpass'ı hem öz tanınırlık hem de toplumsal tanınırlık açısından değerlendirmiş olup toplumsal tanınırlık sağlanması için öncelikle öz tanınırlığın sağlanması gerekliliğine vurgu yapmıştır. ŞENYUVA bu husustaki fikirlerini şu şekilde özetlemiştir (4 Ocak 2017) :

... [Türkiye'de] 3 gençten 1'isi Youthpass'ini kullanıyor herhangi bir şey için. Yani master başvurusu olur, iş başvurusu olur, staj olur; elimizdeki veri bunu gösteriyor. Yani sahip olan da kullanmıyor, bu da biraz öz tanınırlıkla ilgili bir mesele. Youthpass'ın kendisinin faydalı bir araç olduğunu düşünüyorum. Öz tanınırlık için mutlaka çok faydalı çünkü [genç] kafasına göre bir şeyler yazmıyor... Youthpass sadece bir belge değil aynı zamanda bir süreç ve bu sürecin doğru kullanılması önemli. [RAY verilerine göre] Youthpass hazırlama süreci öz tanınırlığa ciddi anlamda katkıda bulunuyor... Projede bu Youthpass

süreci, [sertifikayı] imzalayıp [gencin] eline tutuşturmakta, bir değerlendirme süreci sonucu yapıldıysa, öz tanınırlık için muazzam bir katkısı var. Toplumsal tanınırlık açısından da şöyle bir katkısı var özellikle Türkiye için konuşacak olursak, 'ben gittim 6 ay Slovenya'da kamu yararına bir projede çalıştım geldim' [dersen], göçmen işçi muamelesi görürsün... ama Youthpass bunun önüne geçip AB bayraklı, farklı dillerde hazırlanmış bir [belge] sunduğu için bu oluşabilecek olası önyargıları da kırmakta. O yüzden özellikle AGH için bu tecrübeyi belgelendirmek [toplumsal tanınırlık açısından çok önemli]. Yine [RAY çalışması kapsamında] odak grupları hatırlıyorum... [Gençlerin söylediği] belgeler arasında üstünde kocaman AB bayrağı olan, İngilizce bir [belge], imzalı mühürlü koyduğun zaman işveren mutlaka soruyor... Bence [Youthpass'in] çok önemli bir faydası var, o yüzden farkındalığının artırılması lazım. Farkındalık artırılırsa Youthpass ile ilgili bence toplumsal tanınırlığı da çok ciddi anlamda artacak."

GÜLDÜ ise Youthpass sertifikasının hala istenilen düzeyde bilinmediğini bu durumun da tanınırlık seviyesine etki ettiğini dolayısıyla öncelikle Youthpass konusunda farkındalık oluşturmak gerektiğini vurgulamış; fakat Youthpass'in gönüllü tarafından öne çıkarıldığı durumda özellikle istihdam edilebilirlik üzerinde etkili bir araç olduğunu düşündüğünü şu sözlerle ifade etmiştir (30 Aralık 2016):

"...Youthpass sertifikası olması gerekiyor gibi bir gereklilik söz konusu değil ama özel sektörde Youthpass sertifikasının içeriğine bakmaksızın sadece o hareketliliği, Fransa'da şu tarihte gerçekleştirmiş olması ile ilgilendiği için, özel sektördeki bakış açısı ile devletteki bakış açısı bu anlamda farklılaşıyor. Tabi ki içindeki yazılanları abartılı vs. bulabilir ama en azından hareketliliğe katılmış bu [genç], sosyal sorumluluk projesine katılmış, hayatının belirli bir dönemini buna sarfetmiş hem de önemli cesaret göstermiş. 20 yaşında, 22 yaşında gitmiş Polonya gibi bir yerde 6 ay kalmış gözü ile bakıyor. Ama devlet sektöründe olmazsa olmaz araçlardan bir tanesi ya da belgelerden bir tanesi olmadığı için ancak sizi mülakata getirdiği aşamada bir artı sağlıyor, sağlayabilecek durumda oluyor."

Ayrıca, 2015 faaliyetleri özelinde hazırlanan 2016 RAY Network Ulusal Raporu'nda öğrenme çıktılarının tanınırlığının sağlanması için önemli bir araç olarak Youthpass'e yer verilmiş ve gerçekleştirilen anket çalışmalarında; proje katılımcılarının Youthpass belgesini bir iş başvurusu, bir staj, bir kurs başvurusu vb. bir alanda kullanıp kullanmadıkları veya bu sertifikayı bu alanlarda faydalı görüp

görmedikleri hususlarında sorular sorulmuştur. Fakat, bu tez çalışmasının hazırlandığı tarihlerde ilgili rapor henüz resmi olarak yayımlanmadığı için veriler bu tez çalışmasında sunulamamıştır.

AGH'nin Türkiye'deki toplumsal tanınırlığı bir bütün olarak düşünüp değerlendirildiği zaman, öz tanınırlık kadar olmasa da yüksek olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu tez çalışması kapsamında elde edilen bulgular, AGH deneyimi ile elde edilen bilgi, beceri ve yeterliliklerin gönüllülerin istihdam edilebilirliğine çok büyük katkı sağladığı yönündedir. Ayrıca, aile, yakın çevre, arkadaş ortamı, okul ve iş çevresi bakımından da zaman zaman şüphe ile yaklaşımlar olmasına ve AGH'nin zaman zaman turistik gezi vb. olarak algılanmasına rağmen, olumlu örneklerin daha fazla olduğu yönünde bulgular elde edilmiştir. Özellikle gönüllülerin faaliyet sonrasında hayatlarında –işe girme, yüksek lisansa kabul edilme, dili aktif kullanma, girişimcilik vb.- somut çıktılar ve değişiklikler olmasını takiben algı hızlı bir şekilde pozitif yönde değişmekte ve takdir edilme oranı yükselmektedir. Ayrıca, toplumsal tanınırlığı, AGH faaliyetlerinin kendine basında yer bulma açısından ele alacak olursak; elde edilen bulgular, AGH faaliyetinin ulusal basında çok yer bulmasa da sıkça yerel basında yer aldığına; fakat bu durumun AGH kapsamında kazanılan yeterliliklerin etkisi ile değil, AGH faaliyetini gerçekleştiren kurum/kuruluşların kurumsal veya temsilcilerinin şahsi bağlantıları sonucu ortaya çıktığını göstermektedir. Son olarak, AGH'nin toplumsal tanınırlığını, diğer gençlik programları ile kıyaslayacak olursak AGH'nin bu hususta da nispeten iyi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu hususta ŞENYUVA şunları ifade etmiştir (4 Ocak 2017):

“..Keza toplumsal tanınırlık da AGH'nin özel yapısından dolayı birazcık daha yüksek. Yani bir hafta, 5 günlüğüne bir öğrenme hareketliliğine katılana toplumun bakışı 'gezdi geldi' olurken, AGH yapmış birine bakış 'orda yaşadı' şeklinde; ne iş [yaptığını], projenin içeriğini bilmeseler bile 1 hafta gidene turistik gezi muamelesi yapılırken... [AGH'ye katılanlar için orada] yaşamanın getirdiği bir yaklaşım var. Hele ki Türkiye toplumunda çok gezen mi bilir çok okuyan mı bilir şeklinde bir kültürel yaklaşım da olduğu için yurtdışında yaşamış birine bir şeyler öğrenmiş bir şeyler bilmiş ve kazanmış gözüyle bakılıyor.”

AGH özelinde toplumsal tanınırlığın artırılması için en önemli araç konumunda olan Youthpass ile ilgili elde edilen bulgular ise, genel olarak

Youthpass'in başarılı bir araç olduğu; fakat gönüllülerin büyük kısmı tarafından kullanılmadığı için etkisinin çok sınırlı kaldığı yönündedir. AGH projelerinde; değerlendirme süreçlerinde yaşanan aksamalar veya sorunlar dolayısıyla Youthpass, zaman zaman sadece doldurulup imzalanması gereken bir belge olarak görülebilmekte, dolayısıyla gönüllünün öz değerlendirmesi ve AGH'nin öz tanınırlığı üzerinde gerekli etkiyi yapmamaktadır. Dolayısıyla, Youthpass ile ilgili olarak farkındalık yüksek olmadığı için toplumsal tanınırlığa da etkisi sınırlı kalmaktadır. Fakat elde edilen bulgular, gönüllülerin Youthpass'lerini kullandıklarında, öne çıkardıklarında ve ona dikkat çektiklerinde, özellikle Youthpass'in istihdam edilebilirlik konusunda etkili bir araç olabileceği yönündedir. Aile, yakın çevre, arkadaş ve okul ve iş çevresi açısından durum biraz daha farklıdır. Youthpass, aile üzerinde çok etkili olmamakla beraber aile daha çok somut çıktıları ve gençlerde gözlemledikleri değişim ve gelişimleri dikkate almaktadır. Diğer çevreler açısından ise Youthpass, gönüllüler Youthpass vasıtasıyla kendilerine bir artı sağladıktan ve bunu çevrelerinde anlatmaya başladıktan sonra etkili bir araç haline gelebilmekte ve hatta zaman zaman diğer gençler, Youthpass alabilmek adına Gençlik Programı faaliyetlerine katılım sağlamak istemektedirler.

3.3. Politik Tanınırlık:

Politik tanınırlık, *Pathways 2.0* Belgesinde, yaygın eğitim/öğrenmenin mevzuatta tanınması ve/veya politik stratejilerde yaygın öğrenme/eğitimin dahil edilmesi ve yaygın eğitim sağlayıcılarının bu stratejilere dahil olması olarak tanımlanmıştır (2011:14).

Politik tanınırlık; çok sayıda alanı kapsayan karmaşık bir kavramdır. Gençlere yönelik siyasi irade ya da eksikliği, gençlerle ve gençlik alanı ile ilgili politikalar, hükümetlerin gençlik çalışmasını bir meslek olarak tanıyıp tanımaması bu kavramın içerisinde değerlendirilebilir (European Union & Council of Europe, 2012:26).

AGH açısından bakacak olursak; AGH'nin Türkiye'deki statüsü, AGH özelinde hazırlanmış herhangi bir yasal belge veya strateji olup olmadığı, ulusal, yerel, bölgesel anlamda politikaların mevcut olup olmadığı gibi konular bu kısımda incelenebilir. Ayrıca, AGH kapsamında yaygın eğitim ile örgün eğitim sektörü (örneğin, üniversite ve okullar) ve kamu sektörüyle sağlanan işbirliği veya ilişki de bu kapsamda ele alınmaktadır. Bu hususta, gönüllülerin AGH deneyiminden kazanmış olduğu yeterliliklerin ve yaygın öğrenme deneyiminin bu sektörlerdeki kurumlar tarafından nasıl algılandığı ve bu sektörlerin gönüllülerin kazanımlarına ve deneyimlerine değer ve önem atfedip atfetmediği belirleyicidir.

Bu tez çalışması kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda, Türkiye'de AGH özelinde veya gönüllülük genelinde bir siyasi iradeye veya stratejiye rastlanmamıştır. Ayrıca Türkiye'de henüz 'gençlik çalışması' veya 'gençlik çalışanı' gibi kavramlar resmi olarak tanımlanmadığı için AGH özelinde de bir tanımlama söz konusu olmadığı gerçeği ile yüzleşilmiştir. Yapılan araştırmada, Avrupa Gönüllü Hizmeti ibaresine yalnızca, İçişleri Bakanlığı tarafından İl Emniyet Müdürlükleri'ne gönderilen ve yabancıların ikamet izni ve sigorta işlemleri ile ilgili olan bir yazıda rastlanmış olup, bu yazı içerisinde Madde 5.1'de 'AGH kapsamında ülkemize gelen gönüllülere kısa dönem ikamet izni düzenleneceği, gönüllülerin tüm masrafları AB fonlarından karşılanmakta olduğundan gönüllülerden geçim belgesi istenmeyeceği ve AGH kapsamında gönüllülere yapılan sigorta belgelendirildiği takdirde ayrıca bir sigorta şartı aranmayacağı' ifade edilmektedir (Ek 5). Fakat, AGH açısından önemli ve olumlu olarak yorumlanabilecek ve gönüllülere yerel uygulamalar bakımından

kolaylık sağlayabilecek bu belgenin ise Türkiye Ulusal Ajansı'nın bir kamu kurumu olması ve AGH'den sorumlu personelin özel girişimi ile karşılıklı görüşmelerle çıkartıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Yani, AGH faaliyetlerinin takdir edilmesi ile bir ilgisi bulunmamaktadır. GÜLDÜ bu belge ile ilgili olarak, belgenin çıkarıldığı tarihte ilgili birimin Koordinatörü olarak şunları söylemiştir:

“AGH tanımını yapan AGH kapsamında şunlar Avrupa gönüllüsüdür şeklinde bir tanım getiren bir belge değil benim hatırladığım. Onların haklarını sorumluluklarını çok spesifik bir düzenleme o da sadece bu program kapsamında Türkiye'ye gelenlerin ikamet izinlerini düzenleyen ve o ikamet izinlerini alırken de başka amaçlar ile Türkiye'ye gelenlerden ayırıcı kılmak üzere yapılmış bir düzenleme ama tabi ki yine de [AGH'nin] bir resmi metinde isminin geçmesi anlamında önemli.”

Türkiye Ulusal Ajansı açısından ise, AGH kapsamında akredite edilen kurum/kuruluşların resmi temsilcileri 'gençlik çalışanı' sayılmakta ve ulusal ve/veya uluslararası faaliyetlere bu ünvan ile katılabilmektedirler.

Türkiye'de AGH'nin politik tanınırlığı açısından dikkat çekilmesi elzem görülen husus; başlıca örgün eğitim kurumları olarak üniversitelerin ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurum/kuruluşların ve okulların AGH kapsamında akredite edilmeleri ve proje yapmalarıdır. Ayrıca, mezkur kurum/kuruluşların yanı sıra diğer kamu kurumlarının AGH içerisinde bulunma oranları da dikkat çekicidir. Türkiye Ulusal Ajansı Gençlik Hareketlilik Koordinatörlüğü Arşiv çalışması verilerine göre, güncel durum itibarıyla, Türkiye'de³⁶ 224 AGH akredite kuruluşu olup bunlardan 127'si çeşitli sivil toplum kuruluşlarından, 97'si ise kamu kurum/kuruluşlarından oluşmaktadır. Kamu kurum/kuruluşlarının 30'u üniversite; 7'si il Milli Eğitim Müdürlüğü, 2'si okul ve 2'si Halk Eğitim Müdürlüğü olmak üzere 11'i Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlar; 27'si il, ilçe veya Büyükşehir Belediyesi; 11'i Valilik; 8'i Kaymakamlık; 5'i Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü ve 1'i KYK İl Müdürlüğü olmak üzere 6'sı Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı kurumlar; 1'i Denetimli Serbestlik Müdürlüğü ve 1'i de Kalkınma Ajansıdır. Ayrıca, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı da doğrudan Bakanlık merkezi olarak akredite olmuş bir kamu kurumudur. Bu vesileyle, AGH'nin kamu kurumları açısından özellikle -örgün eğitim kurumları olarak- üniversiteler ve milli eğitim kurumları ile ve yerelde mukim

³⁶ Akreditasyon rakamları sürekli değişebilmekte olup, bu rakamlar 06 Ocak 2017 tarihine aittir.

valilik, belediye, kaymakamlık ve il müdürlükleri vasıtasıyla örgün eğitim sektörü ve yerel ile daha yakın ve yoğun temas halinde olduğunu söylemek mümkündür.

Bu mesnetle, gerçekleştirilen mülakatlarda örgün eğitim kurum/kuruluşlarının AGH kapsamında en büyük hedef kitleye sahip olmaları ve aynı zamanda en fazla gönderme faaliyetini yapan kurumlar olmaları sebebiyle özellikle üniversitelerin akredite olmalarındaki temel motivasyon hakkında düşünceleri görüşmecilere sorulmuştur. Bu hususta görüşmecilerin neredeyse tamamının görüşü, mezkur kurum/kuruluşların örgün eğitimle öğrencilerin edinmesi zor olan bilgi, beceri ve yeterliliklerin onlara yaygın eğitim deneyimi sayesinde kazandırılmasından ziyade, sürecin genelde ilgili kurum/kuruluşlarda çalışan bir veya birkaç kişinin şahsi ilgi ve çabası ile başlatıldığı yönündedir. Hatta, bazı görüşmeciler üniversitelerde genel olarak AGH'nin Erasmus+ Yükseköğretim Programı'na rakamsal açıdan destek olduğu için yapıldığını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu hususta, mülakatlarda, bir üniversitede gençlik projeleri ile ilgili çalışmakta olan UZMEN; AGH sürecini üniversitelerinde üst yönetimin izniyle kendilerinin başlattığını ve bunun üniversitenin uluslararasılaşma stratejisinin bir parçası olduğunu ve dolayısıyla üst yönetimden destek gördüğünü ifade etmiş (10 Ocak 2017); BİLAL ise; üniversitelerin AGH'ye bir prestij olarak baktığını, AGH'den sorumlu olan kişinin ayrılması durumunda sürecin durabildiğini dolayısıyla sürecin kişilere odaklı olduğunu ve üniversitelerde aslolanın yükseköğretim hareketliliği kapsamındaki faaliyetler olduğundan gençlik faaliyetlerinin ikinci planda kaldığını düşündüğünü ifade etmiştir (29 Aralık 2016).

ASLAN, konuyu bütün örgün eğitim sektörü açısından değerlendirmiş; milli eğitim kurumlarının temel motivasyonlarının kısa süreli gönüllü gönderme olmasına karşın, üniversitelerde sürecin biraz daha farklı olduğunu söylemiştir. ASLAN'a göre; AGH, Yükseköğretim Öğrenci Hareketliliği sürecine göre daha sade, kolay ve erişilebilir ve resmi prosedürlerin az olduğu bir süreç, dolayısıyla üniversitelerin temel motivasyonu; öğrencilerini yurtdışına göndermek için ekstra bir imkan ve bir fırsat sunmak üzerine. Ev sahipliği yapma konusunda ise örgün eğitim kurumlarının motivasyonu olduğunu söyleyemeyiz. Avrupa'da süreç bizden farklı; Avrupa'da genelde üniversiteler AGH sürecine dahil değiller; milli eğitim kurumları ve ana okulundan tutun da lise düzeyine kadar okullar ise AGH'ye ev sahipliği yapmak

üzere akredite olmaktadır ve bu faaliyetleri ise ‘müfredat-dışı faaliyet’ olarak tasarlamakta ve örgün ve yaygın öğrenme arasında bağ kurma hedefindedir; fakat süreç Türkiye’de bu şekilde değil (29 Aralık 2016). Türkiye Ulusal Ajansı’nda Yükseköğretim Koordinatörü görevini yürütmekte olan GÜLDÜ; AGH’nin üniversitelerde kişilere dayalı olduğunu, bir kişinin gidip üst yönetimi bu hususta razı ettiğini -razı ettiklerini düşündüğünü çünkü üst yönetimin ilk etapta şüpheyile yaklaştığını-, personelin ya da üst yönetimin değişmesi durumunda da AGH’nin, herhangi bir stratejiye dayanmadığı için akamete uğradığını belirtmiş (30 Aralık 2016) ve ayrıca, ASLAN’ın söylediklerini destekler nitelikte, üniversitelerin AGH sürecine dahil olmaları ile ilgili olarak ise şunları ifade etmiştir (30 Aralık 2016):

“...Üniversitelerin diğer proje türlerine göre AGH’yi tanıdıklarında bunu daha yapılabilir ve daha kolay erişilebilir bulmaları. Burayı bir menfez olarak gördükten sonra o kanaldan ilerlemeye devam etmeleri. Yani elbette kendilerine sorsanız belki de öyledir ama benim gözlemlerim çok ideal amaçlar ile bu işin içerisinde yer almadıkları [yönünde]. Erasmus’tan aldıkları pay ile AGH’den aldıkları payı kıyasladığımızda AGH’den daha fazla pay alan üniversiteler söz konusu olabiliyor. Erasmus Hareketliliği’nden daha fazla AGH’ye gönüllü göndermiş üniversiteler olabiliyor. Bu kötü bir şey mi? Hayır değil ama motivasyon anlamında sorduğumuzda motivasyonun eğer ideal dünyadaki veya bizim ideallerimizle örtüşen şekildeki motivasyon [sebeplerden] oluşmasını bekliyorsak onları pek karşıladığını düşünmüyorum. Ama her ne olursa olsun bir kurumsal yapının, her zaman gençler ile iç içe bulunan üniversitelerin kolaylıkla Erasmus hareketliliğine katılamayan, bu nokta da çeşitli handikaplar yaşayan öğrencilerin, özellikle de dil becerisi olmayan öğrencilerin [yurtdışına] gitmesine katkıda bulunan bir hareketliliğe katılmasına katkıda bulunan bir program olarak [AGH’ye] -üniversitelerin motivasyonları ne olursa olsun- işin içinde bulunmaları bence önemli.”

ŞENYUVA ise konuyu hem örgün eğitim kurumları açısından değerlendirmiş, hem de AGH’nin karşı karşıya kalabileceği risklerden bahsederek, özellikle AGH’nin bir staj programına dönüşmemesi için dikkatli olunması gerektiğini söylemiştir. ŞENYUVA bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir (4 Ocak 2017):

“... Örgün eğitim kurumlarının AGH’ye ilgi göstermesi doğal çünkü Türkiye’de bu kurumlar Avrupa Birliği’nin sadece eğitim ve gençlik programları [ile] değil, türlü fonu ile çok yakından ilgileniyorlar. Hedef kitleleri de gençler olduğu için

onlar için öğrenci [olup olmamasından ziyade], bunların hepsi genç, bu da gençlik ve eğitim programıysa ben de eğitim kurumuyum; benden iyi kim yapabilir [diye] düşündüklerini tahmin ediyorum, varsayıyorum... [Bu durum] tanınırlık açısından iyidir [çünkü] gönüllü gönderen ve gönüllülere ev sahipliği yapan bir kuruluşun bu programı ciddiye alacağını varsayabiliriz... Resmi kuruluşların ya da örgün eğitim kuruluşlarının AGH yapıyor olması, akredite oluyor olması bence toplumsal tanınırlığa da önemli bir katkı sağlıyor; ama uygulamaya bakmak lazım. Olumlu kısmını not edelim, uygulamada çıkabilecek olumsuz konular da var... Birincisi, özellikle üniversiteler Erasmus yapıyorlar, öğrenci değişimi yapıyorlar. [Bunu] yaparken AGH'yi buna bir alternatif olarak mı görüyorlar?... bunun incelenmesi lazım, bu [AGH için] olumsuzluk getirebilir çünkü AGH Erasmus'un bir alternatifi ya da Erasmus'a gidemeyen öğrenci için bir teselli ödülü değil, olmamalı. İki, örgün eğitim kurumları kendi örgün eğitim programları ve takvimlerini ön plana çıkarırlar, o yüzden özellikle gönderen kuruluş olarak yapmayı tercih ettikleri projelerin içeriği ve süresine etki edebilirler... Yazın öğrenci göndermeye niyet ederler, [öğrencilerin] derslerine engel olmasın diye, AGH de o zaman bir yaz staj programına dönüşür... Üçüncü bir olumsuzluk da, [üniversiteler] 'biz zaten sana diploma veriyoruz [AGH de] senin istihdam edilebilirliğini artırsın' [diye düşünebilir], yani [üniversiteler] kendi mezunlarının piyasadaki albenisini artırmak için de [AGH'yi araçsallaştırılabilir]... Bu da AGH'nin temel felsefesine biraz halel düşürebilir, kötü etkileyebilir, tanınırlığı açısından sanki resmi eğitimin bir destekçisi, bir stepnesi ya da yancısı, garnitürü [gibi olur]... O yüzden, örgün eğitim kurumlarının akredite olması, AGH yapması tanınırlığa bence olumlu katkı yaparken, uygulamada doğabilecek bu gibi durumlara dikkat etmek lazım.”

Mülakatlarda ayrıca görüşmecilere, AGH özelinde ulusal bir mevzuat veya bir mevzuat çalışması olup olmadığı yönünde soruların yanında, yerel olarak tabir edebileceğimiz bölgelerde mukim akredite kuruluşların çokluğu sebebiyle yerel özelinde AGH için özel anlamda uygulanan bir düzenleme mevcut mu? diye sorulmuştur. Görüşmecilerin tamamı her iki durum için de ya olmadığını veya varsa bile görmediğini ve duymadığını ifade etmiştir. Bu hususta SİĞİNÇ; AGH özelinde Türkiye’de geçerliliği olan herhangi bir belge veya mevzuat olmadığını belirtirken (2 Ocak 2017); UZMEN ise yerelde de herhangi bir düzenleme olmadığını hatta yerel açısından özellikle ikamet izni ve sigorta gibi konularda ciddi sorunlarla ve bürokratik zorluklarla karşılaştıklarını ifade etmiştir (10 Ocak 2017). Aynı şekilde,

GÜLDÜ de AGH özelinde ya da gönüllülük genelinde Türkiye’de herhangi bir mevzuatın olmadığını şu sözlerle açıklamıştır (30 Aralık 2016):

“... Böyle bir belgenin eksikliği Ulusal Gönüllülük Komitesi’nde dile getirildi. Bir mevzuat eksikliği gönüllülük ile ilgili... Ama iki görüş orada ortaya çıktı. Bir devlet bu alana karışmasın görüşü. Karıştığı zaman daha kötü oluyor. İki devlet mutlaka bu alana karışsın böyle gittiği zaman gönüllüğün tanınırlığı vs. onunla ilgili alakalı eksiklikler, sorunlar giderilemiyor. İşte bu iki görüşten hangisi ağırlıktadır, son gelişmeleri bilemediğim için [bilemiyorum]. Ama hala ortada bir mevzuat olmadığına göre bir sahibinin olmadığı da ortaya çıkıyor. Bir mevzuat yok benim bildiğim.”

Türkiye’de AGH’nin politik tanınırlığı ile ilgili bir değerlendirme yapacak olursak; elde edilen bulgular ışığında, politik tanınırlığın düşük olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. AGH kapsamında akredite edilmiş birçok kamu kurum/kuruluşu olmasına ve bunlardan önemli bir kısmının örgün eğitim kurumları –özellikle üniversiteler- olmasına ve bu kurum/kuruluşların AGH’yi tanıyıp bilip bu sürece dâhil olmalarının toplumsal, politik ve resmi tanınırlığa belli oranlarda katkı yapıyor olmasına karşın; bu kurum/kuruluşların esas motivasyonlarının örgün eğitimle öğrencilerin elde edemediği bilgi, beceri ve yeterlilikleri yaygın eğitimle kazandırma olmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle üniversitelerde sürecin, bir kurum stratejisi temelinden ziyade kişilere dayalı yürüdüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca, yereldeki düzenlemelerin ve kurum/kuruluşların bu husustaki kurumsal stratejilerin eksikliği açısından AGH’nin politik tanınırlığının düşük olduğu söylenebilir. Zira çok sayıda valilik, belediye, kaymakamlık, il müdürlüğü akredite edilmiş olmasına karşın bu durumun yerelde AGH özelinde herhangi bir düzenlemeye yansımadağı anlaşılmaktadır. Bu hususta ŞENYUVA; politik ve resmi tanınırlığın sadece AGH değil, bütün yaygın öğrenme açısından problemlı olmasından dolayı elde edilen kazanımların politik ve resmi açıdan çok iyi durumda olmadığını ifade etmiş ve AGH’ye eğitimine ara vererek gitmek zorunda kalan gençleri, faaliyete katılmak için yaz okulu kaçıran gençleri ve bu gençlerin takdir edilmeyerek; kazanımlarının belgelerinin hiç bir şekilde kabul görmemesini örnek göstermiştir (4 Ocak 2017). Bu durum RAY çalışmasının 2014 Türkiye Ulusal Raporunda da şu şekilde ifade edilmiştir (2014:103):

“... Öğrenci gençlerin projelere katılmak için okullarından ve/veya hocalarından destek görmediği, projeler yoluyla deneyimlenen öğrenme hareketliliğinin katılımcılara ve/veya kuruluş/kurumlara yapacağı katkının kuruluş/kurum temsilcileri tarafından yeteri derecede anlaşılmadığı ve bu tür bir hareketliliğin bazı durumlarda kuruluş/kurum yetkilileri tarafından engellenmesi ile karşılaşılan örnekler de mevcuttur.”

Öte yandan, 2016 yılı içerisinde Türkiye Ulusal Ajansı'nın girişimleri ile genel anlamda gönüllülük ve özel anlamda ise AGH'nin tanınırlığı ile ilgili adımlar atılmış ve 1 Aralık 2016 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Gönüllüleri ve Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı ile birlikte Ankara'da 'Gönüllülük Forumu' düzenlenmiş olup bu forumun amaçlarından bir tanesi, gönüllülüğün Türkiye'de tanınırlığının artırılması şeklinde ifade edilerek, Forum'da AGH'ye de geniş yer verilmiştir. Ayrıca, ilgili etkinliğin hazırlık aşamasında kurulan işbirliği sayesinde, Gençlik ve Spor Bakanlığı, gönüllülük için hazırladığı resmi elektronik ağ sayfasından³⁷, akredite edilmiş olan Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerinin AGH projelerinin gönüllü çağrılarını yayınlamıştır. Bu durum AGH'nin Türkiye'deki politik tanınırlığı için önemli bir adım ve örnek teşkil etmektedir.

³⁷ <http://gencgonulluler.gov.tr/>

3.4. Resmi Tanınırlık:

Pathways 2.0 Belgesine göre; resmi tanınırlık, öğrenme çıktılarının onaylanması, öğrenme sürecinin sertifikalandırılması ve/veya bu öğrenme çıktıları için bireyin başarılarını resmi olarak tanıyacak bir sertifika veya diploma düzenlenmesi şeklinde ifade edilebilir (2011:14). Resmi tanınırlık ayrıca bu öğrenme çıktılarının –özellikle örgün eğitim sağlayan- eğitim kurumları ve diğer sektörler - özellikle istihdam sağlayan işverenler- tarafından tanınması olarak tanımlanabilir (European Union & Council of Europe, 2012:26).

Resmi tanınırlığı, AGH açısından incelerken eğitim sektörü, istihdam ve diğer sektörler diye ayırmanın faydalı olacağı düşünülmektedir. Bilindiği üzere, AGH kapsamında kuruluşlar akredite olmaktadır ve bu akredite kuruluşlar arasında örgün eğitim kurumları mevcuttur. Politik tanınırlıkta eğitim sektörüyle ilgili ele alınan konulardan farklı olarak, resmi tanınırlık; gönüllülerin AGH faaliyetine katılmaları sonucu öğrenim gördükleri okullarda ek puan, mezuniyet kredisi vb. alıp almadığıyla ilgilidir. İstihdam ile ilgili olarak ise, AGH ile iş sektörü arasındaki bağ, AGH deneyiminin iş bulmadaki rolü ve işverenlerin, gönüllülerin AGH deneyiminde kazandıkları bilgi, beceri ve yeterliliklerin faydasını görüp görmedikleri gibi hususlar inceleme konusudur (SALTO TCRC & SALTO SEE, 2011:29).

Tez çalışması kapsamında yapılan araştırma sonucu, Türkiye’de AGH özelinde veya gönüllülük genelinde henüz bir mevzuatın bulunmadığı bir önceki bölüm olan politik tanınırlık altında ifade edilmiştir. Buna ek olarak, AGH’nin öğrenme deneyimi ile ilgili olarak resmi bir sertifika, belge veya akreditasyon sistemi de henüz mevcut değildir.

Eğitim sektörü açısından bakılacak olursa; politik tanınırlık başlığı altında da ifade edildiği üzere AGH kapsamında çok sayıda örgün eğitim kurumu akredite edilmiş olmasına karşın, bu husustaki genel kanı; AGH’ye olan ilginin kurumsal strateji dolayısı ile değil, kişisel ilgi ve çaba sonucu olduğu yönündedir. Gerçekleştirilen mülakatlarda, görüşmecilerin tamamı, yine Erasmus+ çatısı altında yer alan Yükseköğretim hareketlilik faaliyetinin aksine, AGH gönüllülerine ekstra mezuniyet kredisi veren, AGH faaliyetini öğrencilerin bölüm stajına sayan vb. bir örnekle karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Hatta, bazı durumlarda takdir edilme

olmadığı gibi öğrencilerin çeşitli zorluklarla karşılaştıkları da elde edilen bulgular arasındadır. Ayrıca, görüşmelerde Türkiye’de AGH faaliyeti için geçerliliği olan bir sertifika veya belge tahsis eden bir kurum/kuruluş olduğu bilgisine de rastlanmamıştır.

UZMEN bu hususu dile getirirken; üniversitelerde AGH deneyimi için kredi verme, derse sayma, staja sayma vb. gibi bir durumun olmadığını, ayrıca zaten genel olarak uzun dönem AGH’yi mezunların tercih ettiğini ve öğrencilerin kısa dönem AGH’ye gittiklerini; buna ek olarak, öğrencilerin uzun dönem AGH faaliyetine katıldıklarında çeşitli zorluklarla karşılaşabildiklerini; örneğin bir fakültenin gönüllünün uzun dönem AGH’ye gidebilmesi için kaydını dondurmasına rağmen, başka bir fakülte diğer bir öğrencinin kaydını dondurmadığı için öğrencinin sınıf tekrarı yapmak zorunda kaldığını ifade etmiştir (10 Ocak 2017). Benzer şekilde, ASLAN da; Türkiye’de AGH faaliyetine karşılık kredi veren, derse ya da staja sayan kendilerine yansıyan bir üniversite örneği olmadığını ve aynı durumun milli eğitim kurumları ve diğer kamu kurumları için de geçerli olduğunu belirtmiş. Mezkur kurumlar arasında AGH deneyimi için kabul edilirliliği olan bir belge vb. sunan bir kuruma da rastlamadıklarını ifade etmiştir (29 Aralık 2016).

BİLAL konuyu kendi deneyiminden örnekendirerek; kendi çalışmakta olduğu üniversitede AGH gönüllülerine yönelik resmi bir uygulama olmadığını, bu yıl AGH kapsamında gönderdiği 29 gönüllü için üniversite adına bir katılım belgesi hazırladığını; fakat bu belgeyi Rektör veya Rektör yardımcısı değil, Rektör danışmanının imzaladığını söylemiş ve bu belgede üniversitenin amblemi ve üst yönetimden birinin imzası yer aldığı için gönüllülere fayda sağlamasını umarak hazırladığını; ancak resmi anlamda kabul edilirliliği olan bir belge olmadığını ifade etmiştir (29 Aralık 2016). Ayrıca, BİLAL’e göre; üniversiteler genel olarak akademik anlamda yaygın eğitim sürecine dâhil olmamaktalar. Üniversiteler açısından yaygın eğitim mantalitesi tamamen çalışan kişiler bu zihniyete sahipse oluşmakta ve yaygın eğitim ile örgün eğitim arasında resmi bir ortaklık bulunmamaktadır (29 Aralık 2016).

Bu hususta GÜLDÜ’nün ifade ettikleri ise daha çarpıcı ve dikkat çekicidir. GÜLDÜ hem üniversitelerle ilgili hem de diğer kamu kurumları ile

değerlendirmelerde bulunmuş ve AGH'nin resmi tanınırlığının olmadığı yönündeki düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir (30 Aralık 2016):

“Avrupa Komisyonu'nun hazırladığı ECTS Kullanım Kılavuzu vardır. Orada nelere hangi ölçüde kredi verileceği, hareketlilik esnasında alınabilecek minimum, maksimum kredi sayılarında bahsederken bu tür sosyal sorumluluk projelerine katılan bireylere de 4-8 kredi arasında kredi verilebileceğine ilişkin çeşitli kurallar var. Biz bilgilendirme toplantılarımızda vesaire bunları hatırlatıyoruz ama tabii bunu üniversitelerin senatolarından geçirmek, ilgili bölümlerin fakülte yönetim kurullarından geçirmek belirli bir zaman alıyor. Ama henüz bunun örneğine rastlamadım...”

Bunu vizeden, ikamet izninden her şeyden görüyorsunuz zaten. Mesela bakıyorsunuz bir mevzuat çıkıyor. Erasmus öğrencilerinden bahsediyor... AGH [kapsamında] gelmiş gönüllü, Erasmus hareketliliği özelinde çıktığı için vize ve ikamet izni [kolaylıklarından] yararlanamıyor. En bariz örneği [Kültür ve Turizm Bakanlığı'nun] müzelere girişte Erasmus öğrencilerinden bahsedip AGH gönüllülerini dışta bırakacak bir yönetmelik çıkarması.”

Resmi tanınırlık açısından örgün eğitim sektörü kadar istihdam sektörü de önem arz etmektedir. Tez görüşmelerinden elde edilen bulgular, AGH ile istihdam sektörü arasındaki resmi bir bağ ve ortaklık kurulmadığı ve şu ana kadar bu ortaklığı kurmaya veya AGH'yi işverenlere, işgücü piyasasına vb. anlatmaya yönelik bir adımın olmadığı yönündedir. ASLAN (29 Aralık 2016) ve SİĞİNÇ (2 Ocak 2017), Türkiye Ulusal Ajansı çalışanları olarak; işgücü sektörü ile AGH özelinde bir ortaklığın veya bağın bulunmadığını belirtmiştir; BİLAL ise konuya farklı bir açıdan bakarak; Erasmus+ ile birlikte sektördeki belli yapıların da AGH kapsamında akredite olabiliyor ve tam hibe almasalar da hibenin %50'sini alabiliyorlar olmalarına rağmen, henüz bir şirketin veya özel sektör kuruluşunun akredite olmadığına dikkat çekerek, özel sektörün AGH'den haberdar bile olmadığını düşündüğünü ifade etmiştir (29 Aralık 2016).

Ayrıca, mülakatlar kapsamında AGH eski gönüllülerinin istihdam edilmeleri veya herhangi bir staj vb. programa katılmaları durumunda; bu gönüllülere iş verenlerin veya onlarla birlikte çalışan kişilerin bakış açıları ve fikirleri de zaman zaman ele alınmıştır. Elde edilen bulgular işveren veya eski gönüllülerle birlikte çalışan kişilerin; AGH eski gönüllülerin bilgi, beceri ve yeterliliklerinden son derece

memnun kaldıklarını göstermektedir. Bu hususta SİĞİNÇ; eski AGH gönüllülerinden Türkiye Ulusal Ajansı'nda staj yapmış olanların olduğunu ifade etmiş; kendisinin gönüllülerin yaptığı işten çok memnun kaldığını ve gönüllülerin özellikle projelerle ilgili konularda diğer stajyerlere kıyasla daha girişken ve bilgili olduklarını belirtmiştir (2 Ocak 2017). CERTEL ise; kendisinin bizzat bir eski AGH gönüllüsü istihdam ettiğini ve kuruluş olarak gönüllünün AGH'den edindiği becerilerden kesinlikle faydalandıklarını ifade etmiştir (2 Ocak 2017). CERTEL, istihdam ettiği gönüllü ile ilgili durumu şu şekilde özetlemiştir (2 Ocak 2017):

“... Üniversiteyi yarım bırakıp giden bir gönüllü idi. Geldikten sonra biz ona iş teklif ettik. O da sevinerek kabul etti ve üniversite mezunu olmamasına rağmen bizim burda çalıştığımız en iyi çalışanlardan bir tanesiydi; gerek inisiyatif alma gerek sorumluluklarını yerine getirme, yaptığı işi takip etme, hiç tanımadığı insanlarla iletişime geçebilme [açısından]. Sonuçta üniversite 1. Sınıfta okulu bırakıp AGH'ye giden bir genç bu yeterlilikleri mutlaka oradan kazanmıştır. Daha sonra işten ayrılma sebebi de zaten Almanya'da üniversite okumak içindi... Bu gönüllü Almanca bilmediği halde yüksek lisanstan da AGH deneyimini öne çıkararak kabul aldı.”

AGH'nin resmi tanınırlığı Türkiye açısından değerlendirildiğinde; resmi anlamda tanınırlığın yok denecek kadar az olduğunu söylemek mümkündür. Mezkur durum, sadece AGH'nin değil hem bütün gençlik programlarının hem de gönüllülük kavramının ortak sorunu olarak ifade edilebilir. AGH kapsamında gerek akredite olmuş olan gerekse proje yürütmekte olan bir çok örgün eğitim kurumu olmasına rağmen, resmi tanınırlığa mesnet teşkil edecek bir bulguya rastlanmamıştır. Ayrıca, GÜLDÜ'nün de ifade ettiği üzere, Avrupa Kredi Transfer Sistemi (*European Credit Transfer System-ECTS*) Kullanım Kılavuzu'nda, AGH gibi sosyal sorumluluk projelerine katılan bireylere ekstra mezuniyet kredisi verilebileceğine ilişkin madde olmasına rağmen şu ana kadar herhangi bir üniversitenin bu anlamda bir girişimine rastlanmamıştır. Öte yandan, işgücü sektörü ile de kurulmuş resmi bir bağ ve işbirliği veya bu konuda atılmış bir adım mevcut değildir. Elde edilen bulgular, AGH eski gönüllülerinin bilgi, beceri ve yeterliliklerinin işverenler ve gönüllülerin çeşitli

vesilelerle birlikte çalıştığı insanlar tarafından takdir edildiğini gösterse bile, AGH'nin istihdama etkisi yalnızca bu kazanımların toplumsal tanınırlığı ile sınırlı kalmış, resmi anlamda bir bulguya rastlanmamıştır.

Son olarak, sadece örgün eğitim ve iş sektörü ile değil; diğer sektörler –kamu sektörü vb.- açısından da resmi tanınırlık sorunsalı devam etmektedir. Örneğin; politik tanınırlık altında da bahsedildiği üzere; vize, ikamet ve sigorta konuları gönüllüleri, akredite kuruluşları ve hatta Türkiye Ulusal Ajansı personelini en çok zorlayan hususlardan birkaçı olmaktadır. Bu hususta ŞENYUVA; Türkiye’de henüz gönüllüler için vize ve ikamet hususunda resmi tanınırlığın olmadığını, ancak Türkiye’de bir gönüllü vizesi ya da oturma izni kullanılmaya başlanınca ve AGH gönüllüleri de bunlardan faydalanınca resmi tanınırlıktan bahsedebileceğini ifade etmiştir (4 Ocak 2017).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Avrupa Gönüllü Hizmeti, Türkiye’de 18 yıldan fazla bir süredir uygulanmakta olan bir programdır. 2004 yılından itibaren de Türkiye Ulusal Ajansı bünyesinde ve Gençlik Programı içerisinde yer alarak kurumsal olarak uygulanmaktadır. Bu vesileyle, AGH’nin Türkiye’de hem tarihi bir geçmişe hem de kurumsal bir hafızaya sahip olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu süre zarfında, AGH kapsamında yüzlerce kurum/kuruluş akredite olarak sürece dahil olmuş ve dahil olmaktadır; ayrıca binlerce gönüllü çeşitli AGH faaliyetleri ile Türkiye’den yurtdışına gitmiş ve yurtdışından da ülkemize gelmiştir.

AGH deneyimi ve bu deneyim ile elde edilen kazanımlar incelendiğinde, AGH’nin gençlere buldukları ülkeden başka bir ülkeye giderek, orada yaşama ve sosyal sorumluluk içeren bir projede faaliyet yapma fırsatı sunması bakımından onların hayatlarında ciddi değişme ve gelişmelere sebep olduğu söylenebilir. AGH kapsamında yapılan araştırmaların bulgularına genel anlamda bakıldığında, AGH gönüllülerinin kendilerini özellikle kültürlerarası iletişim, yabancı dil kullanımı, takım çalışmasına yatkınlık, özgüven kazanma, inisiyatif alma, aktif vatandaşlık vb. açılardan geliştirdikleri görülmektedir.

Bu tez çalışmasında, bir yaygın eğitim deneyimi ve öğrenme hareketliliği olan AGH vasıtasıyla gönüllülerin kazandıkları bilgi, beceri ve yeterliliklerin tanınırlığı Türkiye açısından incelenmiştir. İlgili husus Türkiye bağlamında ele alındığı için, özellikle Türkiye’den yurtdışına giderek faaliyetlerini gerçekleştirmiş olan gönüllülerin kazanımları ölçüt olarak alınmıştır. Bu kazanımların tanınırlılığı; öz, toplumsal, politik ve resmi olmak üzere 4 ana başlık altında incelenmiştir.

Tez çalışması kapsamında elde edilen nitel ve nicel veriler, AGH kapsamında öz tanınırlığın Türkiye açısından yüksek olduğunu göstermektedir. Gönüllüler AGH deneyiminden pek çok edininim kazanmakta ve genel olarak bunları hayatlarında kullanmaktadırlar; fakat bu hususta, AGH’deki öğrenme süreci ile öz tanınırlık arasında fark olduğunu ve öz tanınırlığın yüksek olmasına rağmen öğrenme oranına tam olarak ulaşamadığını belirtmek elzemdir.

AGH’nin Türkiye’deki toplumsal tanınırlığı, öz tanınırlığı kadar olmasa da yüksektir. AGH deneyimi ile elde edilen bilgi, beceri ve yeterlilikler, gönüllülerin

istihdam edilebilirliğine çok büyük katkı sağlamaktadır. Ayrıca, aile, yakın çevre, arkadaş ortamı, okul ve iş çevresi bakımından da zaman zaman şüphe ile yaklaşımlar olmasına ve AGH'nin turistik gezi vb. olarak algılanmasına rağmen, olumlu örnekler sayıca daha fazladır. Özellikle gönüllülerin faaliyet sonrasında hayatlarında –işe girme, yüksek lisansa kabul edilme, dili aktif kullanma, girişimcilik vb.- somut çıktılar olmasını takiben algı hızlı bir şekilde pozitif yönde değişmekte ve takdir edilme oranı yükselmektedir. Fakat, toplumsal tanınırlık, AGH faaliyetlerinin basında yer alması açısından ele alındığında, AGH faaliyetinin ulusal basında çok yer bulmasa da sıkça yerel basında yer aldığı; fakat bu durumun AGH kapsamında kazanılan yeterliliklerin etkisi ile değil, AGH faaliyetini gerçekleştiren kurum/kuruluşların kurumsal veya temsilcilerinin şahsi bağlantıları sonucu ortaya çıktığı görülmektedir.

Elde edilen bulgular, Türkiye'de AGH'nin politik tanınırlığının düşük olduğunu göstermektedir. AGH kapsamında akredite edilmiş birçok kamu kurum/kuruluşu olmasına, bunlardan önemli bir kısmının örgün eğitim kurumları – özellikle üniversiteler- olmasına ve bu kurum/kuruluşların AGH'yi tanıyıp bilip bu sürece dâhil olmalarının toplumsal, politik ve resmi tanınırlığa belli oranlarda katkı yapıyor olmasına karşın; bu kurum/kuruluşların esas motivasyonlarının örgün eğitimle öğrencilerin elde edemediği bilgi, beceri ve yeterlilikleri yaygın eğitimle kazandırma olmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle üniversitelerde süreç, bir kurum stratejisinden ziyade kişilere dayalı yürümektedir. Ayrıca, yereldeki düzenlemelerin eksikliği ve kurum/kuruluşların bu husustaki kurumsal stratejilerin eksikliği de AGH'nin politik tanınırlığının düşük olmasının sebeplerindedir.

Son olarak, AGH açısından Türkiye'de resmi anlamda tanınırlık yok denecek kadar azdır. Resmi tanınırlık, bu çalışmada, istihdam, eğitim ve diğer sektörler açısından ele alınmış olup resmi tanınırlığa dair bir bulguya neredeyse rastlanmamıştır. Türkiye açısından, mezkur durum, sadece AGH'nin değil hem bütün gençlik programlarının hem de gönüllülük kavramının ortak sorunudur.

Araştırma sonuçlarından da görüldüğü üzere, AGH'nin Türkiye'deki bireysel ve toplumsal tanınırlığının yüksek olmasına rağmen ilgili başlıklar altında çeşitli hususlara dikkat çekilmiştir. Ayrıca, politik ve resmi tanınırlık açısından ise durum olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda araştırma sonuçları ile alakalı

olarak ve bu alanda gelecekte yapılabilecek yeni araştırmalara ışık tutması açısından, bazı tavsiyeler şu şekilde sıralanmıştır:

- Türkiye’de AGH’nin öz tanınırlığı yüksek; fakat öğrenme seviyesinin altındadır. AGH kapsamında öz tanınırlığı etkileyen faktörlerden en önemlisi ‘kalite’dir. Projelerde kalite arttıkça, gönüllüler açısından öğrenme oranı buna bağlı olarak da öz tanınırlık artmaktadır. Bu sebeple, Türkiye Ulusal Ajansı’nın ilgili birimi, hibe tahsis edilen ve özellikle yurtdışında gerçekleşen projelerin kalitesi ile ilgili çalışmalarına hız vererek devam etmelidir.
- Öz tanınırlığı doğrudan etkileyen bir diğer husus ise AGH’deki eğitim ve değerlendirme döngüsüdür. Özellikle değerlendirme döngüsünde yaşanabilecek aksaklık veya sorunlar, öğrenme oranı yüksek olsa bile, öz tanınırlığı olumsuz etkilemektedir. Muhtemel aksaklık ve sorunları engellemek adına, değerlendirme sürecinde Youthpass’in yeri ve önemine daha fazla vurgu yapmak elzemdir. Ayrıca, değerlendirme döngüsü açısından ‘mentörlük’ hayati öneme sahiptir. Mevcut durumda, AGH uygulama sürecinde karşılaşılan en büyük sorunlardan bir tanesi gönüllülerin yeterli mentör desteği alamaması veya mentörlerin gerekli bilgi ve yeterliliklere sahip olmamasıdır. AGH kapsamında kurum/kuruluşlarının, imkânları kısıtlı bireylerin desteklenmesi özelinde, istisnai masraflar kaleminden, mentör desteği için hibe talep etme hakları³⁸ vardır. Bu hakkın daha yoğun uygulanması, bu husustaki sorunların büyük oranda özölmesini sağlayacaktır.
- Toplumsal tanınırlığı etkileyen en önemli faktörlerden bir tanesi, öz tanınırlık düzeyidir. Gönüllüler, elde ettikleri bilgi, beceri ve yeterliliklerin farkında olmadıklarında; bu edinimlerin toplumsal açıdan tanınması da mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla, toplumsal tanınırlığı artırmak adına öz tanınırlığa katkı sağlayacak faaliyetler yapılmalıdır. Örneğin, AGH eski gönüllüleri, faaliyetlerini henüz tamamlamış gönüllülerle yılda bir veya birkaç kez bir araya getirilerek deneyim paylaşımı yapılması sağlanabilir.

³⁸ İmkânları kısıtlı bireyler için zorunlu mentörlük (*Reinforced mentorship for fewer oppurtunities*) kuralı

- AGH programı, içerisinde çok farklı temalar barındırmakta olup faaliyet tipleri spordan sanata, çevreden kültürüne kadar geniş bir yelpazede ele alınabilmektedir. Bu vesileyle, AGH'nin resmi tanınırlığını artırmak adına iş dünyası sektörel olarak ayrılarak, her bir sektöre AGH ve AGH'nin ilgili sektör açısından önemi anlatılarak, bu sektörlerle ortaklık ve işbirliği kurulmalıdır.
- Türkiye açısından, AGH'nin politik ve resmi açıdan tanınmamasının temel sebeplerinden bir tanesi; henüz 'gönüllülüğün' politik ve resmi açıdan tanınmıyor olmasıdır. Bunu aşmak adına, Türkiye'de gönüllülük genelinde bir mevzuat çıkarılması elzemdir. Ayrıca, gönüllü programların ortak bir gönüllülük kurumu çatısı altında birleştirilmesi ve hatta Türkiye tarafından üretilecek bir gönüllü hizmet programının hayata geçirilmesi, AGH'nin politik ve resmi tanınırlığına da katkı sağlayacaktır.
- Politik ve resmi tanınırlık açısından, AGH'nin Türkiye'deki en büyük sorunlarından biri yerel düzenlemelerdir. Özellikle gönüllülerin ikamet izni ve sigorta işlemleri hem gönüllüler, hem akredite kurum/kuruluşlar hem de Türkiye Ulusal Ajansı açısından büyük bir sorunsal haline gelebilmektedir. Bu sorunların en aza indirgenmesi için, Türkiye Ulusal Ajansı ile ilgili kamu/kurum kuruluşları arasında istişareler yapılarak AGH özelinde adımlar atılmalıdır.
- AGH'nin toplumsal tanınırlığı açısından faaliyetlerin basına yansımaları mevzuu bir sorunsal olarak görülmektedir. AGH faaliyetleri, genel olarak yerel basına yansımakta; fakat o da faaliyeti gerçekleştiren kurum/kuruluşların ve temsilcilerinin bağlantıları sayesinde olmaktadır. Ayrıca, faaliyetler basında yer alırken kurum/kuruluşların şahsi programları gibi lanse edilmekte ve Türkiye Ulusal Ajansı, Erasmus+ Programı, Gençlik Programı ve AGH, yeterince ve olması gereken şekilde yansıtılmamaktadır. Bu hususta hem Türkiye Ulusal Ajansı iletişim stratejisi belirlemeli, hem de ilgili birim akredite kurum/kuruluşlara öne çıkarılması gerekenin AGH kapsamında kazanılan bilgi, beceri ve yeterlilikler olduğunu telkin etmelidir.
- Bilindiği üzere, Youthpass hem bir sertifika hem de bir süreç olarak Erasmus+ Gençlik Programı kapsamında tanınırlığın sağlanması için yegâne

araştırır. Fakat yapılan araştırmada Youthpass'ın istenilen etkiyi çeşitli sebeplerden dolayı veremediği görülmüştür. AGH'nin tanınırlığının her anlamda artırılabilmesi için Youthpass özelinde bilgilendirme, tanıtım ve yaygınlaştırma faaliyetleri artırılmalı; hem gönüllü hem de kurum/kuruluşlara Youthpass'ın değerlendirme döngüsü içerisindeki önemi defaatle anlatılmalıdır.

- AGH kapsamında akredite olmuş çok sayıda örgün eğitim kurumu olmasına karşın, özellikle öğrencilerin faaliyetlerinin resmi anlamda takdir edildiğine dair bulguya rastlanmamıştır. Üniversite öğrencilerinin AGH'ye katılmasına karşılık ek mezuniyet kredisi verme, bazı bölüm ve fakültelerde stajlarına sayma, uzun dönem AGH'ye gidecek gönüllülerin okullarını dondurmalarında kolaylık sağlama vb. hakların elde edilebilmesi için Yükseköğretim Kurumu ile çeşitli istişare toplantıları yapılmalıdır. Ayrıca, örgün eğitim sektörüne 'müfredat-dışı aktiviteler' konusunda bilgilendirmeler yapılarak, ilgili kurumlar bu anlamda teşvik edilerek AGH üzerinden yaygın ve örgün eğitim ortaklığı kurulmalıdır.
- Özellikle politik tanınırlık açısından Türkiye Ulusal Ajansı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği yapıp ortak adımlar atarak, ilgili Bakanlıkların il müdürlüklerini akredite ettirmeleri ve kendi iletişim kanallarından AGH'yi duyurmaları sağlanabilir. Bu vesileyle AGH sadece bir program olarak değil, bir kültür olarak da binlerce gence ulaşmış olacaktır.
- Bu tez çalışması kapsamında kendileri ile mülakat yapılan görüşmeciler sık sık uzun dönem ve kısa dönem AGH faaliyetlerini ayırarak; ifadelerini uzun dönem AGH özelinde olduğunu, kısa dönem AGH'nin etkisinin nispeten düşük olduğunu belirtmişlerdir. Bu sebeple, tam anlamıyla AGH'nin tanınırlık seviyesini görebilmek adına bu çalışma kısa dönem ve uzun dönem AGH özellerinde ayrı ayrı yapılarak genişletilebilir.
- Tez kapsamında görüşmecilerin önemle vurgu yaptığı konulardan bir tanesi de; AGH'nin en önemli önceliği olan sosyal içerme hususudur. Her AGH faaliyeti bir sosyal içerme alanına değinmek zorundadır. Fakat görüşmeciler, sadece Türkiye açısından değil; bütün program ve ortak ülkeler açısından bu

hususun sorunlu olduğunu ifade etmişlerdir. AGH özelinde daha sonra yapılacak çalışmalar da bu hususun incelenmesi önemle tavsiye edilir.

- AGH, bu tez çalışması kapsamında Türkiye açısından bir bütün olarak ele alınmıştır; fakat hem akredite kurum/kuruluş ve proje dağılımına hem de Türkiye'den yurtdışına giderek faaliyetlere katılan gönüllülerin Türkiye'deki ikametlerine bakıldığında, bazı şehirlerden yoğun katılım olmasına rağmen bazı şehir veya bölgelerden katılım çok düşüktür. Dolayısıyla tanınırlık, yerel ve bölgesel açıdan farklılık göstermektedir. Bu sebeple, AGH'nin tanınırlığının daha geniş anlamda incelenebilmesi için bu çalışma coğrafi dağılım temel alınarak genişletilebilir.
- Bilindiği üzere, AGH, gönüllülerin bilgi, beceri ve tutumları üzerinde ciddi etkilere sahip olduğu için istihdam edilebilirliğe katkı sağlamaktadır. Bu durum AGH'nin toplumsal, politik ve resmi tanınırlığı açısından son derece önemlidir; fakat bu alanlarda ilerleme kaydedilmeye çalışılırken AGH'nin araçsallaştırılmamasına önem gösterilmelidir. Gençlik işsizliği, hem ülkemiz açısından hem de küresel anlamda ciddi bir sorundur; fakat bu problemin çözümünü tek başına gençlik çalışmalarına yönlendirmek, gençlik çalışmalarını istihdam için araçsallaştırmak anlamına gelecektir. AGH, istihdam edilebilirliğe büyük önem vermesine rağmen, genel anlamda piyasaya işgücü sağlamayı değil; topluma daha iyi bireyler kazandırmayı hedefler. Bu yüzden, toplumsal tanınırlığının alt bir kolu olan 'kazanımların istihdam üzerindeki etkisi' gereğinden fazla öne çıkarılmamalıdır. Diğer ele alınan hususlar da en az istihdam kadar önem arz etmekte olup aksi takdirde AGH, kısa sürede 'iş ve işçi bulma programı'na dönüşme tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Ayrıca, benzer bir tehlike örgün eğitim sektörü ile ortaklıkta da mevcuttur. Hiçbir aşamada yaygın eğitim, örgün eğitimin bir ikamesi olarak görülmemelidir. Zira, örgün eğitime hiç dahil olmayan bireyler de AGH ve diğer gençlik programları vasıtasıyla yaygın eğitime dahil olabilmektedir. Amaç; yaygın ve örgün eğitim arasında ortaklık kurmak olmalıdır. Bu ortaklık kurulurken de yaygın eğitimin formelleştirilmesi tehlikesine karşı önlemler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

ASLAN, Emirhan H., “Avrupa Gönüllü Hizmeti’ nin Türkiye’deki Tanınırlığı Üzerine”, 29 Aralık 2016, sözlü mülakat.

Avrupa Birliği Bakanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Avrupa Birliği Topluluk Programları Hakkında Genel Bilgi Ve Türkiye’nin Katılmakta Olduğu Programlar”, http://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/ToplulukProgramlari/tp_sunumu.pdf Erişim Tarihi: 10.06.2016

Avrupa Birliği Bakanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Avrupa Komisyonu”, Son Güncellenme Tarihi: 06.11.2015, <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=45629> Erişim Tarihi: 12.11.2016

Avrupa Birliği Hukuku Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “White Paper on Youth”, 2011, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3Ac11055>, Erişim Tarihi: 17.11.2016

Avrupa Gençlik Portalı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “AGH Akredite Kuruluşlar Veri tabanı”, 2016, https://europa.eu/youth/volunteering/evs-organisation_en?country=TR&topic=&field_evp_vp_accreditation_type=All&town=&name=&pic=&iref=&inclusion_topic=#open Erişim Tarihi: 30.10.2016.

Avrupa Komisyonu Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Welcome to the Council of Europe Youth Work Portfolio”, 2016, <http://www.coe.int/en/web/youth-portfolio/home> Erişim Tarihi: 18.11.2016

BİLAL, Serap, “Avrupa Gönüllü Hizmeti’ nin Türkiye’deki Tanınırlığı Üzerine”, 29 Aralık 2016, sözlü mülakat.

CERTEL, Eylem, “Avrupa Gönüllü Hizmeti’ nin Türkiye’deki Tanınırlığı Üzerine”, 02 Ocak 2017, sözlü mülakat.

CHISHOLM, Lynne, “Towards a Revitalisation of Non-Formal Learning for a Changing Europe”, Report of the Council Europe Youth Directorate Symposium on Non-Formal Education, Strasbourg, 13-15 October 2000. https://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Documents/2000_nonformal_learning_en.pdf Erişim Tarihi: 15.11.2016

Council of Europe, “Report: Symposium on Non-Formal Education”, Strasbourg (EYC), 13-15 October 2000, Strasbourg: January 2001, http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/3084934/Symposium_on_Non-Formal_E_part1.pdf/33fb8fed-6e6f-449f-b872-d455c96cfe75 Erişim Tarihi: 15.11.2016

Council of Europe, “European Portfolio for youth leaders and youth workers”, Directorate of Youth and Sport Council of Europe, Strasbourg, 2007.

Council of Europe, “Declaration of the 2nd European Youth Work Convention: Making a world of Difference”, European Youth Work Convention 2015, Brussels, 27-30 April 2015.

Declaration of the 1st European Youth Work Convention, Ghent, Belgium, 7-10 July 2010, https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-2803/2010_Declaration_European_youth_work_convention_en.pdf Erişim Tarihi: 08.12.2016.

Dışişleri Bakanlığı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Avrupa Konseyi”, http://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa Erişim Tarihi: 12.11.2016

European Commission, “European Commission White Paper A New Impetus for European Youth”, Commission of the European Communities, Brussels, 2001.

European Commission, “EVS History- How it all began, 10 Years of Solidarity and Active Citizenship: European Voluntary Service, 1996-2006”, Brussels, 2006.

European Commission, “Youth in Action Programme Guide”, Valid as of 1 January 2013, 2012, http://ec.europa.eu/youth/tools/documents/guide13_en.pdf Erişim Tarihi: 29.10.2016

European Commission, “Youthpass Impact Study: Young people’s personal development and employability and the recognition of youth work”, 2013, <https://www.youthpass.eu/da/youthpass/downloads/youthpass-impact-study/> Erişim Tarihi: 20.11.2016

European Commission, “Erasmus+ Program Rehberi”, 1 Ocak 2014 itibariyle geçerli versiyon, Çev. Türkiye Ulusal Ajansı, Ankara, 2014. http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/hayatboyu-%C3%B6%C4%9Frenme/erasmus-_-program_-rehberi.pdf?sfvrsn=0 Erişim Tarihi: 01.11.2016

European Commission, “European Voluntary Service Accreditation Guidelines”, Erasmus+ Proramgme, January 2014. <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-2938/EVS%20Accreditation%20Guidelines.pdf?> Erişim Tarihi: 30.10.2016

European Commission, “EVS Training and Evaluation Cycle Guidelines and Minimum Quality Standards:Erasmus+ Programme”, January 2014, http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/library//evs-training-evaluation-guidelines_en.pdf Erişim Tarihi: 02.11.2016

European Commission, “Erasmus+ Programme Guide”, Version 1 (2017): 20/10/2016, 2016. http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/files/resources/erasmus-plus-programme-guide_en.pdf Erişim Tarihi: 26.10.2016

European Commission, “EVS Charter”, Application Form for Accreditation: KA1-Learning Mobility of Individuals Accreditation of youth volunteering organisations, 2016, ss.8-9.

European Union & Council of Europe, “Pathways Towards Validation and Recognition of Education, Training & Learning in the Youth Field”, Partnership Council of Europe & European Commission Youth Research, Strasbourg and Brussels, February 2004.

European Union & Council of Europe, “Pathways 2.0 towards recognition of non-formal learning/education and of youth work in Europe”, Strasbourg and Brussels, January 2011.

European Union & Council of Europe, “Concept Paper: symposium on recognition of youth work and non-formal learning GETTING THERE...”, European Youth Center, 2011, Strasbourg, http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/7110699/Symposium_Concept_paper_FINAL.pdf/10152cc0-c42c-4b9d-981e-dab205571321 Erişim Tarihi: 12.12.2016.

European Union & Council of Europe Youth Partnership Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “European Youth Work Convention-2015”, 2016, <http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/eywc-website> Erişim Tarihi: 10.12.2016.

European Union & Council of Europe Youth Partnership Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Recognition of youth work and non-formal learning”, <http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/recognition> Erişim Tarihi: 13.11.2016.

European Union & Council of Europe Youth Partnership Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Youth Partnership”, 2016, <http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership>, Erişim Tarihi: 21.11.2016

European Union & Council of Europe Youth Partnership, “Report of Symposium on Youth Policy Cooperation in South East Europe: focus on recognition of youth work & non-formal learning Tirana, Albania”, SALTO SEE Resorce Center, 1-3 October 2012.

European Union & Council of Europe Youth Partnership, “Getting There...”, Council of Europe, November 2013, http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/7110668/GettingThere_WEB.pdf/45deb8f6-7972-4e4e-aab9-86fb4a7cfb3e, Erişim Tarihi: 12.12.2016

GÖKSEL, Asuman, “Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı ve AGH”, 3 Aralık 2016, elektronik posta.

GÜLDÜ, Hür, “Avrupa Gönüllü Hizmeti’nin Türkiye’deki Tanınırlığı Üzerine”, 30 Aralık 2016, sözlü mülakat.

KIILAKOSKI, Tomi, “Youth work, Volunteering, Recognition and Employability Defining and recognizing competences”, Report on Desk Research, April 2015, <http://www.alliance-network.eu/wp-content/uploads/2014/12/IVE-Desk-Research-Report-Output-1.pdf> Erişim Tarihi: 20.11.2016

MAIRESSE, Pierre, “Youth work and policy at European level”, The History of youth work in Europe: Relevance for youth policy today, Strasbourg: Council of Europe, 2009, ss.13-18, http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1667851/History_of_youth_work.pdf/b97318a2-2d74-4ea5-b94c-40c726d7d47d Erişim Tarihi: 17.11.2016

MARKOVIC, Darko, “Hitchhiker’s guide to recognition of non-formal learning in the youth field”, Youthpass Guide, 2009, ss. 13-18.

PETERS, Otto, “The contribution of open and distance education to lifelong learning”, In PeterJarvis (ed.), The Routledge International Handbook of Lifelong Learning, London: Routledge, 2011, ss. 223–237.

Research Based Analysis of Youth in Action, “Effects: European Voluntary Service 20 Years!”, 2016. http://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2016/09/RAY_EVS20_Infosheet_final.pdf Erişim Tarihi: 29.10.2016

SALTO Eastern Europe and Caucasus Resource Center, **Looking Forward Looking Back: 15 Years of Support Advanced Learning and Training Opportunities**, SALTO-Youth Network, April 2015.

SALTO South East Europe Resource Centre, “Hopscotch to Quality in EVS Handbook for EVS Promoters”, Ljubljana: SALTO SEE Resource Centre, Movit NA Mladina, 2009.

SALTO South East Europe Resource Centre, “Hopscotch to Quality in EVS2.0 A practical handbook for enhancing quality in European Voluntary Service”, Revised and updated 2nd ed.- Ljubljana: SALTO SEE Resource Centre, Movit NA Mladina, 2015.

SALTO Training and Cooperation Resource Centre, “Youthpass Guide”, Bonn, 2009, [http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/youthpass-k%C4%B1lavuzu-\(ingilizce\).pdf?sfvrsn=0](http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/youthpass-k%C4%B1lavuzu-(ingilizce).pdf?sfvrsn=0) Erişim Tarihi: 04.11.2016.

SALTO Training and Cooperation Resource Centre, “Recognition of youth work and of non-formal and informal learning within youth work Current European developments”, April 2016, <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-3335/5%20Overview%20of%20recognition%20policy%20developments%20April%202016.pdf> Erişim Tarihi: 18.11.2016.

SALTO Training and Cooperation Resource Centre & SALTO South East Europe Resource Centre, “Youthpass Unlocking Doors to Recognition Setting up strategies for the better recognition of youth work and non-formal education/learning in your context”, 2011.

SALTO Inclusion Resource Center, “Report: Bridges for Recognition, Promoting Recognition of Youth Work across Europe”, Leuven, 19-23 January 2005, <https://www.salto-youth.net/tools/bridges/Bridges2005/BridgesForRecognition/> Erişim Tarihi: 03.12.2016

SIĞINÇ, Alaattin, “Avrupa Gönüllü Hizmeti’nin Türkiye’deki Tanınırlığı Üzerine”, 02 Ocak 2017, sözlü mülakat.

ŞENYUVA, Özgehan, “Avrupa Gönüllü Hizmeti’nin Türkiye’deki Tanınırlığı Üzerine”, 04 Ocak 2017, sözlü mülakat.

Türkiye Ulusal Ajansı, “2007-2009 Gençlik Programı Etki analizi Sonuç Raporu”, <http://www.ua.gov.tr/docs/magazine/gen%C3%A7lik-2007-2009-etki-analizi.pdf?sfvrsn=0> Erişim tarihi: 29.10.2016

Türkiye Ulusal Ajansı, “Gençlik Programı’nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırma Analizi: Türkiye Ulusal Raporu”, Ankara, 2014a.

Türkiye Ulusal Ajansı, “AGH’den Ne Beklemeliyim? Ayrılış Öncesi Bilgi Paketi Gönüllüler için”, Ankara, 2014b. <http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/halklaili%C5%9Fkiler/agh'den-ne-beklemeliyim-.swf?sfvrsn=0> Erişim Tarihi: 30.10.2016

Türkiye Ulusal Ajansı, “Erasmus+: Gençlik Programı’nın Araştırmaya Dayalı Analizi RAY Network Ulusal Araştırması: RAY Network Türkiye Ulusal Raporu 2014”, Ankara, 2015.

Türkiye Ulusal Ajansı, “Gençlik Bilgilendirmelerinde Yaygın Öğrenmenin Kullanımı”, Eurodesk Türkiye Eğitim Kitleri Serisi-1, Ankara, 2016.

Türkiye Ulusal Ajansı Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “Başkanlık”, <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/ba%C5%9Fkanl%C4%B1k> Erişim Tarihi: 10.06.2016

UZMEN, Serkan, “Avrupa Gönüllü Hizmeti’nin Türkiye’deki Tanınırlığı Üzerine”, 10 Ocak 2017, sözlü mülakat.

Youthpass Resmi Elektronik Ağ Sayfası, “What is Youthpass”, <https://www.youthpass.eu/tr/youthpass/about/> Erişim Tarihi: 04.11.2016.

540 Nolu Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (24.06.1994 tarih ve 21970 sayılı T.C. Resmi Gazete)

EKLER

Ek 1 Gençlik (Youth) ve Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı

GENÇLİK (YOUTH)

ve

AVRUPA-AKDENİZ GENÇLİK EYLEM PROGRAMI

Bilgi Notu

2001

Asuman Göksel

Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı

Türkiye Ulusal Koordinatörü

Bilgi için: agoksel@metu.edu.tr

Tel: 0 312 210 30 24

Fax: 0 312 210 13 41

1995 yılından bu yana Avrupa Birliği üyesi olsun veya olmasın 1 milyondan fazla insan kendi ülkesi dışında bir ülkede eğitim-öğrenim yapmak, kişisel gelişimlerine katkıda bulunmak veya topluluk hizmeti yapmak için Socrates, Leonardo da Vinci veya Avrupa için Gençlik (Youth for Europe) programlarından yararlanma fırsatı bulmuştur. Bu durum, gençlere yeni yetenekler edinme, başka diller konuşma, problemlere değişik çözümler üretebilme fırsatı sağlamıştır. 1999 yılında ilk aşamaları tamamlanan bu programların popülerliğini ve katılımcıların yeteneklerini ve istihdam olasılıklarını artırırken aynı zamanda da Avrupa'da işbirliğine katkıda bulunma potansiyelini göz önünde bulunduran Avrupa Birliği Konseyi ve Avrupa Parlamentosu aynı programları 2000 yılından başlayarak 7 yıl uzatma kararı almıştır. Socrates ve Leonardo programlarının bütçeleri %30 arttırılmış, Gençlik (Youth) programına katılımcı ülkeler tekrar gözden geçirilerek Malta ve *Türkiye*'ye³⁹ de programdan yararlanma fırsatı verilmiştir.

³⁹ Başlangıçta bu programlar 15 Avrupa Birliği ülkesi ve 3 EFTA/EEC ülkesinin (Norveç, İzlanda ve Liechtenstein) kullanımına açıktı. Socrates, Leonardo da Vinci ve Avrupa için Gençlik (Youth for Europe) programları daha sonra 11 Katılım Öncesi ülkenin (Merkez ve Doğu Avrupa'dan 10 Ortak üye devlet ve Kıbrıs) kullanabileceği şekilde genişletildi. Programların ikinci aşamaları bu saydığımız ülkeleri ve "üzerinde uzlaşılacak prosedürlere bağlı olarak" Malta ve Türkiye'yi de kapsamaktadır. Türkiye'nin bu programlara katılımını düzenleyen karar Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 1999 yılının 13 Aralık tarihli 69/2000/EC nolu karardır.

Türkiye son 2 yıldır AB'nin "Gençlik" programından yararlanabilmekte. Şu anki çerçeveye 1998 yılında Türkiye'nin, üçüncü ülkeler gruplamasında Akdeniz Ülkeleri arasında yer alarak Gençlik (o zamanki adıyla Avrupa için Gençlik) programından Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı dâhilinde yararlanmasıyla çizilmiştir. Ancak 1999 Aralık ayında yapılmış olan Helsinki zirvesinden sonra Türkiye'nin AB adaylığının teyit edilmesiyle bu çerçevede bir değişiklik olması da öngörülmüştür. Bu değişiklik, aday ülke statüsüyle Türkiye'nin Birlik programlarından yararlanabilmesi hakkında çıkan kararla birlikte Türkiye'nin diğer programlar yanısıra Gençlik programından da tam katılımcı olarak yararlanmasının maddi temellerini hazırlamıştır. Kısacası Türkiye şu anda Gençlik programının 1., 2. ve 5. Eylemlerinden Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı dahilinde Akdeniz ülkesi olarak yararlanabilmektedir. Helsinki sonuçlarıyla kurulan yeni çerçeve, Türk tarafına düşen görevlerin yerine getirilmesiyle (yani bu programın yürütülmesinden sorumlu olacak Ulusal Ajans'ın kurulması ve Türkiye'nin programların mali havuzuna payına düşen maddi katkıyı yapmasıyla), uygulanmaya başlayacaktır. Böylece Türkiye Socrates, Leonardo da Vinci ve Youth (Gençlik) programlarından tam katılımcı olarak yararlanabilecektir.

GENÇLİK PROGRAMI NEDİR⁴⁰?

Yukarıda anlattıklarımız doğrultusunda Gençlik programından ve dolayısıyla Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı'ndan bahsetmek anlamlı olacaktır. GENÇLİK programı, en başta, Birliğin 15 Üye Ülkesinde yasal olarak ikamet eden 15 ile 25 yaş arası gençlerle, *programa katılan diğer ülkelerden* gençlere hitap etmektedir. Örneğin, aşağıda belirtilen gruplar GENÇLİK programından yararlanabilirler:

- gençlik değişim programlarında yer almak isteyen ve gençlerden oluşan gruplar;
- kendi yerel topluluklarında bir girişim başlatmak isteyen gençler;
- gönüllülük temelinde hizmet vermek isteyen gençler;
- edindikleri deneyimi iletmek isteyen eski gönüllüler;
- gençlik kuruluşları;
- gençlik önderleri;
- gençlik kesiminde çalışanlar;
- proje yöneticileri ya da örgütleyicileri;
- yerel yetkililer;
- üçüncü sektörde çalışan diğer kuruluşlar;
- ve gençlik alanı ve enformel eğitimle ilgili işlerle bir şekilde ilgilenen kişiler.

⁴⁰ GENÇLİK Programıyla ilgili bilgiler programın Kullanıcı Kılavuzundan alınmıştır. Bu dokümana çeşitli dillerde <http://europa.eu.int/comm/education/youth.html> adresinden ulaşılabilir. Türkçesi ve detaylı bilgi için agoksel@metu.edu.tr.

GENÇLİK programı, tüm Avrupa’da ve ötesinde hareketliliği, girişkenliği, kültürler arası öğrenmeyi ve gençler arası dayanışmayı özendirip geliştirmektedir. Kullanılan yöntemler ve başvuru farklı yaklaşımlar, gençlerin aktif katılımlarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Böyle aktif bir katılım sayesinde gençler kendi geleceklerini belirlemede en önemli rolü üstlenecekler, yeni beceriler edinecekler, özgüvenlerini pekiştirecekler ve böylece toplumdaki aktif yurttaşlar olarak bir yandan rollerini güçlendirirken diğer yandan istihdam imkânlarını da artıracaklardır. Program, aktif yurttaşlığı özendiren bir etmen olarak yaşam boyu öğrenmeyi, beceri ve yeteneklerin yaşam boyu geliştirilmesini teşvik etmektedir. Programın aşağıda belirtilen amaçları, toplumun bütün kesimlerinde, kişisel gelişme ile kolektif etkinlik arasında bir denge bulup bu dengeyi sürdürmeye yöneliktir:

- Genç insanlara bilgi, beceri ve yeterlilik kazanmalarında yardımcı olmak ve bu deneyimlerin değerini teslim etmek;
- Gençlerin geniş anlamda toplumla bütünleşmelerini kolaylaştırmak ve girişimcilik ruhunu teşvik etmek;
- Özellikle güç koşullarda yaşayan gençlerle özürlü gençlerin daha fazla imkânlarla sahip olmalarını sağlarken aynı anda her tür ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yardımcı olmak ve toplumun her düzeyinde eşitliği yaygınlaştırmak;
- Gençlere dayanışma duygularını Avrupa’da ve daha geniş anlamda dünyada serbestçe ifade etme olanağı tanımak; ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına karşı verilen mücadeleyi desteklemek;
- Gençlerin Avrupa’nın inşasında aktif bir rol oynayabilmelerini sağlamak;
- Projelere, yerel düzeylerdeki gençlik çalışmalarına olumlu etkisi olacak biçimde bir Avrupalılık ögesi katmak;
- Ortak Avrupa kültürümüzün ve mirasımızın çeşitliliğinin daha iyi kavranmasını sağlamak;
- GENÇLİK programı kapsamındaki enformel eğitim etkinlikleri için bir kalite çerçevesi geliştirip bu çerçeveyi kullanmak.

GENÇLİK programı, kendi başına yalıtılmış bir Avrupa Topluluğu girişimi değildir. Bu program, Socrates ve Leonardo Da Vinci ile birlikte, genel olarak eğitim -hem örgün hem de enformel- ve mesleki eğitimde bir Avrupa alanı yaratmayı hedefleyen çeşitli programlardan biridir. Socrates ile Leonardo Da Vinci genel eğitim ile mesleki eğitim alanlarında Avrupa’daki önde gelen programlardır. Enformel eğitim deneyimini odak alan etkinlikler öngören GENÇLİK programı ise, bu iki ana programı tamamlayıcı nitelikte bir programdır.

Öğrenciler, kursiyerler, öğretmenler ve meslekten diğer kişiler diğer programlar aracılığıyla, müfredatlarına, eğitimlerine ya da kariyerlerine bir Avrupa bileşeni katabilirler. Avrupa Topluluğu TEMPUS programı aracılığıyla, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile başka kimi ülkeleri kapsayan yükseköğrenim girişimlerini desteklemektedir. KÜLTÜR 2000 programı ise kültür ve ortak miras sektörlerinde Avrupa düzeyinde işbirliğini desteklemektedir.

Avrupa Komisyonu, ayrıca, Üye Devletlerin her birindeki ve diğer kimi ülkelerdeki ortakları gençlik enformasyon uzmanları olan EURODESK enformasyon ağını da desteklemektedir. Bunlar, gençlere yönelik Avrupa Topluluğu programları ile gençlik alanında çalışanlar konusunda genel bilgi edinmek isteyen herhangi bir kişi için en iyi ilk temas noktasını oluşturmaktadır.

GENÇLİK programının yapısı nasıldır?

Gerek Avrupa için Gençlik, gerekse Avrupa gönüllü hizmet programları ile edinilen deneyimleri temel alan GENÇLİK programı, bu alanda Topluluk düzeyinde sürmekte olan işbirliği etkinliklerinin hepsini bütünleştiren ilk programdır. Bu bütünleşmeden amaçlanan, bugüne dek edinilenlerin pekiştirilip geliştirilmesi ve bizzat gençlerin kendileri tarafından yürütülen etkinliklerde daha geniş bir desteğe kavuşmalarının sağlanmasıdır. Program, gençlerin ve gençlik kesiminde çalışanların gereksinimlerini, yalnızca bu kesimlerin projelerine mali destek vererek değil, aynı zamanda Avrupa'da yeni ortaklıklar geliştirmeleri için bilgi, eğitim ve fırsat sağlayarak da karşılayacaktır. Bu alandaki beş ana eylemi özetle şunlar oluşturmaktadır:

Eylem 1: Avrupa için Gençlik değişimleri

Avrupa için Gençlik eylemi, gençlerden oluşan grupların birbirleriyle tanışabilmeleri için özel bir fırsat sunmaktadır. Örgün eğitim dışı ve pedagojik öğrenmeye yönelik amaçları ve değeri olan bu değişimlerde gruplar ortak temaları keşfetmekte ve birbirlerinin kültürünü öğrenmektedirler. Değişim, programa tam olarak katılan ülkelerle birlikte diğer kimi ülkeler arasında gerçekleşebilir. Bu değişimlerde iki ya da daha fazla sayıda ülkeden gençlik grupları yer alabilir⁴¹.

Eylem 2: Avrupa gönüllü hizmeti

Bu eylem çerçevesinde gençler, çeşitli alanlarda uygulanan yerel projelere Avrupa gönüllüsü kimliğiyle yardımcı olmak üzere başka ülkelerde 3 haftadan 12 aya kadar kalabilmektedirler. Söz konusu projeler, sosyal, ekoloji ve çevre, sanat ve kültür, yeni teknolojik gelişmeler, boş zaman değerlendirme, spor vb. gibi alanlarda olabilmektedir.

⁴¹ Akdeniz ülkelerinin yer aldığı grup değişim projelerinde en az 2 AB ülkesinden ve en az 2 Akdeniz ülkesinden ortak organizasyonların yer alması gerekmektedir. Deatylı bilgi için Üçüncü Ülkelerin yer aldığı etkinlikler bölümüne bakınız.

Eylem 3: Gençlik girişimleri

Gençler bu eylem aracılığıyla bir projeyi yerel düzeyde uygulamak üzere destek sağlayabilmektedirler. Söz konusu projelere katılanlar, Avrupa'da gençleri ilgilendiren çeşitli konulardaki ortak sorular ve sorunlara yakınlaşma imkânı bulmaktadırlar. Bu eylemle amaçlanan, gençlere yaratıcılık ve girişimciliklerini geliştirme ve ifade etme fırsatı tanınmasıdır. Gene aynı eylemin bir başka amacı da, Avrupa gönüllülerine, gönüllü hizmetleri sırasında edindikleri deneyim ve becerilere dayanarak kendilerini geliştirmeleri için somut bir olanak sağlanmasıdır.

Eylem 4: Ortak faaliyetler

Bu eylem, eğitim (Socrates), mesleki eğitim (Leonardo Da Vinci) ve GENÇLİK programlarını bir araya getirmektedir. Eylem, bu üç programın birbirlerini tamamlayıcı niteliklerini temel alan girişimlere destek sağlayacaktır. Söz konusu girişimler, eğitim, yetiştirme ve gençlik alanlarında örgütlenmeleri öngörmektedir. Ayrıca gene bu eylem örgün eğitimden enformel eğitime geçişi kolaylaştıracak işbirliğine destek sağlayacaktır.

Eylem 5: Destek önlemleri

Destek önlemleri, GENÇLİK programı kapsamındaki eylemleri belirginleştirip tamamlamaktadır. Bu önlemlerin amacı, Topluluk düzeyindeki yenilikçi girişimleri geliştirerek ve sürdürerek, bu arada özellikle Avrupa boyutunun temsil ettiği örnek uygulamaları ve örgütleyici eğitimlerini karşılıklı olarak aktararak, daha önce sağlanan yararları pekiştirmek ve geliştirmektir. Bunlar, aynı zamanda, gençlik alanında üçüncü ülkelerle daha geniş kapsamlı işbirliğini teşvik ederken, aynı zamanda programın genel amaçlarına ulaşılmasına ve Avrupa gençlik politikalarının güçlendirilmesine katkıda bulunan işbirliği girişimlerini desteklemenin en ideal araçlarıdır.

GENÇLİK programını kim uyguluyor?

Avrupa Komisyonu

GENÇLİK programını başlatan Avrupa Komisyonu, birden çok yıla yayılan bu programın düzgün biçimde ilerlemesinden nihai olarak sorumludur. Avrupa Komisyonu, bu programa ilişkin bütçenin uygulanmasından sorumlu olduğu gibi, programın önceliklerini ve hedeflerini süreklilik temelinde yeniden belirler.

Avrupa Komisyonu'nun genel olarak sorumluluk taşıdığı bir başka alan da GENÇLİK programı Ulusal Ajanslarının eşgüdümüdür. Bu ajanslar, programa katılan ülkelerin her birinde gençlikten sorumlu olan yetkililerin belirleyip oluşturdukları bürolardır. Avrupa Komisyonu bu ajanslarla yakın işbirliğine girip

etkinliklerini izlemekte, ayrıca programın Avrupa ölçeğindeki genel uygulamasını, verdiği görüntüyü, takibini ve değerlendirmesini yönlendirmekte ve izlemektedir.

Programın kullanıcılarının başlıca enformasyon kaynağını Ulusal Ajanslar oluşturmaktadır. Ulusal Ajanslar Akdeniz Ülkelerinde mevcut değildir. Bunun yerine bu ülkelerde Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı çerçevesinde birer Ulusal Koordinatör tayin edilmiştir. Bu koordinatörler, programın yürütülmesinden, gerekli her türlü bilgiyi ulusal düzeyde sağlamak, yapılacak başvuruların Avrupa Komisyonuna aktarılmasından sorumlu kişilerdir.

Ulusal Yetkililer

Üye Ülkelerin GENÇLİK programının genel yönlendirilmesiyle ilgili belli başlı konularla ilişkilennmeleri özellikle Program komitesi aracılığıyla sağlanmaktadır. Ulusal yetkililer (gençlik işlerinden sorumlu bakanlıklar) bu komiteye temsilci atarlar. Ulusal Yetkililer, ayrıca, Ulusal Ajansların oluşturulmasından ve, Avrupa Komisyonu ile birlikte, bu Ulusal Ajansların izlenmesinden sorumludurlar.

Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler (EU)		
Avusturya	Almanya	Hollanda
Belçika	Yunanistan	Portekiz
Danimarka	İrlanda	İspanya
Finlandiya	İtalya	İsveç
Fransa	Lüksemburg	Birleşik Krallık

Avrupa Ekonomik Bölgesine Dahil EFTA Ülkeleri		
İzlanda	Liechtenstein	Norveç

Kabul sürecindeki ülkeler		
Bulgaristan	Macaristan	Polonya

Kıbrıs	Letonya	Romanya
Çek Cumhuriyeti	Litvanya	Slovakya
Estonya		Slovenya

Türkiye ve Malta'ya ilişkin not

Türkiye ve Malta kabul sürecindeki ülkeler olup bu ülkeler gelecek yıllarda tam “program ülkeleri” olarak programa katılabileceklerdir. Bu ülkelerin daha sonraki aşamadaki katılımları için 2000 yılında hazırlık önlemleri alınması planlanmaktadır.

Dünyanın diğer bölgelerindeki ülkeler GENÇLİK programı ile hangi yollardan ilişkilendirilir?

Dünyanın başka bölgelerindeki ülkelerde yaşayan gençler ve taraflarla işbirliği, evrensel barışa, diyaloga, hoşgörüyeye ve gençler arasında dayanışmaya katkıda bulunabilir. Avrupa Birliği, işbirliği anlaşmalarına insani ve kültürel boyutlar katmak amacıyla, işbirliği ve dayanışma ağlarını genişletip güçlendirmeye ve halklar arasındaki işbirliğine giderek daha fazla yönelmektedir, GENÇLİK programının amacı açısından bu ülkeler “üçüncü ülkeler” olarak tanımlanmaktadır.

Avrupa Komisyonu'nun üçüncü ülkelerle birlikte gençlik etkinliklerini desteklemekteki başlıca amacı, çeşitli taraflar arasında kalıcı ve sağlam ortaklıklar oluşturulmasıdır. Ayrıca, üçüncü ülkelerle birlikte gerçekleştirilen bütün gençlik etkinlikleri, üye olmayan ülkelerin hükümet ve hükümet dışı kuruluşları ile gençlik çalışmalarını alanında deneyim ve bilgi değişimini hedeflemektedir.

GENÇLİK programında üçüncü ülkelerle yapılan işbirliği, Avrupa için Gençlik (eylem 1), Avrupa gönüllü hizmetleri (eylem 2) ve bu eylemleri desteklemeye yönelik önlemler (eylem 5) kapsamındaki projelere açıktır. Gençlik girişimleri (eylem 3) ve ortak etkinlikler (eylem 4) ise üçüncü ülkelere açık değildir.

Üçüncü ülkelerin de yer aldıkları etkinliklere ilişkin kurallar

Üçüncü ülkelerin yer aldıkları etkinlikler,

- bu ülkelerde gerçekleştirilen, ya da
- katılımcılarının % 20'sinden fazlasının bu ülkelerden olduğu etkinlikler biçiminde tanımlanmaktadır.

Üçüncü ülkelerle gençlik değişim etkinliklerinde Avrupa Birliği üyesi en az iki ülke (ya da bir Avrupa Birliği üyesi ülke ile birlikte İzlanda, Liechtenstein ve Norveç'ten biri) ile en az iki üçüncü ülkenin yer alması zorunludur.

Avrupa gönüllü hizmetleri kapsamındaki projelerde ise en az bir Avrupa Birliği üyesi ülke ile bir üçüncü ülkenin bulunması gerekir.

Üçüncü ülkeler aşağıdaki dört gruba ayrılmıştır: **Akdeniz ülkeleri:** Cezayir, Fas, Filistin, İsrail, Kıbrıs, Lübnan, Malta, Mısır, Suriye, Tunus, Türkiye, Ürdün; **Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT):** Azerbaycan, Belarus, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Rusya Federasyonu, Ukrayna; **Güneydoğu Avrupa:** Arnavutluk, Bosna-Hersek, Eski Yugoslav Cumhuriyetleri (Makedonya, Hırvatistan, Yugoslavya, Kosova, Karadağ, Sırbistan Federal Cumhuriyeti); **Latin Amerika:** Arjantin, Bolivya, Brezilya, Dominik Cum., Ekvator, El Salvador, Guatemala, Honduras, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Meksika, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Şili, Uruguay, Venezüela. **(Diğer bölgeler:** Diğer ülkeler, Avrupa Komisyonu'nun siyasi önceliklerine göre tek tek ele alınmaktadır.)

Akdeniz ülkeleri için geçerli özel koşullar:

Akdeniz ülkeleri ile işbirliği **Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı'na (Euro-Med)** tabidir. Bu program AB üyesi ülkelerle işbirliğinde Akdeniz ülkelerine ayrıcalıklı bir konum tanımaktadır.

Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı 1999 yılı başlarında başlamıştır. Bu programın genel amaçları, gençlerin sosyal ve mesleki yaşamla bütünleşmelerine yardımcı olmak ve Akdeniz ülkelerinde sivil toplumdaki demokratik süreçleri canlandırmaktır. Programın daha somut hedefi ise, Akdeniz havzasında yaşayan gençler arasındaki karşılıklı anlayışı, çeşitli kültürler arasında karşılıklı saygı, hoşgörü ve diyalog temelinde geliştirmektir. Programın diğer hedefleri arasında, gençlik kuruluşlarının ağırlığını artırmak; gençlerin özellikle de genç kadınların etkin yurttaşlar olarak gelişmelerini sağlamak ve gençlik kuruluşları arasında enformasyon, deneyim ve uzmanlık alışverişini yaygınlaştırmaktır.

Genel olarak, Gençlik programındaki kurallar ve ölçütler, Avrupa için Gençlik (Eylem 1) ve Avrupa Gönüllü Hizmeti (Eylem 2) ve Destek Önlemleri (Eylem 5) kapsamında Akdeniz ülkeleriyle gerçekleştirilen etkinliklerde de geçerlidir.

Program ülkelerinden her birinde bulunan Ulusal Ajanslara koşut olarak, programa katılması mümkün Akdeniz ülkelerine Ulusal koordinatörler atanmıştır. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için eklere bakılabilir.

Bölgesel öncelikler - kabul sürecindeki ülkeler

GENÇLİK programı, bölgesel işbirliğini geliştirmek amacıyla, kabul sürecinde olan Doğu ve Orta Avrupa ülkeleri ile Bağımsız Devletler Topluluğunu (BDT) ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinin yer aldıkları çok taraflı projeleri destekleyebilir.

Kıbrıs ve Malta, Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı kapsamındaki 12 Akdeniz ülkesinin oluşturduğu gruba dâhildir. GENÇLİK programı, Kıbrıs, Malta ve diğer Akdeniz ülkelerinin dâhil oldukları projelere destek verebilir.

GENEL DEğERLENDİRME

Yukarıda genel felsefesini ve çerçevesini anlatmaya çalıştığımız GENÇLİK programıyla ilgili akılda tutulması gereken birkaç önemli konuya değinmek gerekmektedir.

Birinci konu, GENÇLİK programına yapılacak proje başvurularıyla ilgilidir. Proje başvuruları, Kullanıcı Kılavuzunda belirtilen koşulları yerine getiren Sivil Toplum Kuruluşları, Öğrenci Toplulukları ve/veya Kulüpleri vb. *organizasyonlar* tarafından yapılabilmektedir. Yani, bu programın sağladığı finansal destekten yararlanma bireysel olarak değil ama bir organizasyon vasıtasıyla olmaktadır. Kullanıcı Kılavuzunda her bir eylem için yerine getirilmesi gereken koşullar detaylı olarak anlatılmaktadır. Buna bağlı olarak, hazırlanan projelere yapılacak başvuruların AB ülkelerinde ve katılımcı ülkelerde Ulusal Ajanslar; Akdenizli ülkelerde ise Ulusal Koordinatörler vasıtasıyla yapılması gerektiğini hatırlatmak gerekmektedir. Akdeniz ülkelerinden yapılacak başvurular için son başvuru tarihleri ise aşağıdaki gibidir:

Eylem 1: Avrupa için Gençlik Değişimleri

Projenin başlama tarihi	En son başvuru tarihi
1 Temmuz – 31 Aralık	1 Şubat
1 Kasım – 30 Nisan	1 Haziran
1 Nisan – 30 Eylül	1 Kasım

Eylem 2: Avrupa Gönüllü Hizmeti

Proje başlangıç tarihi	Başvurular için son tarih
1 Temmuz – 31 Aralık	1 Şubat
1 Kasım – 30 Nisan	1 Haziran
1 Nisan – 30 Eylül	1 Kasım

Eylem 5: Destek Önlemleri

Projenin başlama tarihi	En son başvuru tarihi
1 Temmuz – 31 Aralık	1 Şubat
1 Kasım – 30 Nisan	1 Haziran
1 Nisan – 30 Eylül	1 Kasım

Dikkat çekilmesi gereken ikinci önemli konu “*değişimin ne olmadığı*” konusudur. Bu bağlamda Kuruluşların resmi toplantıları, tatil gezileri, dil kursları, okul sınıflarının değişimi, inceleme turları, sanat icra gezileri, festivaller ve kar amacıyla gerçekleştirilen değişim etkinlikleri, GENÇLİK programı kapsamındaki maddi yardımlardan yararlanamazlar. Her eylem altında sunulacak projeler için yerine getirilmesi gereken koşullar asgari müşterekte buluşmakla birlikte, eylemin niteliğine göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu sebeple GENÇLİK programından faydalanmayı düşünen gençlik Sivil Toplum Örgütlerinin programın Kullanıcı Kılavuzundan yararlanmaları tavsiye edilmektedir. Daha detaylı bilgiye ise Ulusal Koordinatörler vasıtasıyla ulaşılabilmektedir.

Ek 2 Mülakat Soruları (Türkiye Ulusal Ajansı Personeli)

Bu mülakat, hazırlamakta olduğum ve Avrupa Gönüllü Hizmeti Programı'nın Türkiye'deki Tanınırlığı'nı inceleme hedefinde olan uzmanlık tezim çerçevesinde yapılmaktadır.

SORULAR:

- 1- AGH ile ilk kez ne zaman tanıştınız ve ne zamandır AGH ile ilgili çalışmaktasınız?
- 2- AGH faaliyetlerine katılımlarından dolayı gönüllülerin kazandığı edinimler sizce nelerdir?
- 3- Edinilen bu bilgi, beceri ve yeterliliklerin –özellikle 8 anahtar yeterlilikten yabancı dillerde iletişim, öğrenmeyi öğrenme yeterliliği, sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri ve girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliliği- ve bunların faydalarının gönüllüler sizce ne kadar farkındalar, bunları kullanabiliyorlar mı ya da ne derece kullanmakta başarılılar?
- 4- Bu edinimlerin, gönüllülerin istihdam olanaklarına etki ettiğini düşünüyor musunuz? Verebileceğiniz örnek mevcutsa paylaşır mısınız?
- 5- Gönüllülerin AGH sonrası aile, arkadaş çevresi ve/veya iş ve okulları ortamdaki insanlar tarafından sizce nasıl görülmeleler? Gönüllülerin edinimlerinin toplumun geneli tarafından kabul gördüğünü düşünüyor musunuz?
- 6- AGH faaliyetleri ve bu faaliyetlerdeki yaygın eğitim deneyimi yerel veya ulusal basına ne sıklıkla yansımakta? Etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 7- Akredite olan kuruluşların akredite olmaındaki esas motivasyonları sizce nelerdir?

- 8- Özellikle üniversite ve MEB (il, ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okullar) gibi örgün eğitim kurumlarının da AGH kapsamında akredite olduğunu görmekteyiz bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 9- AGH faaliyetleri sonucunda her gönüllünün almaya hak kazandığı ve yaygın eğitim denetimini yansıtan Youthpass sertifikasını istihdam hususunda, aile ve toplum üzerindeki etkisini düşündüğünüzde gönüllülerin hayatlarına etkilerini nasıl görüyorsunuz?
- 10- AGH faaliyetini karşılığında öğrencilere ekstra kredi veren, bu faaliyeti bölüm stajına sayan vb. bir üniversite biliyor musunuz? MEB kurum/kuruluşları gönüllülere örgün eğitimdeki gibi kabul gören bir belge sunmaktalar mı? Ya da AGH faaliyeti için Youthpass dışında, kabul edilirligi olan bir belge veren akredite kuruluş var mıdır?
- 11- AGH özelinde hazırlanmış kanun, yönetmelik, vb. belge mevcut mudur? AGH deneyimi sizce resmi anlamda tanımlanmakta mıdır?
- 12- AGH faaliyetlerinde edinilen bilgi, beceri, yeterlilik ve deneyimin tanınırlığını genel olarak nasıl değerlendirmektesiniz?
- 13- AGH açısından resmi anlamda, yeterliliklerin tanınırlığı açısından iş sahası ve örgün eğitim sektörü ile oluşturulmuş ortaklık, bağ vb. mevcut mu?
- 14- AGH'nin Türkiye'deki tanınırlığı için ulusal anlamda mevcut adımlar var mıdır?
- 15- AGH'nin tanınırlığının sağlanması açısından tavsiyeleriniz var mıdır?

Ek 3 Mülakat Soruları (AGH Akredite Kuruluş Temsilcileri)

Bu mülakat, hazırlamakta olduğum ve Avrupa Gönüllü Hizmeti Programı'nın Türkiye'deki Tanınırlığı'nı inceleme hedefinde olan uzmanlık tezim çerçevesinde yapılmaktadır.

SORULAR:

- 1- AGH ile ilk kez ne zaman tanıştınız ve ne zamandır AGH ile ilgili çalışmaktasınız?
- 2- AGH faaliyetlerine katılımlarından dolayı gönüllülerin kazandığı edinimler sizce nelerdir?
- 3- Edinilen bu bilgi, beceri ve yeterliliklerin –özellikle 8 anahtar yeterlilikten yabancı dillerde iletişim, öğrenmeyi öğrenme yeterliliği, sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri ve girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliliği- ve bunların faydalarının gönüllüler sizce ne kadar farkındalar, bunları kullanabiliyorlar mı ya da ne derece kullanmakta başarılılar?
- 4- Bu edinimlerin, gönüllülerin istihdam olanaklarına etki ettiğini düşünüyor musunuz? Verebileceğiniz örnek mevcutsa paylaşır mısınız?
- 5- Gönüllülerin AGH sonrası aile, arkadaş çevresi ve/veya iş ve okulları ortamdaki insanlar tarafından sizce nasıl görülmektedir?
- 6- Kuruluş olarak bu durumun size yansımaları nelerdir? (örneğin aileler diğer çocuklarını da AGH' ye göndermek istediler mi vb.) ve Gönüllülerin edinimlerinin toplumun geneli tarafından kabul gördüğünü düşünmekte misiniz?
- 7- AGH faaliyetleriniz ve bu faaliyetlerdeki yaygın eğitim deneyimi yerel veya ulusal basına ne sıklıkla yansımakta? Etkilerini gönüllüleriniz ve kuruluşunuz açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 8- AGH kapsamında akredite olmanın temel motivasyonunuz nedir?

- 9- AGH faaliyetleri sonucunda her gönüllünün almaya hak kazandığı ve yaygın eğitim denetimini yansıtan Youthpass sertifikasını istihdam hususunda, aile ve toplum üzerindeki etkisini düşündüğünüzde gönüllülerin hayatlarına etkilerini nasıl görüyorsunuz?
- 10- (Üniversiteler için) AGH faaliyeti karşılığında öğrencilerinize mezuniyet kredisi vermekte misiniz veya AGH deneyimi öğrencinin stajına sayılmakta mıdır? Veya buna benzer bir uygulamanız mevcut mudur? (Hepsi için) Gönüllülerinize Youthpass dışında bir sertifika sunmakta mısınız? Sunmaktaysanız, bu belgenin gönüllülere sağladığı faydaları nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 11- Kuruluşunuzda veya yerelinizde AGH için özel anlamda uygulanan bir düzenleme mevcut mu?
- 12- AGH faaliyetlerinde edinilen bilgi, beceri, yeterlilik ve deneyimin tanınırlığını genel olarak nasıl değerlendirmektesiniz?
- 13- Bu konuda şahsınız veya kurum/kuruluşunuzun resmi bir girişimi mevcut mudur?
- 14- AGH'nin tanınırlığının sağlanması açısından tavsiyeleriniz var mıdır?

Ek 4 Mülakat Soruları (Gençlik Araştırmacıları)

Bu mülakat, hazırlamakta olduğum ve Avrupa Gönüllü Hizmeti Programı'nın Türkiye'deki Tanınırlığı'nı inceleme hedefinde olan uzmanlık tezim çerçevesinde yapılmaktadır.

SORULAR:

- 1- AGH açısından bakacak olursak Tanınırlık (*Recognition*) kavramını nasıl anlamalıyız?
- 2- AGH faaliyetlerinde yer alan gönüllülerin yaşamış oldukları yaygın öğrenme deneyimi açısından öz, toplumsal, politik ve resmi tanınırlık çerçevesinde bilgi, beceri ve yeterliliklerin tanınırlığı her bir başlık açısından nasıl incelenebilir?
- 3- Bu 4 başlık üzerinden düşünürsek AGH'nin Türkiye'deki mevcut tanınırlığını ne aşamada görmektesiniz?
- 4- AGH kapsamında 8 Anahtar Yeterlilik çerçevesinde tanınırlığı artırmak için bir araç olarak uygulanmakta olan Youthpass' in bu konudaki işlevini ve işlevselliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 5- Bir Avrupa Gençlik Araştırmacıları Havuzu üyesi olarak, Türkiye'de AGH'nin tanınırlığının artırılabilmesi için tavsiyeleriniz nelerdir?

Ek 5 Avrupa Gönüllü Hizmeti - İlgili Belge

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

Sayı :98811785-102-01-01-8901
Konu :Yabancı Öğrencilerin ikamet izni işlemleri ve sağlık sigortaları.

29/08/2014

UMUM VALİLİKLERE
(İl Emniyet Müdürlükleri)

- İlgi :a)04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu.
b)10/04/2014 tarihli ve 2092 sayılı genelge.
c)30/04/2014 tarihli ve 2787 sayılı genelge.
ç)17/06/2014 tarihli ve 4771 sayılı genelge.
d) Milletlerarası Teknik Stajyer Öğrenci Mübadelesi Birliğinin 16/07/2014 tarihli ve 55 sayılı yazısı.
e) Hazine Müsteşarlığının 20/08/2014 tarihli ve 26067 sayılı yazısı.

Ülkemizde bulunan yabancı uyruklu öğrenciler ile staj ve değişim programları aracılığıyla ülkemize eğitim almak için gelen yabancılarla ilgili olarak ilgi(b,c,ç) de kayıtlı düzenlemelere aşağıdaki hususlar ilave edilmiştir:

1-) Yabancı öğrencilerin Türkiye’de geçimini ne şekilde sağladığı konusunda beyanları esas alınacak, tereddüt halinde ek bilgi ve belge istenebilecektir.

2.1-) 5510 Sayılı Kanuna göre öğrenci ikamet izni başvurusunda bulunan yabancılar, ilk kayıt tarihlerinden itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları halinde genel sağlık sigortası kapsamına dahil edildiğinden bunlardan geçerli sağlık sigortası koşulu aranmayacaktır. Ancak öğrencilerin, ikamet izinlerini aldıktan sonra Sosyal Güvenlik Kurumuna müracaat etmeleri ve sigortalarını yaptırdıktan sonra ikamet izni aldıkları makama bilgi vermeleri gerekmektedir.

2.2-) Genel sağlık sigortası kapsamına giremeyenlerden ise “ayakta ve yetarak tedavileri kapsayan” özel sağlık sigortası istenecektir.

2.3-) 5684 Sayılı Sigortacılık Kanununa göre, özel sağlık sigortası poliçelerinin ülkemizde faaliyet izni bulunan sigorta şirketleri veya yurt dışında kurulmuş sigorta şirketlerinin ülkemizdeki teşkilatları tarafından akdedilmiş olması gerekmektedir.

2.4-) Uzatma başvurularında da sağlık sigortasıyla ilgili koşulların yerine getirilip getirilmediği kontrol edilecektir.

3-) Öğrenim görmek amacıyla gelen ve kayıt hakkı bulunan fakat Türkçesinin yetersiz olması nedeniyle üniversite tarafından Türkçe öğrenme kurslarına yönlendirilen öğrenciler durumlarını belgelemeleri kaydıyla bir sonraki eğitim öğretim döneminin başlangıcına kadar “öğrenci ikamet izni” düzenlenecektir.

4-) Aile ikamet izinleri, on sekiz yaşına kadar, öğrenci ikamet izni almadan ilk ve ortaöğretim kurumlarında eğitim hakkı sağlamaktadır. On sekiz yaşını doldurduğu halde ilk ve ortaöğretim kurumlarından mezun olamayan ve yasal temsilcisinin bakmakla yükümlü olmadığı yabancı çocuklar, öğrenimlerine devam edeceklerse “öğrenci ikamet izni” almakla yükümlüdürler. Ancak yasal temsilcisinin bakmakla yükümlü olduğu çocuklar için “aile ikamet izni” devam edecek, öğrenci ikamet izninin sağladığı haklardan da yararlandırılacaktır. On sekiz yaşını doldurduğu halde destekleyicinin veya eşinin bakmakla yükümlü olduğu yabancı çocuğun belirlenmesinde sosyal güvenliğe ilişkin mevzuat hükümleri uygulanacaktır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
Yabancılar Dairesi Başkanlığı
Öğrenci Ç.G.B.
Lilya Caddesi Becerikli Sokak No.16 Ahmetler-Çankaya/ANKARA

Tel : 0312 433 77 17
Faks : 0312 432 12 98
İrtibat: Sinan MARAL
e-posta: yabancilar@goc.gov.tr

Öte yandan Avrupa Gönüllü Hizmeti programı, mezuniyet sonrası Erasmus programı, uluslararası staj değişim programları, M.E.B. e bağlı mesleki kurslar ve Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı kurslarda verilen Kur'an Kursu ve Hafızlık Eğitimi kapsamında ülkemize gelen yabancılarla ilgili olarak;

5.1-) "Avrupa Gönüllü Hizmeti" ile gelen yabancılarla "kısa dönem ikamet izni" düzenlenecektir. Bu yabancıların tüm masrafları AB fonlarından karşılanmakta olduğundan geçim belgesi istenilmeyecek, ayrıca "AB Komisyonunun Özel Sigortalısı" olduğu belgelendiği takdirde, geçerli sağlık sigortası koşulu aranmayacaktır.

5.2-) Erasmus kapsamında olup mezuniyetten sonra staj yapmak üzere gelecek yabancılarla, Eğitim Anlaşma Belgesini (Learning Agreement for Trainships) ibraz etmeleri,

5.3-) AIESEC ve IAESTE ile staj yapmak amacıyla gelen yabancılarla, 4817 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 55 inci Maddesi uyarınca, çalışma izninden muaf sayılmalarından dolayı amaçlarına uygun vize ile gelmeleri,

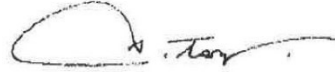
5.4-) Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel meslek kurslarında mesleki kurs programlarına katılmak amacıyla gelen yabancılarla amaçlarına uygun vize ile gelmeleri,

5.5-) Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı kurslarda "Kur'an Kursu" ve "Hafızlık Eğitimi" almak için gelen yabancılarla amaçlarına uygun vize ile gelmeleri şartıyla,

"kısa dönem ikamet izni" düzenlenecektir.

5.6-) Bu madde kapsamında kısa dönem ikamet izinleri 6458 sayılı Kanunun 32 nci Maddesindeki koşulların yerine getirilmiş olması halinde verileceğinden, işlemler sırasında bu hususa dikkat edilecektir.

Bilgi ve gereğini arz/rica ederim.

Atilla TOROS
Bakan a.
Genel Müdür

Ek :

Eğitim Anlaşma Belgesi Örneği

DAĞITIM:

Dışişleri Bakanlığı
(Konsolosluk İşleri Genel Müdürlüğü)
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
(Çalışma Genel Müdürlüğü)
Diyanet İşleri Başkanlığı
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Bşk.
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Bşk.
Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
Umum Valilikler
(İl Emniyet Müdürlükleri)

EBYS'den GÖNDERİLDİ

01.09/2014/10330178180

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
Yabancılar Dairesi Başkanlığı
Öğrenci C.G.B.
Libya Caddesi/Becerikli Sokak No.16 Ahmetler-Çankaya/ANKARA

Tel : 0312 433 77 17
Faks : 0312 432 12 98
İrtibat: Sinan MARAL
e-posta: yabancilar@goc.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

01.10.1990 tarihinde Kırıkkale'nin Merkez İlçesine bağlı Karacalı Köyü'nde doğdum. İlkokulu doğduğum köyde -birleştirilmiş sınıfta-, ortaokulu Merkez ilçede – taşımali eğitim kapsamında-, liseyi ise Kırıkkale Anadolu Lisesi'nde okudum. 2008 yılında liseyi bitirip aynı yıl, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü kazandım. 1 yıl hazırlık, 3 yıl lisans olmak üzere (1 yıl erken olarak) üniversite eğitimimi 2012 yılında –Şeref öğrencisi olarak- tamamladım. 2011-2012 yıllarında ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanlığı, ODTÜ İİBF Temsilciliği ve ODTÜ Öğrenci Temsilcileri Konseyi Başkan Yardımcılığı görevlerini yürüttüm. 2013 yılında -halihazırda görev yapmakta olduğum- Türkiye Ulusal Ajansı bünyesinde Uzman Yardımcısı olarak çalışmaya hak kazandım. 2013 Temmuz'undan itibaren görevime eski adıyla Eylem 1-2 Program Koordinatörlüğü, yeni adıyla ise Gençlik Hareketlilik Koordinatörlüğü bünyesinde devam etmekteyim. Göreve başladığım günden bu yana, Türkiye Ulusal Ajansı'nda; Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH) proje izleme ve değerlendirme ve AGH Ulusal Akreditörlüğü görevlerine ek olarak AGH Euromed (Avrupa-Akdeniz) bölgesi Uluslararası Akreditörlüğü ve RAY *Network* Çalışması Gençlik Programı irtibat kişisi görevlerine devam etmekteyim. Ayrıca, ODTÜ'de Sosyal Politika Programı (*Social Policy Programme*)'nda yüksek lisans eğitimime devam etmekteyim.